

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

од Шестото продолжение на Четириесет и петтата седница на Собранието на Република Македонија, одржана на 12 јануари 2004 година

Седницата се одржа во сала 1 на Собранието на Република Македонија, со почеток во 11,05 часот.

Седницата ја отвори и на неа претседаваше Љупчо Јордановски, претседател на Собранието на Република Македонија.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Продолжуваме со работа по Четириесет и петтата седница на Собранието на Република Македонија.

Пратениците Трифун Костовски, Соња Лепиткова, Ганка Самоиловска-Цветанова, Ристо Пејоски, Љубчо Георгиевски, Петар Наумовски, Никола Груевски, Љубе Бошковски и Али Ахмети ме известија дека од оправдани причини не се во можност да присуствуваат на седницата.

Ве известувам дека Владата на Република Македонија го повлече Предлогот за донесување на законот за основање на државен универзитет во Тетово, со Предлог на закон.

Поради тоа, преминуваме на Втората точка.

Предлог за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за земјоделско земјиште, со Предлог на закон.

Предлогот за донесување на законот, со Предлог на законот и извештаите на работните тела на Собранието ви се доставени, односно поделени.

Отворам претрес по Предлогот за донесување на законот.

За збор се јави пратеникот Драган Георгиев, а нека се подготви пратеникот Марјан Ѓорчев.

Повелете.

ДРАГАН ГЕОРГИЕВ:

Благодарам претседателе.

Почитуван претседател, членови на Влада, почитувани пратеници,

Законот за земјоделско земјиште донесен 1998 година и измените, малите измени околу пренамена на земјоделско земјиште во неземјоделски зели кои што се донесоа 1999 година, го регулира користењето, располагањето, еправувањето и заштитата на земјоделското земјиште. Заради порационална и поефикасна примена на овој закон и заради подобрување и дорегулирање на одделни прашања, посебно во делот на правата и обврските и корисниците на земјоделско земјиште, ни се предлагаат измени и дополнувања во овој предлог за донесување на закон за земјоделско земјиште.

Ќе се обидам најпрвин да ги истакнам позитивните измени и дополнувања што се нудат во овој предлог и преку кои ќе се подобри овој закон за земјоделско земјиште.

Во членот 5 од овој закон за изменување и дополнување на Законот за земјоделско земјиште е предвидено земјоделско земјиште кое што е во сопственост на државата, да се дава во закуп на домашно и странско правно или физичко лице, под услов земјоделството и примарната преработка на земјоделските производи да им биде основна дејност. Со оваа измена недвосмислено се допрецизира кои правни или физички лица по пат на јавен оглас можат да добијат во закуп земјоделско земјиште во сопственост на државата.

Понатаму, во членот 6 е предвидено и спроведување на постапка за давање на земјоделско земјиште во сопственост на државата под закуп, правното или физичкото лице, односно понудувачот задолжително да мора да изготви и да достави програма која треба да ги содржи следните работи:

Треба да ја содржи целта на користењето на земјоделското земјиште, техничко-технолошката опременост на понудаваачот за обработка на земјиштето, економската оправданост, можноста за нови вработувања и слично. Со оваа измена се овозможува да се избере како најполовна понуда онаа понуда во чија што програма се нудат најдобрите услови за користење на земјоделско земјиште кое што се дава под закуп, а со тоа се зголемува и веројатноста објективно да се избере најповолниот и најдобар понудувач кој пак, кој преку самото доставување на програмата е обврзан соодветната и да ја реализира.

Исто така, во овој член позитивно е и тоа што се предлага да може министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство да дава во закуп со непосредна спогодба земјоделско земјиште во сопственост на државата за потребите на научни и образовни институции.

Во членот 9 се предвидува дополнителна обврска за корисниците на земјоделско земјиште при што тие мораат најдоцна до 30 мај од тековната година да го достават сеидбениот план и да достават доказ од надлежен орган дека ги платиле даноци и другите јавни давачки, кои што произлегуваат од користењето на земјоделско земјиште во сопственост на државата, кое е предмет на концесија и закуп.

Понатаму, во членот 10 од овој предлог за донесување на закон, прецизно е предвидено кога точно престанува правото на користење на земјоделско земјиште по сила на закон, односно утврдено е тоа да се реализира. Кога корисникот не ги платил даноците и другите јавни давачки кои произлегуваат од користење на земјоделско земјиште во сопственост на државата, кога со правосилно решение за денационализација, земјоделското земјиште се враќа во сопственост на поранешните сопственици и тогаш кога врз правните лица, корисници на земјоделско земјиште во државна сопственост се отвори стечајна и ликвидациона постапка, со денот на правосилноста на решението за отворање на самата постапка.

Позитивно е и тоа што во понудените измени е предвидено и зајакнување на инспекцискиот надзор на Државниот инспекторат за земјоделство и воспоставување на управна постапка, со која на брз и ефикасен начин ќе се врши контролата на користење, исполнување и повреда на обврските од договорот или по закон, односно ќе се решава за правата и обврските на корисниците на земјоделско земјиште. Тогаш кога ќе се утврди дека се повредени обврските од договорот од страна на корисникот, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ќе може да донесе решение со кое ќе го утврди престанокот на правото на користење на земјоделско земјиште по сила на закон или пак да го раскине договорот. Со оваа измена ќе се избегнат досегашните долги судски постапки кои се покажаа непрактични и неефикасни во однос на заштита на земјоделското земјиште кое што е во сопственост на државата. Заради обезбедување на реална пропорционалност и отстапување на земјоделското земјиште во државна сопственост, во однос на бонитетот на земјиштето, во понудените измени се предлага министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство да има право да одзема дополнителни површини на земјоделско земјиште од досегашните корисници.

За правните лица, кои користат земјоделско земјиште во државна сопственост, а кои што немаат склучено договор, се планира, односно е утврдено да има дополнителен рок од 30 дена од денот на влегување во сила на овој закон, да

тие мора да ги известат Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство заради склучување на договор, а во спротивно ќе им престане односно ќе го изгубат правото за понатамошно користење.

Сите овие измени кои што ги содржи овој предлог за донесување на закон за измена и дополнување на Законот за земјоделско земјиште, несомнено и со сигурност го подобруваат досегашниот закон за земјоделско земјиште и затоа овој предлог треба да добие поддршка. Меѓутоа, ќе сакам да напоменам и одредени прашања кои што треба да се уредат и регулираат во законот за земјоделско земјиште, а не се опфатени во овие измени и дополнувања кои ни се додствени во предлогот. На пример, заради запишување на правото на сопственост врз земјоделско земјиште и на други стварни права во јавните книги за запишување на правата на недвижностите, како и за запишување на сите промени врз земјоделско земјиште во јавните книги за запишување на правата на недвижностите, сметам дека е неопходно потребно усогласување на Законот за земјоделско земјиште со Законот за сопственост и други стварни права. Само на тој начин би имале евиденција што вистински или реално имаме на теренот, како не би се случувало да се води за одредени површини дека се зејоделски, а на истите во меѓувреме да имаме изградено разни објекти дивоградби и за кои што решавање ќе треба повеќе време за да се регулираат правните односи во тие состојби.

Понатаму, при трајна пренамена на земјоделско земјиште во неземјоделски цели, кога тоа е предвидено со просторен, односно со урбанистички план, мислам дека треба да се врати старото решение, односно дека треба задолжително да се бара мислење од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, а средствата од надоместокот при пренамената на земјоделско земјиште во неземјоделски цели да бидат приход на самото Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, односно да се користат согласно со програмата за основање на нови обработливи земјоделски површини, што ја донесува Владата според членот 11 од веќе постоечкиот закон за земјоделско земјиште.

Друга измена која што мислам дека треба да се внесе во овој закон е да можат средствата остварени од надоместокот за користење на концесии и средствата остварени од закуп на земјоделско земјиште во државна сопственост да претставуваат 50% приход на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, односно тие исклучиво да се користат за развој и поддршка на

земјоделско земјиште, а останатите 50% да си останат како приход на Буџетот на Република Македонија, а не како досега, 100% тие средства се Буџет на Република Македонија и тие се разделуваат по разни министерства, а не 50% од нив да одат во самото Министерство, матичното министерство.

Затоа што на дневен ред е Законот за земјоделско земјиште, за на крај сакам да го искажам своето незадоволство од тоа што во 2003 година воопшто не се водеше сметка за доделување на земјоделско земјиште по пат на концесија или закуп, при што останаа огромни површини на квалитетно земјоделско земјиште, некаде и со систем за наводнување, во сопственост на државата, неподелени, необработени, неискористени, на штета на земјоделските производители, фармери и други лица.

Од друга страна, со тоа се овозможи узурпација на земјоделски површини во голем обем, при што ќе помине доста време за да се правно регулираат новонастанатите состојби. Овие состојби во однос на доделување на земјоделско земјиште во 2003 година, не можеме да ги оправдаме со ревизиите кои што се вршеа во тој период и сеуште не се завршени, бидејќи сите активности кои што се однесуваат за подобрување на целокупните состојби во земјоделството, мораат непречено и квалитетно да се одвиваат и завршуваат навремено.

Ви благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Георгиев.

Збор има пратеникот Марјан Ѓорчев, а нека се подготви пратеникот Владо Паунков.

Повелете господине Ѓорчев.

МАРЈАН ЃОРЧЕВ:

Почитуван претседателе, почитувани дами и господа пратеници, почитуван господине министри и претставници на Владата на Република Македонија,

Правниот режим врз земјоделското земјиште, на Законот за земјоделско земјиште во предлог на закон, беше уреден со Законот за земјоделско земјиште, Службен весник на Република Македонија број 25 од 1998 година. Имајќи го во предвид дека тој закон за земјоделско земјиште беше донесен врз база на Законот

за сопственост и другите стварни права од поранешната СФРЈ, значи во време кога постоеше друг општествено економски однос чија што основна манифестација беше општествената сопственост и третманот на таа сопственост во правниот промет, јасно е дека овој закон за земјоделско земјиште кој што беше донесен во 1998 година недоволно и несистематски ги опфати сите прашања кои што може да се наметнат при севкупното ползување на земјоделско земјиште како основно средство за работа во земјоделството. Тоа беше општа оценка како на науката, така на стопанството на оние кои што стопанисуваат во индивидуалниот сектор на земјоделството, на меѓународните организации, а впрочем и на она што беше административен апарат во Република Македонија во делот на телата на Владата на Република Македонија .

Многубројни прашања во овој закон не беа соодветно регулирани. На пример, подеталното уредување на правото на располагање на земјоделското земјиште, отсуство на мерките за заштита на земјоделско земјиште, потоа отсуство на регулирањето што со пренамената на земјоделско земјиште, на кој начин таа ќе се врши, каде ќе одат средствата и тн. и тн. Едноставно, како императив, после потпишувањето на Спогодбата за стабилизација и асоцијација со Европската унија на 9 април 2001 година, се наметна прашањето од донесувањето на нов закон за земјоделско земјиште кој што интегрално во комплетен текст ќе ги разреши проблемите во земјоделството. Уште еднаш ќе повторам, основа за надминување на сите тие проблеми е комплетна регулатива, правен режим на стопанисување со земјоделско земјиште, а од тоа потоа требаше да произлезат и произлегоа многубројни закони, Законот за фонд, Законот за стопанисување со земјоделство, оттаму требаше и се во тек законите за води, реформата во Законот за шуми, нов закон за пасишта и многу други закони, како што впрочем и Европската унија 40% од законската регулатива отпаѓаат на прописите во земјоделството.

Оттука, подолг период на време се работеше во содејство на науката, на стопанството, на комората, на индивидуалниот сектор, нивните асоцијации и силата на административниот апарат на државата, особено после донесувањето на Законот за сопственост, македонскиот закон за сопственост во 2001 година, кој што стапи на сила шест месеци после неговото донесување од септември 2001 година. Како логична последица на овој сеопфатен пристап во јуни македонскиот Парламент 2002 година го донесе во прва фаза предлогот за донесување закон за земјоделско земјиште кој што во 96 члена многу сеопфатно појдувајќи од актуелните состојби во

македонската држава, а исто така потпирајќи се на она што претставува хармонизација со европската легислатива, претставуваше, барем јас така мислам, еден сериозен исчекор напред од тоа што значи доближување на законската легислатива во Република Македонија со законите од Европската унија во оваа многу важна и најживотворна стопанска гранка.

При тоа, се имаше во предвид, при изготвување на тој целокупен законски проект кој што еве 18 месеци поминаа од тогаш, од јуни месец 2002 година, некаде се загуби во лавиринтите на администрацијата на Владата на Република Македонија, требаше да се има во предвид дека трите основни компоненти на земјиштето, користењето, располагањето и заштитата бараат конкретни решенија, сеопфатни решенија, актуелни решенија кои што даваат одговор на предизвикот на актуелното време, од една страна меѓународната димензија, од друга страна она што претставува наше секојдневие. Наше секојдневие во овие неколку изминати години стана денационализацијата и правото на сопственост. На тој предизвик за денационализација и правото на сопственост ние во овој закон за земјоделско земјиште мораше да одговориме, бидејќи тоа е наше секојдневие, наша реалност и ние мораме со законска норма тоа да го регулираме. Потоа, наше секојдневие е трансформацијата на стопанските субјекти кои што стопанисуваат со земјоделско земјиште во државна сопственост, или поранешна општествена сопственост. Најголем дел од тие стопански субјекти пропаднаа и се во фаза на стечајна постапка или се во фаза на ликвидација. Оттука, се наметнува прашањето што со тој огромен корпус на хектари земјиште, кои што во најголем дел не се обработува, или се обработува неквалитетно и на таков начин губи земјоделството, губи целокупниот економски сектор и на крај краиштата губи и државата.

Значи, тоа се се би рекол воведни аспекти со кои што сакам да укажам дека на Република Македонија и беше потребен и сега и е потребен и во иднина ќе и биде потребен сеопфатен пристап, еден нов закон кој што изведен, земјиштето како стварно право од член 16 од Законот за сопственост на Република Македонија, на македонски закон сопственост, нов македонски закон за земјоделско земјиште, синхронизиран со времето и кој што ќе произлезеа многубројни ползи за македонските граѓани кои се занимаваат со оваа дејност директно или пак индиректно ги користат репроматеријалите, поупроизводите и готовите производи од земјоделското производство.

Околу сопственоста воопшто која што е најважен елемент и на овој закон за измена и дополна на Законот за земјоделско земјиште со предлог на закон, важно е, особено пак со она што претставува актуелност, денешна актуелност да се расчисти и требаше во овој закон да биде, за измена и дополна исто така расчистено кои се носителите на правото на сопственост на земјоделско земјиште во Република Македонија. Дали покрај физичките и правните лица и државата, во овој модеен момент за неколку дена или за неколку недели ќе се соочиме со законот за територијална поделба на Република Македонија. Го изгласавме Буџетот на Република Македонија за 2004 година во кој што на соодветен начин се определуваат нови средства, нова димензија, ќе се донесат нови закони за административни, комунални такси и даноци на имот, кои на соодветен начин ќе ги третираат, на друг начин ги третираат проблемите во општините во Република Македонија. Тука се наметнува прашањето за сопственоста воопшто и општинската сопственост врз земјоделското земјиште. Тоа, кога и да е, ќе дојде како тема на денот во овој македонски парламент, ќе мора за тоа да разговараме, затоа што општинската сопственост постои врз други стварни права, постои врз недвижности, постои врз движни ствари исто така, веројатно ќе мора да се усогласиме со Европската унија, со Центарот на Европската унија во Гронал, каде што се сите тие, тој центар каде што сите, на некој начин се регулираат ондосите помеѓу општините или развојот на локалната самоуправа на Европската унија и таму на многу добар ќе мораат експерти и од нашето Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство да појдат таму и да видат како Европската унија во делот на сопственоста врз земјоделското земјиште тоа го третира. Така што и во ова совремие бара од нас актуелен пристап да разрешиме покрај сите видови на сопственост воопшто и проблемот на општинската сопственост.

Особено за Република Македонија е мошне интересно едно прашање кое што долги години наназад беше запоставувано, а тоа е правото на сопственост на селските заедници или правото на сопственост, или користење на селските заедници и населени места врз пасиштата и утрините околу населените места. Тоа е прашање кое што реално суштествува, прашање кое што реално ги обременува сите оние кои што живеат во селските населени места, каде што стоката, добитокот, односно луѓето кои што се занимаваат со сточарство, имаат проблеми со обезбедување квалитетна испаша на крупната и ситната стока и на таков начин на незаконит начин, во овој момент, го користат тоа земјиште, тие утрини и тие

пасишта. Од тука произлегуваат други проблеми, многубројни судски процеси, докажување, како, дали требало тоа да го прават, дали не требало тоа да го прават, граѓаните се малтретираат, луѓето полека, но сигурно ги напуштаат селските домови, се преселуваат во градовите измачени, истоштени од сета таа правна нерегулираност, а на овој начин регулацијата на кој начин селските заедници можат да ги користат, да располагаат со пасиштата и утрините во атарот на населените места, тоа ќе обезбеди соодветен третман на земјоделското земјиште и во овој сегмент.

Исто така, во Република Македонија околу сопственоста врз земјоделското земјиште воопшто е во голем застој и недозволно голем застој и законското одредување на минималната површина на земјоделското земјиште.

Од тие причини наследниците од феудалниот поредок во Отоманската империја, големата уситнетост на земјата и сето она што се случуваше во периодите од 1919 до 1991 година во Република Македонија, просечна големина на единица површина на земјоделското стопанство изнесува 1,3 ха статистички. На теренот ситуацијата е уште подраматична, заради незадолжителното индивидуално запишување, според Законот за катастер и запишување, на теренот ситуацијата е уште подраматична и најмалку уште за половина од оваа бројка е намалена површината, на кое што едно индивидуално земјоделско стопанство живее, го обработува и би рекол обезбедува квалитетни средства за пристоен живот. Токму од оваа причина, дилемата е како ние ќе му пријдеме на овој проблем, на каков начин тој ќе го решаваме, дали ќе го решаваме палијативно со некакви подзаконски акти или со програми преку Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство или пак тоа треба да се уреди со закон. Ако ненако се уредува, тогаш местото му е Закон за земјоделско земјиште во некоја глава и во главата поддточка, каде што би стоело законското одредување на минималната површина на земјоделското земјиште, која што ќе биде дна синтеза на согледувањата на науката, на стопанството, на Комората, на земјоделските асоцијации, кои што ќе ни кажат колкав е тој законски минимум и потоа од тука да прејдеме кон другата фаза, а тоа се методите и инструментите за окрупнување на земјоделската површина. Дали тоа ќе биде комасација, дали ќе биде доброволно здружување на земјоделското земјиште и други низа мерки, кои што, повторно ќе кажам, се присутни во законите на Европската унија. И, ние, повторно ќе кажам сакале или не, дали денес подобро, затоа што побрзо ќе чекориме кон Европа или утре ќе мораме да ги вметнеме во

нашите законски прописи, кои што го тангираат земјоделското земјиште во Република Македонија.

Тука има и друга дилема, дали тој законски минимум треба да биде одреден на територијата на целата држава на Република Македонија, или пак со оглед на спецификите, бидејќи Македонија има доста дивергентна структура во она што претставува и климатско и географско подрачје, континентална медитеранса клима, умерена континентална клима, планински региони, тесни долини по реките, тогаш можеби тоа законски да биде одредено и во делот на она што претставува региони или пак реони на територијата на целата држава. Исто така, во законот за должително мора да бидат вметнати кои инструменти ќе го обезбедат овој начин на окрупнување на земјоделското земјиште.

Во овој закон кој што е денес пред нас, исто така, веќе е направен така како што е направен од страна на предлагачот, мора да се најде место за користењето на земјоделското земјиште во делот на наменското користење и да се определат принципите за забрана на пренамената на земјоделското земјиште како и изрична дозвола во кои услови е дозволена пренамена од пониска категорија на обработка на земјиштето во повисока категорија на обработка на земјоделското земјиште. Тоа, меѓу другото, спречува и лесно намалување на земјишните ресурси кои што во Република Македонија, севедоци сме од година во година заземаат огромна земјоделска површина, во најголем дел незаконито, по пат на диви градби и узурпации на државното земјиште и на таков начин во Република Македонија се установува една пракса, пренамената на земјоделското земјиште, да биде најлесно изведлива категорија, која што потоа со проширувањето со просторните односно деталните урбанистички планови на цели населени места, едноставно тоа го констатира како фактичка состојба. Се врши геометриско снимање на теренот, тоа се констатира како такво, се дозволува таа градба да се евидентира во просторниот урбанистички план, а надоместокот на земјоделското земјиште исчезнал и тоа неповратно се претвора еднаш од земјоделско во градежно односно урбано подрачје. И, најчесто надоместокот на земјоделското земјиште, еве и оваа година бевте сведоци во Буџетот оди во некоја ставка, од која што потоа никој неможе да види дали таа ставка, тие средства ќе се употребат за земјоделски цели или пак ќе се употребат за социјални цели или образовни цели, едноставно во овој закон за земјоделско земјиште, местото му е да се каже каде одат парите од пренамената на земјоделското земјиште, за кои цели одат и преку кои инструменти и средства ќе се

вратат во корист на земјоделците. Тоа беше многу добро смислено со Законот за фондот, кој што така брзо тука се укина во овој македонски парламент, но јас сум сигурен дека многу брзо Европската унија ќе не натера да најдеме друг облик, ако не фонд тогаш дирекција, агенција, биро, каде што ќе мораме овие прашања да ги согледаме и да ги насочиме така како што тоа го прави Европската унија.

Во овој закон за земјоделско земјиште, исто така, никаде не стои за располагањето со земјоделското земјиште, т.е. пренесувањето на правото на сопственост од едно на друго лице како продажба, подарок или размена, или пак пренесување на право на сопственост на одредено време со задржување на правото на сопственоста особено при продажбата 9 закупот, мора да се предвиди правото на првнствено купување односно на закуп и тоа во корист на сосопствениците и во корист на соседите се со цел повторно да спречиме раситнување на и онака, би рекол, минималниот земјишен фонд, кој што на вистинските земјоделци, кои во овој момент по еден многу друг стар социјалистички закон плаќаа придонеси за пензиско осигурување, за кои што Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, мора годишно некаде околу 200 милиони денари да обезбеди за да може пензиите на земјоделците, иние минимални пензии од 3400 денари да ги обезбеди. Значи, за тие земјоделци кои неможат со механизација, со знаење и умевање, со генерациско пренесување на тоа знаење при преработката на земјата да преживеат и да ги уплатат ратите за пензиско осигурување на земјоделците, тука тоа треба да го спречиме и да кажеме, покрај она што кажав пред малку, законскиот минимум на земјиштето на кој начин, кој може да располага со земјоделското земјиште при пренесувањето на правото на сопственост, особено при купувањето и закупот на земјоделското земјиште.

Другите, исто така, облици на давање на државно земјиште под концесија, под закуп или плодуюживање, мора да бидат предмет на овој закон, затоа што тоа е денешен тренд, тоа е денешна актуелност, особено што од Законот за земјоделско земјиште донесен во 1998 година произлегоа многубројни обврски по концесиските акти во три фази. Прво, одлука на Влада за концесија, потоа тендерски комисији за давање концесии во годините кои што следеа, 6 или 7 такви концесии и на крај склучување на договор за концесија со концесионерот и тој што ја дава концесијата и на таков начин затекнатата ситуација наметнува во овој закон ова да биде детално и систематски регулирано, како и сите можни проблеми и аспекти кои што ќе произлезат од концесијата закупот или плодуюживањето на државното земјиште кое

што веќе спомнав, заради информација на голем број стопански субјекти кои што отишле во стечај или во ликвидација, само да ве потсеатам дека оваа година ние донесовме во Буџетот на Република Македонија, се определивме да издвоиме некаде околу 1, 2 милијарди денари за структурните реформи во делот на реалниот економски сектор на претпријатијата, каде што во 12 претпријатија, 11 се стопански субјекти во агрокомплексот на територијата на целата држава. Тоа што значи? Тоа значи дека под претпоставка, а најчесто така и бива, тие претпријатија да бидат затворени, да бидат ликвидирани, а тоа значи државата дава пари за буџетот да им бидат исплатени оние принадлежности, кои што со програма во договор со Светската банка, државата односно Министерството за финансии се договорило тоа да го направи. Оттука, ќе остане еден огромен потенцијал на државно земјоделско земјиште покрај оној што и ден денеска не се дава, не се доделува од непознати причини во 2003 година немаше ниту еден акт за доделување на државно земјиште, а од првата констатација 1998 година, во тогашното би рекол во тогашниот административен апарат на Владата на Република Македонија беше констатирано дека има 27 илјади хектари државно земјоделско земјиште кое што може да биде давано под концесија, а од тоа досега беа поделени еднавј 1/3 или некаде околу десетина илјади хектари, што ќе рече дека и тие не ги искористиле како што треба тие стојат необработени како угари, а се наметнува дека и нов проблем на ново државно земјоделско земјиште кое што е необработено, а ние законски не се определуваме на каков начин ќе овозможиме со законска норма да тоа земјиште биде обработувано на начин кој што ќе значи зголемено земјоделско производство, зголемен економски раст на земјоделието и на крајот на краиштата зголемен економски раст согласно предвидувањата на она што значи макроекономска политика на Република Македонија за 2004 година.

Исто така, во овој закон за земјоделско земјиште мора да се најде место за аграрните операции. Аграрните операции кои што ќе овозможат пак решавање на најакутниот проблем во земјоделството. Тоа е окрупнување на земјоделската површина, пред се комалсацијата и доброволната размена на земјиштето помеѓу два или повеќе сопственици или корисници на земјоделското земјиште како би рекол прв сегмент и втор сегмент тоа да бидат мелиорациите како што сме свесни дека во Република Македонија има големи површини на кои што се потребни и агротехнички, агромелиорации, но и хидромелиорации за да можеме земјоделското земјиште да го користиме на начин кој што ќе значи интензивна земјоделска обработка, повисоки

приноси и поголем пак ќе кажам пред се вредносен продукт во аграрот кој што и така е голем, изнесува 13,5% од бруто општествениот производ на Република Македонија а во извозот агрокомплексот е застапен дури со 20% од оној износ од околу милијарда долари колку што го има Република Македонија 200 милиони долари отпаѓаат пред се на примарни во најголем дел земјоделски производи а дел и на полупроизводи или преработени земјоделски производи.

Законот за комасација во Република Македонија е закон од 1990 година, тој во себе содржи многубројни недоречености и елементи на едно друго време, еден друг произведен однос, но затоа пак постојат закони за комасација во Европската унија кои што се сосема солидно и би рекол адаптабилност во нашиот општествено-економски систем даваат решенија на кој начин на барање на заинтересираните сопственици кои што имаат над 51% од земјишната површина може да се изврши комасација на земјоделско земјиште и на таков начин тоа да се окрупни и многу битно за нас ќе биде кој орган тоа ќе го прави. Бидејќи ние сме во фаза на децентрализација и дерегулација на македонското општество многу важно е ние да кажиме кој орган во Република Македонија тоа ќе го прави. Дали тоа ќе го прави централниот орган, значи Владата, централниот извршен орган и од неа назначеното министерство или пак тоа ќе го прават општините заедно со подрачните единици на министерствата со оглед на тоа дека по мое скромно мислење ќе дојде време кога таквата определба за децентрализација ќе не наведе и овој начин на решавање на земјоделското земјиште наводнувањето и стопанисувањето со шумскиот фонд да биде во голем дел пренесено на општинските совети и на градоначалникот на општините кој што со тоа ќе стопанисуваат.

Во овој закон за измени и дополнувања на земјоделското земјиште така мораше да се најдат место за заштитата на земјоделското земјиште и тоа: дали тоа се работи за агротехнички мерки, дали се работи за биолошки мерки или пак само за технички мерки, меѓутоа во секој случај заштитата мораше да биде присутна. Јас би се задржал само на еден сегмент од агротехничките мерки. Да речеме ние можевме преку Законот за земјоделско земјиште многу солидно, сеопфатно и системски да го уредиме плодородот во Република Македонија односно реализацијата на производството, законски, подзаконските акти, првилници, упатства на Владата согласно законот е друга работа. Меѓутоа, законски да кажиме дека на кој региони во Република Македонија односно кој тип на земјиште согласно класификацијата која што е во новите измени и дополни во Законот за катастер и запишување во книгите

на недвижности на кои се врши забрана за сеидба на едногодишна култура. Значи на таков начин ние ќе избегнеме примерно сега ќе ви кажам, во Овче Поле да се сади пченица во услови кога нема наводнување и приноси десетогодишен просек 1,1800 килограми по хектар, кој што не е доволен да ги покрие трошковите и 20 години наназад исто така во еден просек ги отера сите комбинати од овчеполието под стечај, под ликвидација и земјоделската површина е необработена. Значи можеме со законска регулатива преку агротехничките мерки да обезбедиме цел еден регион да биде насочен, нормално потоа со упатства, програми и правилници на Владата за кои култури и за кој тип на производство ќе биде определен тој регион. Исто така, или во делот на значи биолошките мерки, спречување на ерозијата, посадување на вештачки тревници или детелина кој што ќе овозможат да се спречи ерозијата и она што значи губењето на плоданта земјоделска површина и претварање на таа земјоделска површина во неземјоделска површина. Оттаму ќе можеше да се спречи во деловно-техничките мерки со изградба на банкени покрај патот, скалести каскадни тараси покрај патот ќе можеше да се обезбеди исто така поквалитетна заштита и во зимски и во летни временски услови, спречување пред се на дезартификацијата на она што значи опустошување на земјиштето односно плодното земјоделско земјиште во Република Македонија.

Но предлагачот на законот не се решил за таков пристап, тој се определил за сосема поинаков пристап кој што според мене претставува повторно само еден елемент на кој што административниот апарат во Република Македонија, државата ја засилува својата контрола, обезбедува посилни контролни елементи, но на она што претставува основно средство за работа на земјоделецот не му се посветува ни малку внимание. Има добри работи во овие измени и дополнително во делот на засилениот контролен механизам. И така треба да биде. Но пред да дојде контролата најнапред имаме цел, потоа имаме организација, па потоа имаме производство и на крај доаѓа контролата. Бидејќи ние трите други основни елементи, целта што треба да ја постигнеме со земјоделското земјиште, организацијата, кои органи ќе бидат вклучени кои се структури од македонското општество ќе го спроведат тој закон на терен, кое производство ќе го постигнеме, какви вредносни резултати ќе постигнеме, контролата според мене ќе биде на некој начин работа која што ќе даде доста би рекол работни часови ангажирани работни часови во Министерството, но малку ефекти и малку полза за оној кој што на крајот на краиштата од државата живеат, административниот апарат живее, а тоа е реалниот произведен сектор во овој дел,

тој реален произведен сектор е застапен преку земјоделското производство како најживотворна гранка во македонскиот реален економски сектор.

Јас имам и конкретни забелешки во измените и дополните во Предлогот за донесување на закон за измени и дополна на земјоделско земјиште. Најнапред Предлогот за донесување на овој закон не е усогласен со закон за сопственост и други стварни права од 2001 година кој почна да се применува од септември 2001 година и овој закон како наш прв македонски закон кој ја третира сопственоста во Република Македонија генерално го уредува правото на сопственост, односно користење и располагање со земјоделското земјиште во Република Македонија бидејќи уште еднаш ќе повторам Законот за земјоделско земјиште 1998 година беше донесен врз еден стар социјалистички закон, доминантна беше општествена сопственост, тој е интерфектен.

А овде се прават измени и дополнувања на тој закон кој што се градел врз законот за сопственост од СФРЈ, а не се зема во предвид дека во 2001 година Република Македонија донесе нов закон за сопственост во кој во член 16 изричито е наведено и земјоделското земјиште. Оттука законот е анахрон, овие измени и дополни се однесуваат на измени и дополни на закон кој што не е синхронизиран со времето, не е актуелен тој закон од 1998 година. А овие и измени и дополни впрочем и не прават нешто актуелно, туку пак ќе кажам, ја засилуваат самоконтролата на државата, а не и некои би рекол креативни решенија кои што би помогнале земјоделското земјиште поквалитетно да се обработува.

Втората забелешка е, предлогот не е усогласен со Законот за премер, катастар и запишување на правото на недвижностите, како и со подзаконските акти кои што подоцна преку Министерството за транспорт и врски, правилници, упаства, беа донесени и врз основа на тие измени и дополни на законот за премер и катастар земјоделското земјиште има нова класификација која што тука во овие измени и дополни ја нема. Земјоделското земјиште се дели на плодно и неплодно според тие измени и дополни на законот за премер и катастар, а пак плодното земјиште беше поделено на ниви, градини, овоштарници, лозја, ливади, пасишта, трстици и мочуришта. И оттука многу елементи од овој закон кој што беше донесен исто така пред две години мораа да најдат место во овој закон за измени и дополнувања на земјоделско земјиште. Покрај ова што не се третира земјиштето така како што е третирано како плодно и неплодно во овој закон за премер и катастар, многу е важно да се каже дека во Република Македонија ние имаме една ситуација на апсолутно

отсуство на евиденција, затоа што немаме задолжително запишување на правото на сопственоста на недвижностите. Ние имаме ситуација каде што се дава земјиште под концесија на база на предлог на подрачна единица на Министерството за земјоделие во Струга и таму стои во катастарот, во книгата, во Републичкиот катастар во Република Македонија стои дека тоа земјиште е земјоделско земјиште. Целиот брег на струшката обала стои дека е земјоделско земјиште и луѓето кои што работат во подрачната единица на општина Струга, сега ви давам пример, се согласиле и дале извештај до тендерската комисија во Скопје дека тоа земјиште е земјоделско. Тендерската комисија, односно луѓето во Скопје во втора фаза провериле во катастарот стои дека тоа земјиште е земјоделско, ама на тоа земјиште се направиле 4, 5 диви објекти, луѓето си организирале таму изградба на неколку куќички и сега на теренот се јавува дека Министерството за земјоделие сака да ги сруши спортските објекти на Кајакарскиот клуб “Црн Дрим”. Значи, ние дотука доаѓаме што некој насилно, бесправно направил таква градба, ја ползува таа градба, државта нема евиденција кој гради на тоа земјиште, или не сака да има евиденција, затоа што никој не запишал дека таму треба да биде земјоделско земјиште, никој не го срушил тој објект покрај Струга и едноставно можам да ве уверам дека такви случаи во Македонија има на илјадници, најмногу во Скопско поле тука околу нас, затоа и Скопско поле прво пропадна, затоа што од 5 илјади ха земјиште, јас како поранешен вработен таму, 1000 ха ни беа узурпирани од страна на тие што градеа викендички, на тие што правеа хоби занимација во времето на еден друг општествено произведен однос и никој за тоа немаше евиденција. Вие да побарате сега евиденција во општина Петровец, населено место Огњанци, никој не може да ви каже на теренот каква е ситуацијата. Имате подрачна единица во Гази Баба, имате подрачен инспектор во Министерството за земјоделство, но никој не може да ви каже на таа парцела во Огњанци дали се црпи песок, дали има изградено викендичка, или пак тоа стои како угар необработено земјоделско земјиште. Оттука контролата која што тука се востановува преку овие измени и дополнувања е бесцелна, затоа што во креацијата ние немаме увид што е земјоделско, што е градежно земјиште, што е дивоградба, или пак не сакаме да имаме увид и бегаме од реалноста и на таков начин не можеме квалитетно да ги решаваме проблемите во земјоделството, затоа што основното средство за работа во земјоделството е земјата. Ако таа се одземе, а таа се одзема диво, нелегално, тогаш земјоделството не може да учествува во зголемувањето на македонското производство. А пак ќе ви

кажам, ако една седмина од тоа што претставува македонски бруто општествен производ од тие 4 милијарди евра, вие запоставите, тоа се околу 400 милиони евра, тогаш тешко и на Република Македонија затоа што се покажа дека ние чипови не можеме да правиме, но во Европската унија сме присутни на берзите би рекол во сите и високо развиени и оние земји кои што се апликанти за влез во Европската унија. Исто така, заради неводењето грижа за времето и сакањето да се поништи цел еден временски период да се заборави кој што од 1999 до 2002 година суштествуваше реално временски беше во Република Македонија, заради тоа и тој закон за сопственост не бил гледан што е донесен во 2001 година, имаме колизија помеѓу стварните и договорните права врз земјиштето, бидејќи со реформите кои што се спроведуваат од страна на новата Влада на Република Македонија после 1998 година 15 септември, од 1 ноември 1998 година да речеме еден од елементите на тие реформи беше афирмација на категоријата плодуюживање преку Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, а плодуюживањето за прв пат во Република Македонија е третирано во Законот за сопственост донесен во 2001 година како лична службеност и аналогно на тоа во овој закон за измени и дополнувања нормално требаше да се посвети голем дел на правната подлога на објаснувањето на плодуюживањето, на начинот на кој што тоа ќе беше спроведено како реформа, тоа е концепт, тука нема што да дискутирам, но тој концепт требаше да најде место и во овој закон и многу детално тука плодуюживањето требаше да биде опфатено со укажувањето дека за тоа плодуюживање основата на сите, изворот би рекол на сите понатаму треба да биде Законот за сопственост донесен во 2001 година.

И на крајот забелешката пак околу пренамената, ние тука во Македонскиот Парламент години по ред наназад, уште еднаш ќе кажам не можеме да сватиме дека нешто што изворно му припаѓа на една стопанска гранка ако му ја земете и не сакате да ја вратите во доволна мерка ќе ја сечете гранката на која што седите. Ние година на ред од земјоделието земаме над 4 милијарди денари, од акцизи за тутун, од она што претставува царини за земјоделска механизација, специјални дополнителни давачки, прелевмани за внос на странски примарни прехранбени производи и кога ќе дојде време да го вратиме тоа за земјоделски цели тука ќе дигнеме два прста под влијание на политиката и ќе кажеме е сега ние немаме пари за субвенции, немаме пари да даваме регреси, премии, немаме пари да издржуваме администрација која што ќе го регулира тоа во вид на кредити, безкаматни позајмици и слично на

земјоделците, туку едноставно ќе си ја наведнеме главата, ќе ги изгласаме буџетите и од година во година ќе имаме се помал принос во земјоделието. Пренамената во земјоделското земјиште требаше да биде клучна во овие измени и дополни на земјоделското земјиште и барем тука кој што е основен изворен приход требаше да се одредат стапки, колку проценти се зема за таа пренамена, каде ќе одат тие средства, требаше да се определат и тука нема попуштање. Тука нема ни буџетска конструкција, тука нема ни финансиски операции во буџетот, тука има реалност. А, реалноста е дека земјата е есенцијално значење, од есенцијално значење за земјоделството и секоја пренамена која што е неповратна, еднократна е таа мора да обезбеди финансиски средства за да се вложат тие средства во освојување на нови земјоделски површини или подобрување на интензитетот на обработката на постојните земјоделски површини или подобрување на интензитетот на обработката на постојните земјоделски површини.

На крајот би сакал да кажам дека сето она што сега се предлага како измена и дополна на Законот за земјоделско земјиште, пак ќе кажам претставува само еден вид на подобрување на контролниот механизам и нови задачи и задолженија на оној административен апарат кој што работи во земјоделската инспекција во Министерството, но во основа не решава ниту еден проблем од оние кои што ги напомнав тука и кои што мислам дека се од есенцијално значење за земјоделците пред со во Република Македонија и оттука јас ќе гласам против овој Предлог за донесување на закон за измена и дополна на Законот за земјоделското земјоделското земјиште, со Предлог на закон.

Ви благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Ѓорчев.

Збор има пратеникот Владо Паунков, а нека се подготви пратеникот Ангел Димитров. Повелете.

ВЛАДО ПАУНКОВ:

Почитуван претседателе, господине министри, колеги пратеници,

Денес пред нас се наоѓа уште еден Предлог за донесување закон за изменување и дополнување со Предлог на закон, изготвен од Министерството за

земјоделство, шумарство и водостопанство, а усвоен од Владата на Република Македонија која предлага по скратена постапка истиот да се донесе.

Република Македонија располага со огромни високо квалитетни земјоделски површини во државна сопственост обезбедени главно со хидромелиоративни системи кои подолг временски период поточно транзициониот период се необработени, а со тоа неискористени. И покрај неповолните пазарни услови за земјоделството, сепак државата доколку обезбеди квалитетна законска регулатива необременета со нереални одредби кои во практиката се покажале како една од причините за застојот на земјоделското производство, ќе се створат услови за покренување на овој значаен дел од стопанството на Републиката со подзабрзано темпо. Тоа мора да се направи бидејќи токму земјоделското производство може да биде и една од главните моторни сили што можат да дадат импулс на целокупниот стопански развој на Републиката.

Постојниот Закон за земјоделско земјиште во неговото практикување од шест години исфрли на површина некои празнини, недоречености кои почнаа сериозно да ја загрозуваат ефикасноста на законот, а со тоа и максимално искористување на расположивото земјоделско земјиште во сопственост на државата. Така во овој изминат период сведоци сме само на територијата на општина Богданци, Дојран, Гевгелија и Миравци добиената земја под закуп од државата истата да не се обработува и да не се плаќа закуп. Така имаме земјоделско земјиште кое е дадено на краткорочен закуп од 5 години, кое земјиште за купувачот никогаш не го обработувал ниту имал платено закупнина, регулирано со договори од 1999, 2000, 2001 и 2002 година со вкупна површина од 287 хактари. Истото е високо квалитетно земјоделско земјиште погодно за коњуктурно земјоделско производство обезбедено главно со хидромелиоративни системи.

Исто така, во Земјоделскиот комбинат “Винојуг” од Гевгелија кој е во ликвидација има слободни површини од 450-500 хектари кои 2002-2003 година не беа засадени со никакви култури и истите во моментот се слободни.

Ако се направи увид во списокот на лицата кои склучиле договори за земјоделското земјиште под закуп ќе се констатира дека тоа се главно лица на кои земјоделското производство не им е основна дејност или поточно лица кои никогаш не се занимавале со земјоделска дејност.

Предлагачот на законот согледувајќи ги сите овие аномалии во практикувањето на постојниот закон ги извршил измените и дополнувањата на

Законот за земјоделско земјиште при што особено водел сметка за проширување на инспекторскиот надзор како и правата и обврските на инспекторите, воведување на управна постапка наместо долготрајните судски постапки со кој на брз и ефикасен начин ќе се врши контрола на користењето исполнувањето или кршењето на обврските по договорот или по законот односно пропис и ќе се утврдуваат фактите и решаваат за правата на обврските.

Во членот 4 од Предлогот на законот се дава акцент на окрупнување на посевите што претставува значајно подобрување на законот со оглед на тоа што уситнетите земјоделски површини се огромна пречка за развојот на современото и интензивно земјоделско производство.

Членот 5 дава решенија за надминување на основниот проблем кој продуцираше необработување на закупените површини од страна на лица на кои земјоделството или примарната преработка на земјоделските производи не им е основна дејност.

Со членот 9 со кој корисникот се задолжува покрај придржувањето на законот и договорот најкасно до 30.05 тековната година да достави сеидбен план и доказ дека ги платил даноците и другите јавни давачки се става ред и прецизност во односите меѓу државата и закупувачот.

Исто така и членот 10 ги прецизира тие односи.

Во членот 13 во кој се прецизираат деталите за постапката и престанокот на договорот во случај при неисполнување на обврските на закупувачот, мислам дека оптеретувањето на членот со можноста на закупувачот на кој се раскинува договорот писмено да се изјасни по наодот на инспекторот и да даде свое мислење, само ја комплицира постапката, а истовремено временски ја продолжува а со тоа се намалува ефикасноста на законот. Истовремено го обременува министерот со непотребни административни обврски кои му одземаат простор од примарната негова ангажираност. Отфрлувањето на оваа обврска ќе се наметне и зголемувањето на одговорноста на инспекторот истовремено.

Почитувани пратеници,

Пред нас имаме Предлог за донесување закон за изменување и дополнување на Законот за земјоделско земјиште, прецизен, концизен, релативно краток и реално применлив што ќе овозможи средување на состојбите во оваа област но истовремено ќе придонесе за стварање поголем стопански амбиент за развојот на

земјоделското производство во Република Македонија. Од тие причини јас ќе го поддржам овој закон.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Паунков.

Збор има пратеникот Ангел Димитров, а нека се подготви пратеникот Љубисав Иванов Синго.

Повелете господине Димитров.

АНГЕЛ ДИМИТРОВ:

Почитуван претседателе, почитувани претставници на Влада, почитувани колеги пратеници,

Земјоделското производство во Македонија покрај останатото досега го карактеризираше многу голем процент на државно земјиште тоа е земјоделско земјиште во државна сопственост со кое стопанисува претпријатие во општествена сопственост или земјоделски задруги.

За разлика од претпријатијата во индустријата, претпријатијата во општествена сопственост од областа на земјоделието најкасно се вклучија во процесот на приватизација и најчесто тој процес се одвиваше со огромни проблеми. Почетните проценти на приватизација по законот на Анте Марковиќ набрзо се обезвреднија со покренување на стечајни постапки во кои како по правило најголем доверител беше Агенцијата за санација на банки, а побарувањата на доверителите достигнуваа износи кои повеќекратно ја надминуваа вредноста на претпријатието т.е. трговското друштво. Стечајните постапки траеја долго, стечајните управници ги гледаа личните интереси, а вработените останаа во заводите за вработување и примаат надоместок за невработеност.

Како резултат на сите овие појави се јави огромен процент на необработено земјиште. Со постоечкиот закон за земјоделско земјиште преку бескрајните судски постапки не постоеше механизам за брзо решавање на проблемот со необработеното земјоделско земјиште. Од страна на трговските друштва кои имаа потпишано договори за долгорочен закуп на земјоделско земјиште не се чувствуваше никаква одговорност за непочитувањето на превземените договорни но и законски обврски. Па така многу често земјиштето не се обработуваше, се даваше во подзакуп, а закупците не ја плаќаа договорената закупнина.

Предложените измени и дополнувања на Законот за земјоделско земјиште се предлагаат за поефикасно користење на земјоделското земјиште.

Веднаш на почетокот да истакнам дека не треба да гајиме илузии дека овие измени и дополнувања ќе ги решат сите проблеми во земјоделското производство. Законот за земјоделско земјиште не може да ги реши проблемите на земјоделието од типот на проблемите за финансиска поддршка на земјоделското производство, проблемите со откупот и гарантираните цени, проблемите со пласманот на земјоделските производи и други проблеми во земјоделието. Но, може да створи услови да се намали процентот на необработеното земјиште и да се обезбеди поефикасна контрола на користењето и исполнувањето на обврските по склучените договори за концесии.

Особено се значајни измените во новопреложените членови 30-а и 30-б во кои се регулира начинот на престанокот на правото на користење на земјоделско земјиште, кое ќе може да престане или по сила на закон или со престанување на договорот. Овде вреди да се спомене и подобрувањето на поранешниот член 24 со предложениот амандман од страна на Владата со кој покрај висината на предложената закупнина се воведуваат и други критериуми за избор на најповолен понудувач, како што е можноста за нови вработувања. Јас понатаму нема да ги повторувам или да ги прераскажувам измените и дополнувањата кои вие сите ги имате добиено во вашите материјали, само ќе истакнам дека врз база на искуството од спроведувањето на одлуката на Владата на Република Македонија за давање на земјоделско земјиште на плодоуживање на одредени категории на социјално необезбедени лица, можам да истакнам дека постапката за доделување на земјоделското земјиште со концесија под закуп или плодоуживање трае доста долго и поради тоа се случува голем дел од земјоделските површини и понатаму да остануваат необработени. Затоа поднесов амандман со кој ќе се обидувам овој проблем да њсе надмине на тој начин што министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ова необработено земјиште кое нема корисник, да може да го даде во краткорочен закуп до една економска година, тоа е до завршувањето на реколтата. За ова време ќе треба да се спроведат сите законски постапки за доделување на земјиштето под концесија, закуп или плодоуживање за да може на почетокот на идната сеидбена сезона навреме да се знае новиот корисник на тоа земјоделско земјиште. Навистина во поранешниот член 56 кој сега со предложениот амандман од страна на Владата ќе биде член 24-в е предвидена можност за давање

на земјоделско земјиште под закуп со непосредна спогодба, но ова е можно само доколку не се појави понудувач на претходните два области. Ваквата одредба не овозможува решавање на проблемот за периодот од моментот на раскинување на договорот, т.е. губењето на правото на закуп на поранешниот корисник до моментот на завршување на постапката предвидена по закон која може да трае и подолго од една година.

На крај, дозволете ми со неколку реченици да го кажам мојот личен став за одлуката на Владата за давање на земјоделско земјиште во државна сопственост на плодуюживање на одредени категории социјално необезбедени лица, кое како пилот проект започна да се реализира во мојата општина.

Прво, Владата има потполно законско право да го додели ова земјиште на плодуюживање согласно членовите 7 и 28 на постоечкиот Закон за земјоделско земјиште од 1998 година.

Второ, доделувањето на земјиштето се врши врз база на јавен оглас што значи доброволно врз база на изразената желба и интерес на лицата кои ги исполнуваат условите.

И трето, согласно Законот за сопственост и други стварни право, правото на плодуюживање се дефинира како овластување на плодуюживателот без надоместок целосно да се служи со некоја ствар во согласност со нејзината намена, чувајќи ја нејзината суштина. Значи, не постојат никакви несогласувања на Законот за земјоделско земјиште и Законот за сопственост.

Почитувани колеги, сите ние треба да бидеме задоволни што овој пилот проект покажа дека нашите граѓани имаат интерес со личен труд обработувајќи го ова државно земјоделско земјиште да обезбедуваат егзистенција на своите семејства. Од друга страна Владата и Министерството за земјоделство треба да работат на проширувањето на мерките и инструментите за помош на овие лица преку формирање на развојни центри, кластери за одредени земјоделски производи, поволни кредитни линии и гарантни фондови, помош за ревитализација на постоечките и инвестиции во нови преработувачки капацитети, помош во пласманот на земјоделските производи и други мерки и инструменти со кои навистина ќе успееме да развиеме фармерски начин на производство. Затоа се надевам дека предложените измени и дополнувања на Законот за земјоделско земјиште се само еден почеток на една целосна и комплексна аграрна реформа во

која ќе се земат во предвид сите странски искуства од земјите во транзиција, но исто така и нашите специфични услови. Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Димитров.

Збор има пратеникот Љубисав Иванов-Синго, а нека се подготви пратеникот Ѓорге Паљошковски.

Повелете господине Иванов.

ЉУБИСАВ ИВАНОВ-СИНГО:

Господине претседателе, почитувани колеги,

Земјоделието во Македонија ја делеше судбината на целокупната економија во овој транзитен период и тоа ја доживеа целокупната хаварија, како што тоа го доживеа индустријата, туризмот, градежништвото, сообраќајот и другите гранки од областа на економијата. Но за голема среќа, ако пропаднаа огромен број фабрики кои повеќе не можат да се обноват, земјата и земјоделието е таква гранка да сепак можат многу брзо да тоа го направат затоа што земјата не може да пропадне. Таа е извор на производство непрекинато, ако се обработува, ако се заштитува, ако и се приступи плански, ефикасно, продуктивно, корисно, со знаење, со умешност, со организација и во самата гранка и пошироко и со една политика многу подолгорочна на самата држава. Нема земја во светот која прво што го прави е тоа да обезбеди храна за својот народ. Ако имате вие производство, доволно храна за својот народ, не за една година, туку за година ипол, две, како што тоа го правеле домаќинствата, нашите стари дедовци и тн. тогаш вие обезбедувате независност и суверенитет на својата држава како што и едно домаќинство обезбедувало независност и сигурност на својата фамилија, на своето семејство. И не случајно земјоделието е наважна гранка во една економија. И земјите од далечниот Исток кои што ги ние нарекуваме тигрови прво ги искористиле сите можности кои им се даваат, им ја даваат почвата, климата, условите да обезбедат максимално можни ресурси од земјоделието и тоа го направиле различни земји во различни облици, во зависност од тоа со какви површини располагаат, со каква клима и тн., а тоа пак им овозможило за снажен развој на индустријата, на туризмот, на другите дејности кои практично носат и многу поголеми добивки, многу поголеми профити и тн. Према тоа земјоделието треба да се гледа и од аспект на својот суверенитет и независност. Тоа треба да се гледа и

од аспект на социјално решавање на проблемите, нарочито во фазата на развојот затоа што во таа фаза земјодеието ангажира огромен број од граѓаните на таа земја. Значи социјалниот елемент е значаен елемент. И ние кога ги гледаме овие закони ние мораме тоа да го имаме во предвид. Значи да направиме земјодеието продуктивно, ефикасно, способно да произведува роба за својот народ а исто така и роба и стока за извоз. Земјодеието треба да го гледаме и од аспект на смалувањето на увозот на огромните давања, спречување на давања на огромни средства за увоз на прехранбени продукти.

Еве имавме ние прилика, почитуваниот министер за земјодеието, нодамна да каже какво се ние неквалитетно месо увезуваме. Видовте вие колку имаме ние јаки лобистички групи во државата кои организираа практично хајка против една таква изјава, па дури ја фатива и телевизијата на која што по некој пат имам јас влијание, каде што морам енергично да интервенирам дека тоа е штетно за државата ваквиот начин на водење на таква хајка. Према тоа ние во земјодеието имаме практично луѓе кои заработија и се збогатија на немањето на соодветни прописи, на соодветна заштита на оваа така значајна и витална гранка за државата. Ние брзо улетаваме во тоа сто...

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ :

Господине Иванов, може ли да поминеме на законот?

ЉУБИСАВ ИВАНОВ-СИНГО:

Не, па јас не зборувам за јавни куќи и за проституција, за земјодеието зборувам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Не, не, за законот што е даден од страна на Министерството.

ЉУБИСАВ ИВАНОВ-СИНГО:

Тоа, тоа го зборувам. Тој го регулира земјодеието во државата .

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Па тогаш помнете на членовите на законот.

ЉУБИСАВ ИВАНОВ-СИНГО:

Ако вие претседателе мислите како вие што мислите, тогаш напишете ми ја дискусијата. Јас зборувам за една област која ја регулира областа на земјоделието во која што влегува овој закон. Према тоа ако ние не сфатиме во каква состојба се наоѓа земјоделието, тогаш ни е цабе што ние ќе носиме закони кои што ќе немаат применлива вредност. Ако денеска ја прочитавте штампата, можевте да видите дека вон стрит журнал ја прогласува и нашата земја за неслободна. Неслободна затоа што донесуваме закони несоодветни. Затоа што ги менуваме законите непрекинато. Затоа што носиме закони кои што не обезбедуваат слобода на граѓаните. Затоа што не ствараме услови за развој на економијата. Ако сакате прочитајте го денеска тоа, го има во штампата. И тоа сакав да го кажам. И да продолжам ако ми дозволите понатаму.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Повелете, само во врса со законот.

ЉУБИСАВ ИВАНОВ-СИНГО:

Со законот кој регулира една област. Практично ако ние тоа не го сфатиме така, дека земјоделието е најзначајниот дел и дека тој дел треба да го уредиме со ред закони и прописи од таа област, а тука Министерството еве настојува да го започне тој процес, а тој процес значи да се уреди само еден дел од проблемите во земјоделието. Тоа е делот на државното земјиште. Земјиште кое добро е што и до сега не се направија големите грешки за негова приватизација и добро е што и сега та не се чини туку се дава под концесии, закупи и тн. Како да не би ги направиле истите грешки во однос на приватизацијата која што ја направивме во индустријата и пошироко. И добро е тоа што се овозможува да тоа земјиште го поседуваат оние кои што располагаат со техника, со технологија, што е најважно со знаења, концентрирани знаења, значи да има инженери, агрономи, да има опрема, да има техника и да таквите учесници имаат значајни предимства. Тоа е добар дел на законот. Добар дел на законот е што сепак се пристапува кон тоа да не се распарчува земјоделието, да не се уситнува. Можеби тука тој дел на законот требаше многу подетално да се разработи за да не се наоѓаат во недоречености одредени пропусти и дупки за уситнување на земјиштето. Меѓутоа законот не го разработува проблемот на закупот. Како ќе изгледа тој закон. Дали тој ќе се

определува према бонитетот на земјиштето, према класата на земјиштето, а колку тој ќе изнесува за различни политети, како тој ќе се наплатува, кога нема да се наплатува закупот. Ќе се ослободат ли корисниците на земјиштето во случаите кога ќе има пожари. Во случаите кога ќе има големи сушти, градобитие и тн. Тоа ако го имавме во законот, имавме една прегледна целина затоа што во законот е предвидено кога ќе нема да се плати закупот и неznam кои даноци, да може да се раскине договорот за концесија. Ако така е тоа направено, а некој не може да го плати закупот затоа што не е во состојба, затоа што нема приход, затоа што нема производство, тогаш едноставно се доведува тој што го поседува тоа земјиште према еден договор во една изузетно тешка состојба. Понатаму се вели према законот, према овој закон и према други закони кои што ќе го следат овој закон може да се раскине договорот за концесија или закуп.

Кои се другите закони, тие што ќе уследат по овој закон? Значи, овој член претставува опасаност, не зборувам за сега, зборувам за иднина затоа што кај нас се менуваат министри, влади, партии кои се на власт. Често пати овој член може да се искористи за реперкусији, за политички цели, за нанесување на штета на тој кој е корисник на земјиштето. Тоа го покажа праксата до сега, тоа го видовме, беше присутно во изминатите години. Тука мора многу да се внимава затоа што отвараме еден значаен фронт на иживување на дејствувања во согласност со законот, но, тоа претставува репресии. Во тој дел законот би требало да се догради.

Исто така, овој закон мора да овозможи поголема слобода на корисниците на земјиштето, поголема динамика, поголема можност за креативност, а тоа да може корисникот сам да води посмела и послободна политика, во однос на своето творештво, својата креативност во таа област.

Исто така во овој закон требаше да се предвиди доколку се користи земјиштето за повеќе култури, не за една, да има одредени ослободувања, одредени привилегии и стимулирање на граѓаните во тој поглед. Тука треба да бидат дадени поголеми слободи на инспекциските служби во оваа насока, а не слободи во насока на репресивни мерки. Тоа го кажувам овде а и многу работи сум кажал, тој процес ќе го доживееме во годините кои ќе дојдат.

Да завршам ова е еден дел кој ги уредува односите во земјоделието. Треба многу побрзо да се направат решенија во целата област, во целото земјоделие, во сите домени во примарното производство, во преработката, во поедини гранки како што е тутунопроизводството, како што е производството на ориз, на јаболка, на

раноградинарското производство, значи во обезбедување на стабилни цени, во обезбедување на регреси, во обезбедување на се она што западните развиени земји му го даваат на земјоделството практично да направиме едно земјоделие кое ќе дава огромно производство, кое ќе се реализира и на домашниот и на странскиот пазар.

Благодарам г-дине претседателе, ако бев во темата.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам г-дине Иванов.

Збор има пратеникот Ѓорге Паљошковски, а нека се подготовки пратеникот Орданчо Тасев.

ЃОРГЕ ПАЉОШКОВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани колеги, почитуван министер,

Познато ни е дека првиот закон за заштита и користење на земјоделското земјиште пред осамостојувањето беше донесен на 7 март 1986 година, кој закон од тогаш до денес претрпе многу измени и дополнувања, па се до овој момент кога од сегашната Влада се предлага нов предлог закон за изменување и дополнување на Законот за земјоделско земјиште.

Некои од досегашните измени и дополнувања се донесени по согледување на некои пропусти кои се направени во нив, а морам да кажам дека некои изменувања и дополнувања се извршени за да бидат спроведени некои лични или нерационални идеи на сегашната Влада во конкретниот случај предлагачот.

Што сакам да кажам со тоа?

Сакам да кажам дека ние како пратеници не можеме и не смееме да учествуваме во нечесните намери кои се предлагаат во овој закон и тоа е присутно во многу измени во членовите кои се предлагаат во овој закон. Најмалку се водело сметка како најрационално да го заштитиме земјоделското земјиште од натамошното уништување. Морам да кажам и тоа дека сигурно Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, во основа е задоволно од досегашното реагирање на пошироката јавност, а и од надлежните служби кои се вклучени во неговото непосредно спроведување.

Вие најверојатно темелно сте го проучиле законот и верувам дека најголемиот дел од одредбите ви се јасни и дека нема потреба од пошироко толкување за тоа што се бара и што треба да се преземе за да се тој закон доследно спроведе.

Најверојатно има одредби кои кај вас предизвикуваат дилеми. Еден меѓу жленовите кој предизвикува дилеми како прво е членот 5 од Предлог законот за измени и дополнувања во кој се предвидува членот 23 став 1 од Законот кој гласи “земјоделското земјиште во сопственост на државата може да се даде во закуп долгорочен и краткорочен на домашно и странско правно или физичко лице”. Зошто се предлага измена и се ограничуваат другите субјекти, другите граѓани. Со предлогот се вели да се добие земјоделско земјиште основната дејност да биде на барателите од земјоделието односно како што се предлага под услов земјоделството или примарната преработка на земјоделските производи да им е основна дејност.

Предлагам членот 5 да се брише и да си остане членот 23 како што е формулиран во Законот, бидејќи дава можност сите субјекти да имаат еднакво право да конкурираат за земјоделското земјиште, а да се стеснува кругот на лицитанти и да се дава можност за манипулација.

Во членот 6 од предлогот се предлага измена на членот 24 од Законот и се додава нов став кој гласи: Земјоделското земјиште во сопственост на државата за потребите на научни или образовни институции министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство да може да го дава под закуп со непосредна спогодба без распишување на оглас.

Почитувани колеги, со предлагањето на новиот став не е тешко на сите присутни да заклучиме дека со овој член се бара да се дадат толку големи овластувања на министерот сам да се стави во улога на давател на државното земјоделско земјиште. Зошто тоа се бара кога веќе имаме пропишана постапка во овој закон на кој начин може да се даде земјоделско земјиште по долгорочен закуп и краткорочен закуп. Ова е содржано во член 21, 24, 54, од постоечкиот закон. Ако биде прифатен ваквиот нов став од овој Парламент се создаваат огромни можности за манипулација од страна на министерот и ќе се чудиме каде ни се губи земјоделското земјиште. Не смееме да дозволиме земјоделското земјиште да се дава во четири очи. Тоа мора да биде што потранспарентно, всушност тоа го предвидува и Уставот на Република Македонија . Мораме сите да застанеме на патот на давање можност на министерот да биде над законот, бидејќи создаваме можност за разни незаконски дејанија. Не може оваа Влада од една страна да се залага со транспарентност за работењето за сите државни органи во спроведување

на законските прописи, а сега со оваа измена на овој член да даваме можност односно шанси за злоупотреба односно за нетранспарентност.

Предлагам да не се менува овој член, бидејќи не дава можност и верувам сите вие колеги го сакате истото.

Во членот 9 од предлогот се предлага измена на жленот 30 од Законот. Оваа измена сметам дека треба да остане првата алинеја, а втората, третата и четвртата да отпаднат, бидејќи нашиот земјоделец не е во состојба да го известува Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, писмено и како што е кажано до одреден рок до 30 мај во тековната година што планира да посее, а најмалку да достави сеидбен план. Да доставува доказ до другите органи дека ги платил даноците и другите јавни давачки и на крајот за сето тоа, да води материјално финансиско работење. Сметам дека ваквите барања од нашиот земјоделец се апсурдни. Едно е што нема да го добиеме, а друго е, што не е во состојба со неговото скромно знаење да ја води и доставува документацијата за се што работел. Имајте ги во предвид колеги дека нашиот земјоделец со својата скромна заработувачка, со своите скромни можности дека не може да одговори на овие барања во Законот.

Мислам дека овие три става од предлогот да отпаднат, а да останат само првиот став од Предлогот.

Исто така предлагам членот 10 од измените да остане, а единствено да се исфрли првиот став од член 30 - б, каде е кажано: прашање на користење на земјоделското земјиште престанува по сила на закон кога корисникот не ги платил даноците и другите јавни давачки. Другите предлог измени можат да бидат прифатени од овој член, бидејќи овој член 10 е поврзан со измените во член 12. Предлагам да се бришат сите алинеи, а да остане само последната алинеја и тоа: извршувањето на договорите за закуп, концесија и продолжување на сето горе опишано за кое предлагам да биде опфатено е поради тоа што овој закон не смее да се меша во ингеренциите на другите министерства и органи каде таму по нивните закони ги имаат регулирано овие прашања. Се мисли на Управа за приходи, прибирање на даноците и другите јавни давачки и слично.

Ние пратениците односно овој парламент со овие измени не смееме да дозволиме да ги уценуваме нашите земјоделци и да им велиме плати ги другите давачки за да не ти го раскинеме договорот.

Од овие причини, пак ќе повторам, да отпаднат сите овие членови.

Во членот 13 од Предлогот, предлагате во жленот 45 од Законот се додаваат 4 нови става во кои се сака да се дадат поголеми овластувања на инспекторот и министерот кое нешто и јас го поддржувам, но, јас би поставил едно прашање до министерот, кој ќе ја сноси штетата односно одговорноста ако одредено земјоделско земјиште е дадено во долгорочен закуп од 30 до 40 години, пример површина од 100 хектари, а истата е посадена со долгогодишни насади како вишни, лозови насади, овоштарници и друго.

Дали предлагачот смета дека со ваквите потези кои се предлагаат нема да се нанесат огромни штети на закупаецот, а со тоа и на државата. Дали сметате дека за овој насад закупаецот земал дебел кредит за да биде подигнат насадот. Барам појаснување на ова прашање како мисли овој член да биде комплетно реализиран, а да нема предвидено кој ќе го плати ризикот односно штетата.

Почитувани колеги, читајќи го предлог законот за изменување и дополнување на Законот за земјоделско земјиште констатирав дека се обработени односно се предлагаат измени на периферни членови и се сака да се дадат некои неоправдани овластувања на министерот. Се заборавило или намерно е заборавено фактот дека земјоделското земјиште пред нашите очи се губи. Единствено од страна на Министерството за транспорт и врски се предвидуваат разни објекти и истите подоцна се реализираат. За жал, Министерството за транспорт и врски предвидува објекти на најплодните површини без респект дека ова земјоделско земјиште претставува општо добро за кое треба сите да водиме грижа, меѓутоа, што се случува на терен? Имено за што се работи?

Со донесувањето на првиот закон за заштита и користење на земјоделското земјиште од 7 март 1986 година најголемо внимание беше посветено на заштита на земјоделското земјиште и затоа беше предвидено во член 13, 14, 15, 16, и 17, заради заштита на земјоделското земјиште и рационално користење на истото. Од прва до 4 класа не можеше да се користи за неземјоделска намена. Освен кога е тоа предвидено со просторниот односно урбанистичкиот план.

Исто така, во членот 14 од споменатиот закон беше кажано да основите на просторните и урбанистичките планови и одлуката за определување на земјиштето во градовите и населбите во градски карактер и другите подрачја, предвидени се станбени изградби, се донесува по претходна согласност односно пренамена од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство. За кое пренамена се факаше во Фондот за земјоделство, одредена сума на пари од и примарно

земјоделско земјиште од овие пари се користеа по областа на земјоделието, во Република Македонија.

Значи, пред отпочнувањето на припремата на изготвување на документацијата за проширување на градежните опфати, или донесување нови урбанистички планови, се бараше обавезно обавезно согласност за пренамена. Ова нешто е градено и во донесувањето на новиот закон. Законот за земјоделско земјиште, “Службен весник на Република Македонија” број 25 од 1998 година и тоа во членовите 37, 38, 39, се е дадено право на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство да издава согласност односно пренамена што има комплетна контрола земјоделското земјиште и не се дозволува на овој начин безразборно уништување на истото.

Министерството за земјоделство, шумарство и водостпанство не може да реагира бидејќи се суспендирани односно ги нема веќе членовите 37, 38 и 39 од поранешниот закон. Нема обврска да бара Министерството за транспорт и врски согласност практично излегува ова Министерство да управува со земјоделското земјиште, а да пред очите на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство кое е задолжено да се грижи за зачувување на земјишниот фонд само гледа како се уништува земјоделското земјиште, а да не може да реагира.

Би сакал исто така, да кажам пред вас колеги, и пред целата македонска јавност, дека земјоделското земјиште е добро, од општ интерес кој бара во денешни услови посебна заштита и тоа мора да се користи соглсно општите услови предвидени во овој закон. Со ваквиот начин ќе се обезбеди негова заштита и рационално користење и со другите општи услови. Исто така, сакам да кажам уште еднаш со одземањето на овластувањето на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство ќе дојде до драстично, стихијно, пренаменување на земјоделското земјиште за неземјоделски намени што влева страв кај граѓаните а посебно кај земјоделците дека еден ден ќе останеме без земјоделско земјиште.

Мислам дека сеуште има време да се запре овој негативен процес. Јасно е дека досега се правени доста пропусти и грешки околу користењето на земјишниот фонд. Предупредувам покрај фактот дека земјоделското земјиште не е испарцелизирано на ситни површини, сметам дека има потреба од запирање на овој процес при што доминантно треба да е сознанието дека храна може да се произведува само на земјоделско земјишти, а не на воздух, или на вода.

Знаеме дека населението секојдневно расте. Тоа значи дека постојано се зголемува потрошувачката на храна. Со невнимателна и недомаќинска политика ако го покриеме за секогаш земјоделското земјиште со згради, фабрики асфалти, бетони и слично, ние на идните генерации ќе доведеме во состојба да немаат кај да го одгледуваат земјоделските култури.

Ова до толку повеќе што ние за тие сме свесни, животот мора да тече и натаму, поради што, сакале или не, дел од земјоделското земјиште и во иднина ќе мора да се пренаменува и за неземјоделски намени. Меѓутоа императивна е потребата тој процес да се одвива разумно, контролирано, организирано и на локации кои се понеповолни за земјоделско производство, при што, исклучоците кои ќе бидат неминовни, да бидат остварени исклучоци, а не да станат правило како досега често пати што се случувало.

Поитувани колеги, од сите горе наведени причини, го молам министерот да даде појаснување зошто на тој план кој е од огромна важност за сите нас, не е преземено ништо, а се даваат приоритети на измени што јас сметам дека се многу битни. Гледајќи го предлогот за измени и дополнување, како да имам чувство дека сета концентрација е во давање можност на министерот тој сам да ја дели земјата, без респект од другата страна, гледајќи како се губат огромни најплодни површини, а да не се преземаат никакви мерки. Ова ме тера да препорачам односно да му предложам на овој Парламент, овој предлог закон да оди во втора фаза, со претходните мои предлози, со цел заштита на земјоделското земјиште и понатаму да не се оптоваруваме со повторни изменувања на овој така важен закон.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам г. Паљошковски.

Збор има г. Орданчо Тасев.

ОРДАНЧО ТАСЕВ:

Почитуван претседателе, почитувани колеги пратеници, почитувани претставници на Владата.

Слушнавме повеќе дискусии со своивидувања и забелешки по овој важен предлог закон, а пред нас е и образложението од Предлог законот, изготвен од предлагачот т.е. Владата на Република Македонија, врзано за овој Предлог закон, за измени и дополнувања на Законот за земјоделско земјиште, со Предлог закон и

се образложени причините за потребата од вакви измени. Во еден дел сметам дека има аргументирани забелешки т.е. решенија, па бидејќи имам и свои забелешки, би сакал да се вклучам во расправата со неколку мои сугестии, согледувања и забелешки и тоа по поединечни решенија кои се вградени во определени членови од Предлог законот.

Министерот како овластен претставник на Владата на Република Македонија кој всушност е и предлагач на овој закон, во своето обрсазложение за причините поради кои всушност предлага измени и дополнувања на Законот, наведува повеќе причини, а особено потенцира дека досегашната примена на важечкиот закон има покажано определени слабости и дека е потребно определени прашања да се допрецизираат, некои законски решенија од важечкиот закон да се променат, со што , според аргументите во Предлог законот за земјоделско земјиште, ќе се овозможи поефикасна примена на законот , особено во делот на она што значат права и обврски на корисниците на земјоделска земјиште.

Со предлогот лза донесување на Законот за изменување и дополнување на овој Закон се предлага т..е. се предвидува и проширување на ингеренциите во делот на инспекцискиот надзор т.е. зголемување на правата и обврските на инспекторите, потоа се предлага , со цел ефикасна заштита на државното земјиште, долготрајните редовни судски постапки да се заменат т.е. да се применуваат одредби во овојЗакон, со кој во една управна постапка, на брз и ефикасен начин да се врши контрола на користењето, на исполнувањето или кршењето на обврските кои се предвидени со Договорот, обврските по законот, или обврските кои произлегуваат од други одредби.

Има инкорпорирано и други решенија во самиот предлог закон, кои на некој начин значат потполна нова регулација на проблемите во оваа област, но сега ќе се обидам да ги елаборирам моите забелешки поединечно т.е. по членови.

Во членот 1 од Предлог законот се предлага, во членот 4 став 1 од важечкиот закон, по зборовите “даночна политика” да се додадат зборовите “ како и неговото користење, располагање и упрљвување”. Ваквата формулација сметам дека не е добра и не кореспондира од две причини.

Прво, додавањето на овие зборови едноставно се баласт и не им е местото во овој член, од причини што во наведениот член се зборува за даночна цел. Имено, во постојниот член се вели: “заради вреднување на земјиштето и водење на даночна политика..” Значи оваа додавка овде е неумесна и не треба да стои. Значи

во членот кој зборува за даночна цел се придодава една формулација која завлегува во содржината на сопственоста, а ќе признаеме дека даночната цел нема никакви додирни точки со содржината на правото на сопственост.

Втората работа, зборот: “управување” не е апсорбиран и не претставува содржина на правото на сопственост. Затоа овој збор воопшто не треба да стои. Ова од едноставна причина што содржината на правото на сопственост врз земјоделско земјиште е правото на користење, располагање и заштита, согласно член 56 од Уставот на Република Македонија. Управувањето, да потсетам постои кај општествената сопственост што во новиот општествено-економски поредок, како категорија веќе и не постои.

Во членот 3, се предлага, покрај зборот “одржуваат”, да се додаде и зборот “користат”. Сметам дека овој збор е непотребен затоа што одржувањето на земјиштето значи задржување, како на културата, така и на бонитетот на земјоделската парцела, додека користењето на парцелата значи реализација на нејзината употребна вредност/. Значи ова е непотребно оптоварување на текстот и затоа треба да се брише.

Членот 4 сметам дека е непрецизен односно потребно е негово допрецизирање. Зошто? Затоа што редовите на правото на првенство, како е наведено, не се добро поставени поредени. Во сите европски законодавства кои ја регулираат оваа материја прво стои наемничарот а потоа сосопственикот, затоа што заемничарството е многу поцврста врска од сосопствеништвото.

Понатаму, како забелешка е и тоа што редовите на првенство се дадени во алинеи, т.е. неможе да се знае и точно да се определи дали сите тие истовремено треба да бидат понудени. Така според мене прво треба да се нуди заемничарот а после сосопственикот. Ваквото право на првенство е предвидено и во случај на размена на земјоделско земјиште, но сакам да нагласам дека вакво нешто е предвидено, ми се чини, уште во СССР, односно денешна Русија, додека во нашиот правен систем вакво нешто не постои т.е. не суштествува.

Исто така сакам да нагласам дека правото на првенство во Европското право кон кое се стремиме да се приближиме, се предвидува само во случај на продажба и во случај на давање под закуп.

Во поседната реченица, исто така е употребен терминот: “истовентност на правото што се нуди”. И ова според мое убедување апсолутно е една нејасна формулација, а особено за оние кои се стремат во иднина да ја применуваат, т.е.

судиите, а мораме да признаеме дека правниот промет т.е. продажбата на земјоделско земјиште е многу честа појава во правниот живот кај нас во Македонија. Член 5. Со членот 5 од Предлог законот за измени и дополнувања, се предлагаат измени во членот 23 од важечкиот Закон. Меѓутоа овој член е неусогласен со Законот за сопственост. Имено овој Закон предвидува посебни обврски во случаевите кога странците имаат намера да зњемат земјоделско земјиште во долгорочен закуп. Имено, во вакви ситуации кога странец се појавува како долгорочен закупец на земјоделско земјиште, предвидено е и постои принцип на реципроцитет со земјата на странецот, значи чиј државјанин е, а воедно потребно е претходно мислење и согласност од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, како и согласност од Министерството за правда. Тоа е обврска која произлегува од членот 246 од Законот за сопственост.

Член 6, со овој член се прави интервенција во членот 24 т.е. се додава нов став 2 со кој се предвидува дека министерот за земјоделство може да издава под закуп земјоделско земјиште со непосредна спогодба. Сметам дека таквата формулација е погрешна затоа што министерот неможе земјоделското земјиште да го дава под закуп, туку треба да стои дека земјиштето се дава под закуп, а министерот само го заклучува договорот.

Со членот 7 комплетно се менува членот 26 и новата формулација гласи: “ На договорот за закуп, концесија или плодуюживање на земјоделско земјиште во сопственост на државата, соодветно се применуваат одредбите од Законот за облигациони односи.

Сакам да напоменам дека кај договор за плодуюживање, погрешно се применуваат одредбите од Законот за облигациони односи. Треба да се применуваат одредбите од Законот за сопственост и тоа членовите од 210 до 220. Имено, во овие одредби е определено како и под кои услови се востановува правото на продолжување, а тоа е, како што е таму речено, со правно дело по пат на одржај. Значи неможе плодуюживање да настане со одлука на државен орган, согласно член 213 став 1 од Законот за сопственост.

Кај договорот за концесија треба соодветно да се применуваат одредбите од Законот за концесии.

Со членот 8 се прави интервенција кај членот 27 од постојниот Закон односно старата верзија на членот се брише, а нејасно е од кои причини. Старата верзија, во секој случај, сметам дека е подобра затоа што во неа се наведува зошто

се користат добиените средства од Законот за концесии и плодуюживањето односно се знае за каква намена се тие во согласност која програма се трошат. Со новото решение така прибраните средства по овој основ не се знае каде одат и зошто се наменети.

Со членот 9 се менува членот 30 од Законот, во кое новокомпирирано решеније се определуваат одредени должности за корисниците на земјоделско земјиште во државна сопственост. Меѓутоа, со измената на членот не се применуваат и одредбите за отказ, како што е тоа предвидено во важечкиот Закон односно одредбите за отказан рок, во случај на исполнување на условите за престанок концесијата за плодуюживање. Значи тоа не е предвидено со новото решение.

Во членот 10 има еден предвиден член 30-а, и наместо зборот: “раскид”, треба да стои зборот “раскинување на договорот”, затоа што семтам дека е многу поправилно.

Во членот 30-б, формулацијата “не ги платил јавните давачки”, сметам дека воопшто не треба да стои во овој Закон, затоа што плаќањето на јавни давачки е регулирано со посебни закони, а кои ги уредуваат начинот на плаќањето на јавните давачки.

Член 12, во членот 44, алинејата почнува со зборот “дали” што за мене е невообичаено и не смее да стои како збор, кога е во прашање Закон. Тука предлагам да се најде соодветна формулација.

Член 13 . Во Член 45 дадена е можност и право на министерот да утврдува, дали определени обврски од Договорот за закуп се повредени, што секако претставува нонсенс. Сметам дека министерот има други далеку поважни и позначајни надлежности и треба да се занимава токму со тие поважни работи од доменот на неговиот ресор, а не да се занимава со безначајни технички работи.

Член 15. Овој член во ставот 1 зборува за еден термин, јас не знам, можеби е и термилошка грешка, термин т.н. “поврними”. Таков избор мислам воопшто не стои во Законот за сопственост, а во ставот 2 пак зборува за површини, што значи дека имаме неусогласеност на овие два става.

И конечно што паѓа во очи е што санкцијата како мерска е дадена овде во алинеја, што секако е погрешно, бидејќи се работи за еден битен елемент на Законот, а тоа треба да стои во еден посебен став од овој член.

Еве тоа се моите забелешки, претежно од формално-правна природа, што сметам дека министерот за земјоделие ќе ги има предвид при конечната верзија на овој закон.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам г. Тасев.

Има збор г. Агим Џелили.

АГИМ ЏЕЛИЛИ:

Почитуван претседателе, почитувани колеги,

Законот кој е пред нас се однесува на рedefинирањето на обврските, одговорностите и контролата што на обликативен начин е вклучена во Законот, како за тие што ќе ја прифатат обработливата земја, било под закуп или под концесија.

Исто така овој предлог за изменување и дополнување се однесува и за Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство кое ги зголемува надлежностите, во тој правец и обврските, како и контролата вршена преку државните инспектори. Тука е карактеристично тоа што тоа се однесува на приоритети, како што е членот 4, каде, за да се заштити рационалното користење, нуди предност за да се земе земја во државна сопственост, што е во ред. Но што да правиме со тие, иако се први соседи, немаат агротехнички услови, професионално да се занимаваат со обработка на земјиштето. Често пати може да се случи поради емоционални прашања или други прашања, овие луѓе да бидат пречка за одделни физички лица или земјоделски организации кои сериозно сакаат да се занимаваат со земјоделие.

Имаме и еден позитивен пристап во членот 23 каде што земјиштето во државна сопственост може да се даде под закуп на краток или долг рок, на правни или физички лица, било да се внатрешни или надворешни лица, што е за поздравување, бидејќи се чува производството на слободна економија. Истата состојба е и членот 8 кој го утврдува обработливото земјиште, како и обврските на сопствениците истата да ја користат само за земјоделско производство.

Од досегашното искуство, многу земјоделски оргнаизации, иако како главна дејност го имаат земјоделството, тие поминуваат во трговски организации, додека земјиштето и натаму останува необработено. Ова важи и за индивидуалните земјоделци.

Јас мислам, тие кои на сериозен и професионален начин се занимааат со земјоделство, да бидат привилегирани, било со данок или со понуда на агротехнички средства, за разлика од тие кои не ја обработуваат таа земја и кои треба да се санкционираат, на пример или да ја обработуваат, или да бидат принудени земјиштето да го дадат или под закуп или под концесија, значи со една цел, земјиштето да се обработува, затоа што за учителот лебот е во училиштето, за лекарот е во здравството, додека, вистина дека лебот се сее во нивата.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам г-дине Џелили. Бидејќи г-динот Ѓуркчиев не е во салата, следниот пратеник кој што има збор е г-динот Слободан Најдовски.

СЛОБОДАН НАЈДОВСКИ:

Благодарам г-дине претседателе. Сосема накратко сакам да го изнесам своето мислење и мислењето на пратениците од пратеничката група на ЛДП.

Денеска како точка на дневен ред имаме Предлог за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за земјоделско земјиште, кој се однесува само на еден дел од областа која што ја регулира овој закон. Беа начната повеќе проблеми со кои што се соочуваат земјоделците во Република Македонија и јас се согласувам да ги отвориме тие теми, но сметам дека денешната расправа треба да се однесува конкретно на предложените законски решенија кои се предложени од страна на Владата на Република Македонија. Се согласувам со оние кои што посочуваат дека грижата за земјоделското земјиште е обврска на државата, бидејќи со овој проблем се соочуваме години наназад, почнувајќи уште во она време пред промените демократски во Република Македонија, кога постоеше тој таканаречен аграрен максимум. Денеска од г-динот Ѓорчев слушнавме залагање на нов термин аграрен минимум за кој што исто така треба да разговараме, но сепак сметам дека денес треба да разговараме за она што е во самото закон, а тоа да кажеме дека предложените измени воглавно се однесуваат на еден проблем кој што се јави во Република Македонија со издавањето на земјоделското земјиште под закуп.

Јас би се задржал конкретно токму на тие предложени решенија ако се проанализира овој период од кога почнаа да се издава земјоделското земјиште во

Република Македонија под концесија се јавија голем број проблеми кои што воглавно можат да се групираат во три групи на проблеми.

Првата група на проблеми дали земјиштето кое што издадено или го користат одредени корисници во Република Македонија е издадено согласно Законот.

Втората група на проблеми е проблемот дали земјиштето кое што го зеле одредени лица или правни субјекти, дали тие навистина се земјоделци и наменски го користат, или пак тоа земјиште го реиздаваат на други лица и така би можело да се каже незаконски стекнуваат одредени приходи.

Третата група е дали корисниците ги плаќаат оврските кои што произлегуваат од договорите за концесија или закуп. Овде слушнав дискусии морам да кажам, иако не би сакал да коментирам, слушнав дискусии кои покажуваат лажна грижа би рекол за земјоделците. Тоа ќе го аргументирам со следново. Овде сакаат да кажат некои колеги пратеници дека земјоделците се наоѓаат во тешка состојба и дека заради тоа тие ќе се оптовараат со големи давачки. Јас се согласувам дека земјоделците навистина се наоѓаат во една тешка состојба не само оваа година, туку и години наназад, но ова законско решение не се однесува на тие земјоделци, на индивидуалните земјоделци кои што работат свое земјиште. Напротив, колегите пратеници кои што сакаат да прикажат таква грижа ги штитат оние неколку луѓе кои што во Република Македонија зеда огромни површини под концесија, односно под закуп на земјоделско земјиште, кои што ненаменски го користат. Тоа можам со аргументи да ви го докажам. На една од претходните седници имав поставено прашање за тоа кои се лицата кои што во Општина Битола и општините кои што произлегоа од поранешна Општина Битола користат земјоделско земјиште, дали го користат истото наменски и дали за тоа ги плаќале оврските. Сигурно сите колеги пратеници имаат можност да го погледат одговорот од Министерството за земјоделство и ќе се види дека од големиот број на корисници под концесија на земјоделско земјиште, мал број е на тие кои што имаат поголеми површини над 5 хектари. Вистинските земјоделци во овој изминат период земале, или државата им дала од еден до пет хектари земјоделско земјиште да обработуваат. Мал е бројот на тие кои што имаат поголеми површини и не сум сигурен од она што го гледав и во одговорот на тоа прашање дека се тоа навистина виситнски земјоделци. Сигурен сум дека оној кој што има 300 или повеќе хектари или оној кој што има 150 хектари земјиште, не знам колку навистина е земјоделец и колку го користи наменски тоа земјиште земено под концесија. Така да сакам да кажам дека со овој закон навистина

Министерството за земјоделие предлага да се грижи за вистинските земјоделци во Република Македонија . И од тоја апсект треба тие решенија да ги подржаме. Она што исто така сакам да го кажам, овие виситнски земјоделци кои што имаат од 1 или до 10 хектари земјиште под закуп, тие се најчестите луѓе кои ги плаќаат обврските кон државата и кои што ретко од нив кој ги нема платено обврските кои што произлегуваат од договорите за концесија.

Од друга страна оние кои што имаат по 10 или 150 или 300 хектари земјоделско земјиште под концесија, тие се тие кои што од овој одговор што го имаме од страна на Министерството за земјоделие кои што не ги плаќаат обврските кои што произлегуваат од договорите под закуп. Во таа насока, овие законски решенија јас така ги сваќам дека Министерството за земјоделие и министерот за земјоделие сакаат да се насочат земјиштето да го одземат од оние кои што не ги плаќаат обврските, оние кои што не се вистински земјоделци и да им го доделат земјиштето на вистинските земјоделци тие го го обработуваат земјиштето. Затоа не ги прифаќам оние дискусии од колегите пратеници кои што наводно се грижат за тоа дали ги платиле земјоделците обврските кои што произлегуваат. Јас уште еднаш ќе повторам. Вистинските земјоделци си ги платиле тие обврски. Туку овие кои имаат по 300 хектари гинемаат платено јавните давачки кон државата и од тие причини треба да му се овозможи на Министерството да не заглавува под судските лавиринти по 4-5 години да може да го одземе тоа земјиште, туку напротив да има благовремен период со кој што ќе може да го раскине договорот со таквите закупувачи на земјоделско земјиште.

Уште една работа која би сакал да ја поттикнам овде која што во изминатиот период и како пратеник сум се соочувал со одредени корисници за земјоделско земјиште кои се оние кои што користат помали површини под закуп во изминатите години имаше ослободување од плаќање на закупнината. За дел од нив посебно од 2002 година на кои што некој им ветиле дека ќе ги ослободат од плаќање, а нема никакво законско решение и никаква одлука од претходната Влада и сега тие навистина се соочуваат со проблем некој на збор им рекол дека ќе бидат ослободени од плаќање на концесијата и со таквите корисници ќе се соочуваме со проблеми во наредниот период. Затоа, на крајот би завршил со тоа да кажеме дека овој закон се однесува само земјоделското земјиште, пред се за користење земјоделско земјиште екој што е под закуп, под концесија и дека сака да ги регулира прашањата и проблемите кои што се јавија во оваа област во изминатиот период и

сметам дека апсолутно немаме никакво оправдување да не го поддржиме овој закон. Напротив, треба овој закон да го поддржиме, со што би ги исправиле аномалиите што се јавуваат во оваа област во изминатиот период. Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам г-дине Најдовски.

Дали некој друг бара збор?

Има збор г-динот министер г-динот Славко Петров.

СЛАВКО ПЕТРОВ:

Бидејќи подоцна се вклучив, молам за извинување. Сакам да одговорам на некои забелешки без влегување во конфликт со пратениците кои што имаат поинакво мислење.

Ќе се обидам да укажам кои беа причините да се одлучиме на ваков чекор и кој беше основот и уште еднаш причините да направиме вакви доуредувања и измени и дополнувања на наведениот закон.

Во текот на постапката на користење на земјоделското земјиште под закуп, констатиравме дека големи површини се дадени на не соодветни корисници, кои што во текот на користењето или не ја плаќаат закупнината или не се занимаваат со земјоделско производство, или пак земјоделското производство го обавуваат преку посредници на кои што ота земјиштето е потребно, прибирајќи огромни средства, потоа кои што не ги враќаат на државата преку плаќањето на обврските што ги превзеле. Тоа беше јасен сигнал дека земјоделското земјиште врз основа на договорите за закуп и концесија во најголем дел на случаи со ред на чесни исклучоци за кој морам да им оддадам признание и за кои нема да зборувам, не се користеле на начин што е предвиден со закон и не во согласност со јавниот интерес, како што е земјоделското земјиште.

Понатаму во текот на постапката констатиравме дека овие корисници на земјоделско земјиште кои што го злоупотребуваат правото врз основа на закон од државата, сметаат исто така на една многу поволна околност во нивниот начин на работење. Тоа се постапките за раскин на договорот со нивното престанок во условите ког аго прекршиле истиот, при што, сериозно сметаат на фактот дека денешната оптовареност на судовите со предмети бавноста, и неефикасноста во решавањето, а во врска со тоа и долготрајноста на судските постапки одеше во

прилог, па така по договор по кој што постапиле спротивно на истиот и за кои што настапиле услови за негов раскин, сметаа на бавноста и на неефикасноста на судската постапка за кое време исто така продолжуваа со својот начин на работење.

Понатаму, во текот на постапката, односно во текот на следењето на состојбите во користењето на земјоделското земјиште со соочивме и со она што некои од пратениците го спомнаа со отворањето на стечајните постапки на земјоделските комбинати и на другите трговски друштва кои што се занимаваат со земјоделско производство и кои што имаа на трајно користење термин од порано на земјоделско земјиште за сопствено производство, односно сопствено стопанисување во усвоите на земјоделското производство.

Бавноста на стечајните постапки поврзана со општата бавност на судовит еи неефикасноста на истите и попречувањето со разни средства во текот на таа постапка направи огромни површинина земјоделско земјиште, што гледам и денска ми дава за право како што и пратениците потврдија останаа неискористени. Земиштето беше препуштено на милос и немилост на оние што сакаа да го грабаат, да го искористуваат, да го даваат, па дури и на одредени постапки на некои стечајни управници кои што преку давањето на таквото земјиште за време на стечајната постапка остваруваа определени средства кои што намената и целта не им беше внесување на средствата во судската каса и намирувањето на доверителите, туку сосема друга.

Тоа исто така, ни беше повод да размислиме околу прашањето за тоа што со земјиштето воврската со овие стечаи, особено имајќи предвид дека таквото земјоделско земјиште кое што не се користи додека трае стечајната постапка, а тие се долготрајни не можеше да се даде на користење на тие што им е потребно и не можеше да се оствари јавниот интерес на користењето на земјоделското земјиште во смисла на производство на храна со што ќе се додели на одредени јавни потреби и некои лица ќе најдоа пристаен начин на преживување, односно на живеење. Воглавно тие работи не наведоа на помислата дека треба да интервенираме во овој закон и интервенциите ги сведовме суштински на следното: Прво, го изменивме Законот по делот, така што предвидовме во стечајните постапки, имајќи предвид дека земјиштето е државна сопственост во стечајната постапка судот со донесување на правосилно решение за отворање на стечајна постапка мора предметот што е државна сопственост по таканареченото изглашно или разглашно право да употребам два термина, бидејќи некој поинаку ги употребува, да го врати земјиштето

назад на оној кој што е сопственик на тоа земјиште и тој да располага додека трае стечајната постапка, а со оглед на фактот дека тоа земјиште не може да биде предмет на оутѓување во стечајната постапка бидејќи претставува сопственост не на должникот, што не е негов имот, туку напротив на државата. Таа измена исклучиво е ставена со таква цел. Се надеваме дека со воспоставената измена за промена, односно за внесување на одредба каде со правосилноста на решението ќе се врати земјоделското земјиште на Министерството, односно Владата на Република Македонија како корисник, односно управител на државниот имот и ќе создаде можност со него да стопанисува.

Второ, заклучивме дека така вратеното земјиште, или земјиштето по договорите кои што ќе се раскинат, поради тоа што се употребуваат спротивно на законот, како и земјиште кое што досега немало траен корисник, до моментот додека не се спроведе постапката за негово законско предавање на користење на овластени субјекти врз основа на закон тоа земјиште се наоѓа како ничија ствар и дека мораше да се превземат мерки да се стави режим во користењето да го избегнеме она што сега ни се случува. Па отворените стечајни постапки по кои штонема донесени решенија за враќање, затоа што немаше за оваа работа закон да имаме масовна узурпација на државно земјиште и негово користење, а притоа , Министерството да нема никакво овластување. Внесовме измена коај штоја прифативте измената предложена од еден од пратениците како амандман и ќе ја прифатиме и денеска кога ќе дојде за тоа земјиште министерот може да го издава привремено само до една година на користење на друг корисник, додека не се реши правната процедура, да помине конкурсот, да поминат правните постапки, да се донесе решение, да се склучи договор и потоа да се предаде во рацете на оној што ќе го добие и покрие. Тоа беше смислата на измената , а не тоа што денеска можевме да го слушнеме дека зад тоа стојат некои други работи.

Понатаму констатиравме нешто многу важно. Во тектона реформата и пилот проектот на подрачјето на Свети Николе, имавме прилика да се увериме дек а прво интересот беше огромен за да потоа под одредени притисоци, под одредени инсинуации и дезинформации дел од луѓето како да се колебаа околу прашањето дали сакаат да користат такво земјиште и да бидат стоани на нешто што е туѓо, меѓутоа, го користат без пари, или пак треба да превземеме нешто друго. Заклучивме дека основот на досегашното издавање на земјоделското земјиште под закуп , односно единственито услов тоа земјиште да се даде беше само висината на

понудената закупнина во текот на огласот односно конкурсот за доделување на такво земјиште под долгорочен закуп. Тоа с епокажа како многу лошо. Во 2001, 2002 година настапи масовно ослободување од плаќањето на обврските по таквите договори на закупот, во 2000 и во 2001, а во 2002 година обврската која што воопштоне беше променета ја платија помалку од 5 односно 7% од оние што го користеја. Тоа ни покажа дека многу се леснина рака кога треба да ветат дека треба да платат за да им се даде земјиште да користат на некои од корисниците и на некои од нив, многу тешко брцнат во својот џеб она што го заработиле да и го платат на државата. Така имавме ситуација да даваме во јавен интерес државно земјиште да се користи од приватни субјекти, а од друга страна да не ги плаќаат обврските, затоа што единственито услов беше само тоа, кој ќе даде повеќе закупнина. Сите даваа навидум, меѓутоа вистински никој. Поради тоа пристапивме кон измена и заклучивме дека голем дел од социјалците кои што во овој момент се наоѓаат во Бирото за вработување, а кои што имаат потесна специјалност да работат на земјоделско земјиште еи поради пропаднатите комбинати да не можат понатаму да работат во тие комбинати, затоа што таму веќе не се работи, дека не одат кон тоа да добијат земјоделско земјиште под закуп, односно под плодуюживање, од причини што тие ги познават, но делумно и во Министерството ги знаеме, туку сакаат да имаат социјална сигурност во вид на работа и плата. Поаѓајќи од тоа, од искуството што го стекнавме во договор со луѓето на пилот проектот, кој што учествуваа активно во тоа, пристапивме кон измена и предвидовме овој момент и од моментот на донесувањето на овој закон земјоделското земјиште нема да се издава на оние што ќе даваат највисока закупнина, туку оној што ќе предвиди најдобри услови на вработување, на плаќање на придонес, на технолошки вложувања во интензивно земјоделско производство. Значи програмта во целина ќе биде таа која ќе одлучува за сите овие работи. Тоа се воглавно работите за кои се одлучивме и ги внесовме плус она дека ќе го преиспитаеме основот од 15% на издвојување кај голем број на бивши и сегашни земјоделски комбинати каде што пропорционално се издвојуваше 15% од земјиштето од најнеквалитетно кое што или беше неповолно за обработка, или пак воопшто не им беше ним потребно да го обработуваат, бидејќи не им се исплатуваше. И тука направивме измена да го преиспитаеме и конечно го внесовме редот во делот на користењето на земјоделското земјиште за оние кои што ќе се трансформираат во постапката на кои што со новите договори коишто ќе ги склучуваме сега веќе нема да им даваме по автоматизам право да можат да добијат

земјиште затоа што купиле дел од комбинатото, туку напротив, оние кои купиле дел од комбинатото што вреди и платиле толку колку што е потребно . Меѓутоа, земјиште ќе добијат за обавување на дејноста толку и така колку и како ќе понудат гаранции дека на тоа земјиште ќе вработуваат, ќе вложуваат и од него ќе произведат.

Тоа с е конкретните решенија во главно за коишто би сакал да нема дилема околу тоа што беше мотивот на тоа, меѓутоа, во поглед на денешнит еискажувања за тоа дека е потребен нов закон за земјоделско земјиште дека овој и претходниот, односно оној што треба да се донесе треба да се усогласи со закон за вистинските права односно сопственоста и другит евиситнски права, ќе кажам самонеколку работи. прифаќам секакво поинакво размислување и го почитувам, бидејќи некогаш или повеќе пати, тоа навистина е направено од вистински прави мотиви. Меѓутоа, тогаш кога некој кажува дека еден закон што сега го носиме дека е лекспецијалис, или посебен закон , треба да биде усогласен со генералното закон, што е закон за сопственост, греша. Греша заради тоа што по правното правило на имотното право специјалниот закон го менува општиот закон и овој закон за земјоделското земјиште може да го менува аи тоа колку што сака и како што сака акое тоа војавен интерес законот за стварни права и законот за сопственост, односно законот за сопственост и другите стварни права.

Понатаму, по принципот на усогласеност за кој што овдека слушам да се зборува, знам дека законите се усогласуваат со Уставот, а подзаконските акти со законите. Закони меѓусебно не се усогласуваат, а не законот за земјоделско земјиште да се усогласува со законот за сопственост на право, заради тоа што последниот закон кога нема специјален и општ закон го менува последниот закон, повторувам, го менува претходниот закон под принципот лекспостериор-дерокат легиприори и такви приговори од овој вид дека треба усогласување апсолутно не држат, прво заради тоа што овој закон не задира во сопственичките права и второ , што е многу важно во Уставот на Република Македонија стои одредба за гаранција на правото на сопственост што тој закон го гарантира.

Меѓутоа, има исклучок, тогаш кога ќе биде прогласен јавен интерес од закон, може правото на сопственост и поинаку да се уредува и поинаку да се ограничува, со тоа што на сопственикот ќе му припадне право на она што го има, односно што му е одземено со ограничувањето на надоместокот. Што има поприродно, ќе повторам што има поприродно ако имаме државно земјоделско земјиште, ако во Законот сме ставиле одредба што не е променета, дека тоа е добро од јавен интерес, во рамките

на правото на јавен интерес државата да ограничи земјиштето да не смее да го оутѓува, да не смее да го продава, туку да смее да го дава само под закуп под услови и начин утврдени со закон. Тоа беа причините заради кои не се одлучивме за донесување на нов закон, туку само за измени на овој закон и тоа беа причините кои ги наведовме како ограничување на државната сопственост во овој закон, бидејќи сметавме дека само на тој начин и исклучиво на тој начин ќе го искористиме, односно ќе го запазиме јавниот интерес што е прокламиран со овој закон.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Петров.

Дали некој друг бара збор? (Никој)

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот.

Пред да преминеме на гласање по заклучокот, ги молам сите пратеници да влезат во салата.

Истовремено ги молам службите да го утврдат бројот на присутните пратеници во салата.

(По пребројувањето на од страна на службите)

Имаме доволен број на пратеници присутни во салата.

На Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

Собранието го усвојува Предлогот за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за земјоделско земјиште.

Ве повикувам да гласаме.

(По гласањето)

Вкупно гласале 62 пратека, за заклучокот 53, воздржано 1 и против 8.

Констатирам дека заклучокот е усвоен.

Дали Собранието го усвојува предлогот на оваа седница да се претресе и Предлогот на законот?

Ве повикувам да гласаме.

(По гласањето)

Вкупно гласале 60 пратеници, 51 гласал за предлогот, 1 воздржано, 8 против, а во салата се присутни 63 пратеници.

Констатирам дека е усвоен предлогот на оваа седница да се претресе и предлогот на законот.

Отворам претрес по текстот на Предлогот на законот.

Владата на Република Македонија поднесе амандмани за менување на член 6 за додавање пет нови членови 24-а, 24-б, 24-в, 24-г и 24-д по членот 6; за бришење на член 14 и за додавање нов член 13-а по членот 13 и тие се составен дел на текстот на Предлогот на законот.

Законодавно-правната комисија поднесе амандмани на член 4, член 7, член 9 алинеја 1, член 10 во новите членови 30-а и 30-б, член 12 став 1 алинеја 1, член 13 став 1 алинеја 1 и став 2; член 15 став 1 и став 2 алинеја 2 и член 16 став 1; член 9 алинеја 3; член 10 во новиот член 30-б став 1 во воведната реченица, алинеја 1 и на став 3; член 13 став 1 и 2, и став 3 алинеја 2 и на став 4; член 15 став 1 и 2 и на член 16 став 1 и 2, со кои се согласил претставникот на Владата и тие се составен дел на текстот на Предлогот на законот.

Пратеникот Ангел Димитров поднесе амандман за менување на член 6, по кој Владата не се произнела.

Пратеникот Владо Паунков поднесе амандман на член 13 во воведната реченица и за менување на ставовите 2 и 3 и на став 4, по кој Владата не се произнела.

Отворам претрес по амандманот за менување на член 6, поднесен од пратеникот Ангел Димитров.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛАВКО ПЕТРОВ:

Амандманот се прифаќа.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Бидејќи амандманот се прифаќа, тој станува составен дел од законот.

Отворам претрес по амандманот на член 13 во воведната реченица и за менување на ставовите 2 и 3 и на став 4, поднесен од пратеникот Владо Паунков.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛАВКО ПЕТРОВ:

Амандманот не се прифаќа, бидејќи веќе има решение во поглед на тоа што е предложено. Не се прифаќа.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Дали некој бара збор?

ВЛАДО ПАУНКОВ:

Амандманот го повлекувам

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Амандманот е повлечен.

Продолжуваме со претрес по текстот на законот.

Дали некој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по текстот.

Предлогот на законот го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

(По гласањето)

Гласале 64 пратеници, 53 пратеници гласале за законот, воздржано 1 и 10 против.

Констатирам дека Собранието го донесе Законот за изменување и дополнување на Законот за земјоделско земјиште.

Преминуваме на Третата точка од дневниот ред.

Предлог за донесување на закон за просторно и урбанистичко планирање.

Предлогот за донесување на законот и извештаите на работните тела на Собранието ви се доставени, односно поделени.

Отворам претрес.

Молам, кој бара збор?

Има збор господинот Драгољуб Матовски, заменик на министерот за животна средина и просторно планирање.

ДРАГОЉУБ МАТОВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници,

Прашањата од областа на просторното и урбанистичкото планирање се од особена важност за државата, единицата на локалната самоуправа, јавните служби и организации, установите и други правни лица, како и граѓаните.

Важноста на овој сегмент произлегува од секојдневната потреба да се планира и да се уредува просторот заради создавање соодветни услови за хумано живеење и работа на граѓаните, низ порамномерен и одржлив просторен план, рационално уредување и користење на просторот.

Прашањата на просторното и урбанистичкото планирање во досегашниот период беа регулирани со соодветен закон, кон на повеќе наврати беше изменуван и дополнуван, така што неговиот основен концепт беше нарушен. Поводот за донесување на нов закон за просторно и урбанистичко планирање доаѓа и како резултат на потребата на усогласување на нашето законодавство со законодавството на Европската унија, што е обврска и интенција на нашата држава.

Особен повод за донесување нов закон во оваа област е и потребата од децентрализација на власта и дислоцирање на надлежностите на државата во надлежност на единиците на локалната самоуправа. Имено, согласно Законот за локална самоуправа, урбанистичкото т.е. урбаното и рурално планирање, издавањето одобрение за градба на објекти од локално значење, утврдени со закон, уредување на просторот и уредувањето на градежното земјиште се во надлежност на општините. Од тоа произлегува дека општината самостојно треба да ги уредува и врши работите од јавен интерес од локално значење во областа на урбанистичкото планирање и уредување на просторот, а аналагоно на тоа и воспоставување соодветен надзор на овие области.

Поради тоа, со овој закон особено е обрнато внимание на оформување на законската рамка за разграничување на надлежностите и дефинирање на надлежностите на локалната самоуправа.

Во оваа фаза, вообичаено прашањата се лоцираат на потреба до донесување на законот, сепак, заради подетално согледување на потребата ќе дадам некои параметри од содржината што се предлага со овој закон.

Во Законот детално се издиференцирани видовите на просторни и урбанистички планови и нивните содржини, при што покрај Просторниот

план на Република Македонија како основен планерски документ предвидено е да се донесуваат просторни планови на региони на подрачјата од посебен интерес, како и просторни планови на општините и на Градот Скопје.

Во поглед на урбанистичкото планирање фигурираат Генерален урбанистички план, кој се донесува за Градот Скопје и другите градови утврдени со закон, детален урбанистички план за одредени населени места и населени места, како и урбанистичка локација за населени места од селски карактер.

Изработувањето и донесувањето на плановите е издиференцирано со тоа што првенствено за просторниот план на државата, на регионите и на подрачјата од посебен интерес Владата донесува Годишна програма, а програмата за просторен план на општините и Градот Скопје, генерални и детални урбанистички планови, односно урбанистичка документација за населено место донесуваат општината и Градот Скопје.

Заради предвидување на објекти од значење за државата, на кој инвеститор е државата, во урбанистичките планови од надлежност на општините, програмите на општините се доставуваат во надлежните органи на државната управа, при што ваквите објекти треба задолжително да се вградат во плановите.

Изградбата на плановите, како и изградбата на други просторно плански и урбанистички документи и друга документација, нормативи, стандарди и слични документи, доверена е на соодветно јавно претпријатие што го формира Владата, а урбанистичките планови може да ги изработуваат и овластени правни домашни лица и странско лице, што треба да исполнуваат одредени услови. Изработката на плановите се предлага да биде во две фази: Како нацрт и предлог на план, со тоа што по нив се спроведува стручна расправа и јавна анкета, со јавна презентација, при што поточно поволно јасно се издиференцирани надлежностите на државата и надлежностите на општините, односно Градот Скопје. Аналогно на тоа, издиференцирани се и надлежностите при донесувањето на плановите.

Заради обезбедување соодветен контролен механизам на плановите се врши стручна ревизија од соодветна комисија, односно овластено правно лице кое ја формира надлежен орган на државата, односно градоначалникот на општината.

Исто така, потврдувањето на обврската плановите да бидат изработени согласно одредбите на законот се обезбедува со издавање соодветна согласност на плановите од страна на надлежен државен орган. Во фазата на изработката на плановите органите на државната управа, единиците на локалната самоуправа, научните и стручните организации и други правни лица се должни да ги доставуваат сите потребни податоци и информации со кои располагаат, како и да достават свои барања со предлог мерки во врска со изработката на плановите. Со тоа од една страна се обезбедува учество на сите органи, општините, стручните и научните организации во изработка на плановите, а истовремено се обезбедува и соодветна документациона основа.

Со Законот се уредува и прашањето на изготвување и примена на соодветни стандарди и нормативи за планирање на просторот, што од друга страна е гаранција за квалитетот на плановите. Имајќи предвид дека не е можно во еден релативно потребен период да се донесат плановите за сите населени места, до нивната изработка општините можат изградбата на населените места да ја регулираат со донесување општ урбанистички акт. Овој акт содржи доволно елементи за да може општината да издава потребни документи за изградба во населените места на објекти од нејзина надлежност. Поглавјето на законот - “Услови за градба на урбанистички проект”, во суштина претставува дел од законот кој го регулира спроведувањето на плановите. За изградба, доградба, надградба и реконструкција на објекти се издава решение за услови на градба од страна на надлежен државен орган за објекти од значење на државата, а за објекти од локално значење решението го издава општинската администрација.

Во услови кога е донесен само просторен план, генерален урбанистички план, или урбанистичка документација за населено место, односно општ урбанистички акт, пред издавање на решение за услови за градба се изработува урбанистички проект кој што има соодветна содржина, со што се доработува просторот за градење и има соодветна постапка на негово донесување. И во овој случај има распоредување на надлежностите и на локално ниво.

Со законот јасно се определени објектите од значење на државата, наспроти објектите од локално значење. Објекти од значење за

државата се сите оние на кои инвеститор е државата, како и определена категорија на објекти за кои според нивната специфичност решение за услови за градба ќе издава државен орган. Сите останати објекти ќе бидат од локално значење и за нив потребна документација за изградба ќе дава општински орган.

Со законот инвеститорите се задолжени да плаќаат определен надоместок, кој ќе служи за финансирање на изработка на просторни урбанистички планови. Овој надоместок е разделен во соодност 60 спрема 40, 60% да припаѓаат на општините, а 40% на Буџетот на Република Македонија.

Во делот на аконот во кој се регулира прашањето на надзор исто така издиференцирани се надлежностите меѓу општините и државата. Првенствено надзор над приема на овој закон, како и на прописите донесени врз основа на него, вршат надлежните државни органи. Инспекцискиот надзор го вршат државни и општински инспектори, сепак, посебно според надлежностите на државата, односно општината. Жалбата против донесено решение од страна на општинскиот инспектор во второстепена постапка се поднесува до надлежното Министерство, а жалбата на решение на државниот инспектор се поднесува до второстепена комисија на Владата.

Поединечните управни акти, донесени од урбанистички инспектор ги извршуваат државни, општински и градски урбанистички инспектори.

Со законот се предвидени и соодветни казни. Така, инвеститор кој гради спротивно на просторен и урбанистички план може да биде казнет со казна затвор од 3 - 6 месеци за кривично дело, а покрај тоа за вакво дело се изрекува и парична казна во износ од 200.000 до 300.000 денари. Како споредбена казна може да се изрече и забрана за вршење на дејност во областа на планирањето и градежништвото. Во законот се предвидени и казни за овластено лице ако издаде решение за услови за градба спротивно на законот. Казната за вакво кривично дело изнесува затвор од 3 - 6 месеци, а покрај тоа ова лице ќе се казни и со парична казна од 200.000 до 300.000 денари. Казни се предвидени и за прекршок ако инвеститорот по донесеното решение не го урне објектот, а одговорното лице во орган, јавна служба, организација, установа и слично ќе се казни за прекршок ако не достави

податоци и информации релевантни за изработката на просторните и урбанистичките планови.

Со законот е предвидена и заштита на граѓаните во случаи кога е изграден објект без потребната документација, а се вклопува во планот. На овие лица, ако во рок од една година од донесувањето на планот не покренат постапка за вклопување на објектот, ќе биде донесено решение за уривање на објектот.

Како што беше изнесено, една од основните цели заради кои се носи овој закон е децентрализацијата на власта, односно префрлување на надлежностите од државата кон општините. Со законот е определено до преземањето на надлежностите од страна на единиците на локалната самоуправа работите ќе продолжи да ги врши надлежното министерство. Преземањето на вработените, работните простории, опремата и средствата за работа, архивата и документацијата што се однесуваат на работите кои стануваат надлежност на општините и Градот Скопје ќе се регулираат со акт на Владата на Република Македонија.

Почитувани пратеници, дискусијата за просторно и урбанистичко планирање и важен сегмент од нашето законодавство кој претставува секојдневна потреба на законите. Овој пат законот ќе ја одигра улогата на децентрализација на власта во областа на просторното и урбанистичкото планирање, ќе овозможи општините сами да ги решаваат прашањата од оваа област, а граѓаните на побрз и поедноставен начин ќе ги решаваат своите барања. Оттука, очекувам целосна поддршка од вас почитувани пратеници.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Матовски.

Збор има пратеникот Зиди Џелили, а нека се подготви пратеникот Цветанка Гашоска.

ЗИДИ ЏЕЛИЛИ:

Почитуван претседателе, почитувани дами и господа,

Што се однесува до Предлогот за донесување на закон за просторно и урбанистичко планирање, со овој закон се предлагаат промени со кои се ограничуваат компетенциите во областа на урбанизмот меѓу општините и државните

органи. Особено се однесува на определувањето на објектите кои се од државен интерес и на оние од локален интерес, како и начинот на воспоставување на надзор во однос на работата на општинските органи во оваа област. Имам мои сугестии што се однесува до член 13, јас мислам дека треба на некој начин да се регулира правото на општините, тие да се консултираат при донесувањето на програми за урбанистички планови, проекти и за објекти кои што се од значење за државата, иако се финансираат од Републичкиот буџет, соработката во оваа област да биде меѓусебна. Додека општината се обврзува да ја поднесе програмата до соодветното министерство, тогаш треба и соодветното министерство да ги консултира општините кога се прави изработката на плановите. Исто така, давам сугестија во член 34 каде што се дефинираат објекти од значење за државата, да се разгледа уште еднаш списокот на овие објекти, бидејќи некој од објектите се позначајни за општината, отколку за Републиката, за државата. Ќе спомнам некои од нив како што се депониите за отпад, објекти за средно образование, спортски објекти. Околу овие објекти за средно образование, објекти од областа на културата како што се театри, кино салите, здравствените објекти и голем број други објекти кои мислам дека треба да бидат ставени во деталните урбанистички планови отколку да бидат објекти од државен карактер.

Исто така, имам една забелешка во членот 87 каде мислам освен финансирањето на плановите од страна на Републичкиот буџет 40% и од страна на општинските буџети од 60% да се предвидат и други заинтересирани субјекти дали се физички или правни лица како во член 14 од истиот закон.

Ви благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Џелили.

Повелете госпоѓо Гашовска, а нека се подготви пратеникот Лилјана Ивановска.

ЦВЕТАНКА ГАШОВСКА:

Господине претседател, претставници на Владата, колеги пратеници,

Предлогот за донесување на закон за просторно урбанистичко планирање доаѓа во вистинско време, особено кога многу се зборува, се слуша, се дебатира и се гледа што им се случува на урбаните населби, на градовите. Современото

урбанистичко творештво се наоѓа во процес на бурен развој, во процес на рушење на застарените сваќања и остварување на нови напредни концепции на градовите на иднината, но и најсовремената наука не ги заборава и ги остава на страна старите градови со историско културно и уметничко наследство.

Меѓу архитектурата и урбанизмот нема и не може да има граница. Тоа е една иста област на просторното творештво чија цел е создавање на градови и населби во кои животот ќе биде, пред се, поздрав и поудобен. Да се создаваат градски простори кои ќе бидат најдобра синтеза на новите остварувања на науката и техниката, уметничкото творештво и пред се природната убавина.

Меѓу архитектурата и урбанизмот нема граници, бидејќи урбанизмот е најширока и најсложена област на архитектурата. Неговата задача е сите архитектонски објекти и другите материјални елементи на градот да се средат, да се разместат и групираат така што градот ќе претставува една плански организирана просторна целина која ќе има оптимални животни услови. За жал, последните неколку години ни се случува да се проектираат градби кои не се вклопуваат во блокот, во улицата, во постоечката групација, не се вклопуваат спрема релјефот и останатите елементи на градот.

Овој Предлог за донесување на закон за просторно и урбанистичко планирање ќе го поддржам и ќе ги набројам забелешките и дополнувањата на охридските архитекти. Тие, пред се, се прашуваат како ќе ги избегнеме грешките кои ги почувствувавме како тешко наследство и што е неопходно да се направи за остварување на новите урбанистички концепции.

Во членот 5 од Законот по објаснувањето што е градежна линија се предлага вметнување помошна градежна линија која ја дефинира градбата во однос на непосредната или најблиската сообраќајница.

Членот 7 кој се однесува на планирањето на просторот во точката 2 предвидува урбанистички планови и како четврта потточка се предлага да влезе и урбанистички проекти.

Во членот 11 во став 2 се набројува што содржи синтезниот графички приказ. Се предлага да се додаде максималната висина изразена во метри до венецот на објектот.

Став 4 вели: детален урбанистички план се изработува на ажурирани геодетски подлоги, а предлог е да се додаде “прибавени од надлежен орган”.

Урбанистичката документација е дефинирана во членот 12. Се сугерира во тој член да се дефинира и урбанистичкиот проект и урбанистичкиот акт.

Во членот 21 се одредува што донесува Советот на општината. Како 6-та потточка се предлага донесување и на урбанистичкиот проект.

Измените и дополнувањата на плановите од член 7 ги опфаќа членот 23. Би требало прво да стои десет години за генерален урбанистички план, а по него точката 5 години за детален урбанистички план. Но, има едно дообјаснување на овие потточки. Доколку некој од плановите е поништен од Уставен суд да се применува претходниот план. Доколку за така поништениот план претходно немало во сила детален урбанистички план, да се применува урбанистичкиот проект со одредби за примена на генералниот урбанистички план.

За архитектите од Охрид е многу важен членот 26. Тие сметаат дека Правилникот за планирање на просторот не може да се имплементира за изработка на деталните урбанистички планови истоветно и за старите градски јадра како што се Охрид, Крушево, Центарот на Битола, Старо Скопје, Штип, Кратово и Крива Паланка. За овие простори не може да важи 60% изграденост и со 1,4% искористеност на просторот. Таму процентот на искористеност велат дека може да биде и 100%.

Во делот за услови за градба и урбанистички проект во членот 30 став 6 се вели дека може да се изјави жалба до надлежна комисија. Се поставува прашањето дали условите за градба се управен акт или се само извод од планот. Ако треба да е управен акт, тогаш во ставот 4 во продолжение да се додаде “и претставува управен акт”.

Има забелешки и во членот 37 став 2 предлогот е наместо 40% од приходот да оди во Буџетот на Република Македонија и 60% во буџетот на општината соодносот да биде 30:70%.

Предлогот за донесување на закон за просторно и урбанистичко планирање има посебно значење, спомнав за старите градски населби, а посебен осврт ќе направам на Охрид град кој има своевидно обележје и амблем..

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Госпоѓо Гашовска имате уште 5 минути до пауза, го знаете правилото.

ЦВЕТАНКА ГАШОВСКА:

Ќе завршам.

..посебно обележје и амблем, град на УНЕСКО. Иако сме сега суверена и самостојна држава, сметам дека треба да се почитува потпишаната Конвенција за заштита на светското културно и природно наследство. Дури мислам дека тој факт повеќе не обврзува затоа што сме самостојна држава.

Во членот 4 на таа конвенција се вели: секоја држава членка признава дека првенствено во нејзина должност спаѓа пронаоѓањето, заштитата, конзервирањето, популаризацијата и пренесувањето на идните генерации на културното и природното наследство што се наоѓа на нејзина територија.

Член 5 вели на својата територија да формира служби за заштита, одржување и ревалоризирање на културното и природното наследство да преземаат соодветни законски, научни, технички, административни и финансиски мерки и што се потребни за заштита, поддржување, популаризација и обновување на тоа наследство. Да се формираат национални и регионални центри за обука на полето на заштитата и унапредувањето на тоа наследство.

Ќе завршам со член 6 кој кажува дека државите членки на оваа Конвенција признаваат дека тоа наследство претставува универзално наследство врз чија заштита треба да соработува целата меѓународна заедница. Во изминатиот период нам ни се случуваше токму спротивното од содржната на оваа Конвенција.

На крај Предлогот за донесување на закон за просторно и урбанистичко планирање, а наскоро и Предлогот на закон и неговото имплементирање ќе значи ставање крај на сите девијантни појави што се случуваат и ќе значи вклопување во нормалните еверопски текови.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам госпоѓо Гашовска, што го почитувавте времето и сугестијата.

Објавувам пауза до 15,00 часот.

(Пауза од 13,55 до 15,05)

Продолжуваме со работа.

Госпоѓа Лилјана Ивановска е на ред, но бидејќи не е присутна во салата слединот дискусант е господинот Иван Анастасовски, а нека се подготви пратеничката Елеонора Петрова-Митевска.

ИВАН АНАСТАСОВСКИ:

Благодарам претседателе.

Денеска пред нас на дневен ред е Законот за просторно и урбанистичко планирање. На почетокот би сакал да кажам дека не сум експерт од оваа област, меѓутоа, успеав за ова време да консултирам луѓе посебно од мојата општина кои се занимаваат со оваа дејност односно луѓе архитекти, работат во локалната самоуправа, заедно да дојдеме до некои сугестии кои би можеле ние како пратеници да ги кажеме, бидејќи се работи за закон кој е во прва фаза.

Би сакал едно негодување да искажам на почетокот, бидејќи на Комисијата за политички систем во која членувам кога го разгледувавме овој закон министерот не беше присутен така што немавме можност на самата Комисија да кажеме дел од забелешките, можеби не се многу, но таму беше местото да ги кажеме дел од нашите забелешки конкретно околу некои членови што се предложени во законот.

Поврзаноста на овој закон и наредниот закон, Закон за изградба на објекти постои. Но, она што е најбитно да се каже, не би сакал да одземам време, би сакал да бидам што пократок и поконцизен. На Комисијата за политички систем имавме надлежност да го разгледуваме законот во делот на децентрализацијата односно делот на префрлување на ингеренциите од централно на локално ниво.

Од она што успеав со експертите од општина Куманово со кои разговаравме дадоа една сугестија во членот 34 од Законот, а тоа го слушнав од претходните дискусанти денеска на седницата каде се кажува за објекти кои треба да останат во надлежност на државата, односно да бидат од значење за државата за која изградба согласност дава Министерството за транспорт и врски.

Од претходните дискусанти се спомна точка 12, 21, но јас сакам да се задржам конкретно на точките 20 и 24. Тука се претставниците и сигурно дека тие ќе дадат свое стручно образложение на ова што би го поставил како дилема.

Прво, се работи за објекти во точката 20 од членот 34 да не ги набројувам таму се наведени, кои се со вкупна површина, зборуваме за објекти за изградба, од над 1000 метри квадратни и во точката 24 - деловни и административни објекти со квота на венец над 10 метри височина и бруто површина во основа над 1000 м². Сега јас како лаик од областа на архитектурата би сакал да прашам во општина Куманово треба да се изгради еден деловно-административен објект кој е со висина од 9,5 метри или над 10 метри. Луѓето кои сакаат да го инвестираат ако е над 10 метри ќе треба административно да одат на републичко ниво со сите процедури кои

биле до сега, а целта е да се направи децентрализација, да биде поблиску до граѓаните за да можат граѓаните да си ги остварат своите права.

Сега, дали е исправно ова што е вметнато. Дали сугестиите кои ги имав од експертите за таа област држат. Еве, го отворам тоа како дилема, дали има потреба некој деловно административен објект треба да го мериме дали ќе биде со висина од 10 метри, 9,5 метри или над 10 метри и за сето тоа административно да оди на републичко ниво, пак да оди по шалтерите на Министерството за транспорт и врски.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Анастасовски.

Збор има пратеникот Елеонора Петрова - Митевска, а нека се подготви пратеникот Томе Тромбев.

ЕЛЕОНОРА ПЕТРОВА - МИТЕВСКА:

Благодарам господине претседателе, колеги и колешки пратеници,

Морам да констатирам дека кога станува збор за предлог за донесување на закон за просторно и урбанистичко планирање како овој што го имаме денеска на дневен ред забележувам намален интерес кај претставниците на опозицијата. Кога станув збор за донесување на закони кои произлегуваат за тековното живеење на граѓаните не само што не се присутни во салата, туку и многу малку се пријавиуваат за дискусија што покажува дека се она што е сврзано со живеењето на граѓаните, со начинот и формата, со економскиот живот, со изградбата, со тековното живеење на граѓаните на оваа држава, некако не е во сферата во интерес на опозицијата. Само кога се политички теми тогаш имаме нивен зголемен интерес, нивно зголемено присуство и нивен зголемен интензитет на активности.

Меѓутоа, како и да е, јас би сакала пред да започнам да го поддржам Предлогот за донесување на закон за просторно и урбанистичко планирање не заради фактот што секогаш кога станува збор за закони кои се приближуваат кон европското законодавство, а овој е еден од таквите закони, јас секогаш сум за такви законски проекти, туку заради фактот што овој закон се вклопува во процесот на децентрализацијата што исто така е еден од значајните сегменти во приближувањето на македонското со европското законодавство.

Законот за просторно и урбанистичко планирање беше донесен во 1996 година, неговите измени и дополнувања беа донесени во 2000 година, меѓутоа, токму заради процесот на децентрализацијата се укажа потреба од донесување на

еден нов закон во оваа сфера. Овој закон кој го имаме денеска пред нас е во неговата прва фаза и се надевав дека ќе предизвика навистина голем интерес кај пратениците во Парламентот, бидејќи се работи за една многу значајна тема.

Јас би сакала да се задржам само на одредени аспекти од овој закон кој се однесуваат на грижата за културното наследство, што исто така е во корелација и со Просторниот план на Република Македонија и би сакала да посочам дека би било упатно, како забелешка, во членот 8 и 9, каде што се предвидуваат мерки за заштита од воени разурнувања, мерки за заштита и унапредување на животната средина, во членот 8 да бидат вметнати и мерки за заштита на културното наследство, а исто така и во членот 9, кога се планираат мерки за заштита на животната средина и природата, исто така да се вметнат и мерки за заштита на културното наследство.

Она, што исто така ме носи во недоумица и што предизвикува посебен интерес односно прашање кое би сакала тука да го поставам до претставниците на Владата од оваа свера. Имено во овој закон не најдов некој аспект кој ќе се грижи за бесправната градба, затоа што сметам дека проблемот на бесправната градба, со овој закон не е решен. Зошто сметам дека тоа е важно и за културното наследство? Затоа што проблемот на бесправна градба ќе имаме и на археолошки локалитети, а го имаме и на некои места каде што се очекува или се наоѓа споменик на култура, или културно наследство, од особен интерес, што понатаму може да предизвика дополнителни проблеми. Затоа сметам дека на проблемот на бесправна градба ќе треба да му се даде посебен акцент во овој закон, веројатно тоа ќе предизвика интерес и кај другите пратеници, да биде третирано со некој посебен проект.

Кажав на почетокот дека би сакала да го поддржам, заради повеќе аспекти, овој предлог за донесување на закон за просторно и урбанистичко планирање и се надевам дека до втората, можеби ако има и трета фаза, ќе има значајни сугестии и предлози.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

За реплика се јавува г. Ѓорѓи Трендафилов.

ЃПРЃИ ТРЕНДАФИЛОВ:

Сакам да се осврнам на воведното излагање на претходниот дискутант, во поглед на заинтересираноста или незаинтересираноста, наводно, на опозицијата.

Ме изненади таквото тврдење затоа што дискутантот воопшто, претпоставувам можеби има сознанија како ќе гласа пратеничката група на ВМРО-ДПМНЕ, од аспект на нивното учество во претходната фаза на темата за која зборуваме, а мислам дека со самото тоа што на опозицијата беше ограничено правото за дискутирање, не повеќе од 10 минути, во врска со Буџетот и интересот што го покажа ВМРО во време на донесувањето на Буџетот. Ако нешто повеќе гледа друга тема во секојдневното живеење на граѓаните во Република Македонија, од Буџетот, тогаш ние сме биле во заблуда. Во иднина заинтересираноста на опозицијата за одредени точки или нејзината незаинтересираност, најдобро си го проценува пратеничката група на ВМРО-ДПМНЕ. Ние докажавме со нашата дискусија за Буџетот, кое, како што искажуваа тогаш многумина наши сопартијци дека тоа е Уставот на финансиското живеење и егзистирање на Република Македонија за претстојната година.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Реплика има г. Мавровски.

СПИРО МАВРОВСКИ:

Госпоѓата пратеничка ни одржа една лекција како треба да се грижиме за нормалното живеење на граѓаните и кажа дека ќе го поддржи законот. Но, она што од нејзиното излагање го слушнав, не слушнав ниеден аргумент зошто ќе го поддржи законот, при што слушнав повеќе аспекти за овој закон, а ниеден аспект зошто би го поддржала законот. Слушнав дека не е решена грижата за културното наследство што треба да биде основна грижа за секое министерство. Тоа требаше да дојде овде пред нас. За ова се расправаше на комисиите и во тие комисии каде што госпоѓата Елеонора не е член, мислам дека се расправаше доста исцрпно, скоро 6 часа, во што многу активно учествуваше и опозицијата.

Ова што кажуваме за бесправната градба, сигурно дека во наредниот закон ќе имаме малку повеќе да кажеме. Тоа е само еден дел од она што треба да се направи, што треба да го направи Министерството, бидејќи просторниот план беше повлечен, а требаше да го разгледуваме и него тука. Затоа се јавуваат овие проблеми. Мислам дека госпоѓата Елеонора тие работи треба да ги знае и малку повеќе во својата дискусија и да се осврне на она што значи аргумент за поддршка и она што значи говорење и кога треба да се говори, а не слушнав ништо, да ги брани интересите на граѓаните, посебно за нивното економско живеење.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

За реплика се јавува г. Караџоски.

ЖАРКО КАРАЏОСКИ:

Јас би сакал исто така да реплицирам на уводното излагање, за грижата на госпоѓата Елеонора по однос на тоа колку опозицијата е активна денес и би го кажал следното.

Госпоѓа Елеонора, навистина е разбирливо, после една година престој во клупите на Парламентот, од страна на позицијата, нормално е 2004 година, ако ништо друго, барем да ја започнете со една малку поголема активност, да не ни се случува во Парламентот и понатаму да останува само опозицијата и да дебатира до рано на сабајле. Граѓаните кои ве гласале сигурно очекуваат да кажете нешто и вие, да не се претворате во риби. Убаво е да ве слушнеме овде да продискутирате.

Ако пак ја земеме предвид опозицијата, 2003 година ја заврши како што ја заврши, со доста активност, па на крајот на краиштата има право и таа малку да одмори. Меѓутоа, немојте многу да се радувате, ќе дојде времето кога опозицијата повторно ќе си го покаже своето светло, во оној правец што вие најверојатно не сакате да го видите.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам.

Повелете господине Тромбев.

ТОМЕ ТРОМБЕВ:

Почитуван претседателе, почитувани претставници на Владата, почитувани колешки и колеги пратеници,

Јас во една моја претходна дискусија, кога се зборуваше за Законот за приватизација на градежното земјиште, напогнав дека националното богатство на една држава се состои од 50-75% од објекти на градежно земјиште. Затоа мислам дека и овој закон, и наредниот закон, за изградба на објекти, се многу значајни од развоен аспект за Република Македонија.

Територијата како дводимензионален поим или просторот како категорија со тродимензионална смисла, со точно утврдени граници биле основен услов при формирањето на најстарите градови и држави, па до денес.

Територијата е комплексен систем кој ги опфаќа не само урбанизираните, руралните и други простори, туку природата како целина и средината која го опкружува човекот. Таа претставува носечка основа и неопходна рамка на човековото живеење и активност и со тоа основа за одржлив развој, или кажано сликовито, претставува сцена на која се одвива животната игра на организирана заедница на луѓе кои го населуваат и владеат.

Во контекст на темата која денес е предмет на разгледување, ќе ставам акцент на урбанизмот, како сложен, динамичен процес кој претставува основна рамка и влијателен фактор во насочувањето на долгорочниот просторен развој на Република Македонија. Но, да видиме како е кај нас уредена оваа материја и какви се поуките кои досега ги имаме согледано.

Во членот 8 од основните одредби на Уставот на Република Македонија, покрај другите темелни вредности на уставниот поредок, стои и уредување и хуманизација на просторот и заштита и унапредување на животната средина и на природата.

Во согласност со Уставот во 1996 година донесен е Законот за просторно и урбанистичко планирање кој во повеќе наврати е изменет и дополнет, а во согласност со законот донесени се и повеќе подзаконски акти.

Законот за просторно и урбанистичко планирање го уредува планирањето на просторот, видовите и содржината на плановите и нивното донесување што му дава, како што кажав и претходно, исклучително значење на вкупниот развој на Република Македонија.

Карактеристиките на системот на планирање на Република Македонија се слични на оние од други плански ориентирани системи кои се користат во многу европски земји. Тој е насочен кон целта, со желба да се достигнат идеални развојни шеми кои однапред се одредени и претходно планирани, со пропишано користење на земјиште, проектни стандарди и прописи. Нема место за слобода на одлучување, но лесно е да се управува со системот кој е нефлексибилен, но правно безбеден. Ваквите плански ориентирани системи одземаат многу време при нивното процесирање. На пример усвојување и на мали измени на детални урбанистички планови може да трае година па и две. Затоа повеќе се несоодветни за потребите на развојот поврзан со брзите пазарни промени.

Република Македонија како многу други поранешни источно - европски земји е интегрирана во меѓународните глобална пазари. Нејзе и се потребни различни

механизми за планирање, со цел како да се контролира, така и да се привлече нов развој. Покрај тоа брзите политички и економски промени бараат соодветни промени во системот на планирање на градовите, особено во процесот на контролата на развојот. Промените во системот треба да бидат претежно усогласени за да ја зголемат флексибилноста на локалните планови и да дозволат поголема административна слобода на одлучување во процесот на контрола на развојот и урбаното проектирање на локално ниво.

Она што исто така се бара е поголемо локално вклучување во процесите на одлучување за да се олесни како граѓанското демократско право на учество, така и да се овозможи приватните сопственици да одлучуваат за своите сопствени замисли и права на развој.

Врската помеѓу планирањето и контролата во Република Македонија се остварува на таков начин што општините се одговорни за планирањето, а државата или владините административни служби издаваат дозволи за градба, која се издава по добивање на бројни одобрувања од разни сектори што во голем дел влијае на времетраењето и на чинењето.

Регистарот на згради и земјиште не е осовременет и се испречува на патот на слободниот пазар на недвижниот имот, а во некои случаи се одразува на потребното време, на финансиската реализација на развојот, како и на други проекти, или едноставно ги одвраќа потенцијалните инвеститори од локациите за градба, за кои правата на сопственост не се средени. Управувањето со урбаното земјиште главно, за жал, е неефикасно.

Процесот на урбанизација во дел од претходниот, а и во наредниот период, ќе се одвива во општествено економски услови во кои приватната иницијатива и пазарното стопанство ќе имаат значајно место и насочувачка улога во дефинирањето на перспективниот долгорочен просторен развој. Промените во демографската, функционалната и просторно-физичката компонента треба да резултираат со децентрализиран, сеопфатен и значителен рамномерен распределен просторен развој кој во најголем дел ќе се одвива во рамките на полицентричен хиерархиски избалансиран систем на населени места.

Хармонизацијата во просторниот развој, прилагодувањето на планирањето и планскиот развој на државата кон новите општествено економски услови бара огромни напори во изготвување на нова легислатива, нова инфраструктура и кадри кои ќе може да го реализираат преодот на системот на планирање, развој и

контрола на просторниот развој во услови на паразно стопанство и децентрализирана власт во овој ресор.

Ако паметните учат на туѓите, но и на сопствените грешки, тогаш и ние треба да ги согледаме грешните решенија и злоупотреби од позиција на власт од претходниот период, од кој треба да извлечеме поуки и да се обидеме да ги корегираме, или барем да не ги повторуваме. Ќе ги наведат само оние кои мислам се позначајни:

Органите на управата од областа на урбанистичкото планирање и уредување на просторот, со Законот за државна управа од 2000 година, стана лепенка на министерство кое нема допорни точки и интереси со оваа надлежност. Најпрвин се изврши измена на Законот и вештачки се пренесоа надлежностите во Министерството за транспорт и врски, а потоа извршена е само промена на терминологијата, наместо планирање на просторот, во уредување на просторот. Ресорот е дисперзиран и не овозможува водење на политика во одбрана на државниот и јавниот интерес. Процесот на планирање на просторот и населените места со кој се остваруваат уставните начела за рационално искористување на земјиштето и хармонизација на просторот, во глобала квалитативно е уназаден или потполно деградиран.

Со измени и дополнувања на Законот за просторно и урбанистичко планирање и на Правилникот за начинот за изработка и донесување на урбанистички планови, се укина урбанистичкото планирање во права смисла на зборот и се дерогираат правата на носителите на плановите, со укинување на институцијата Нацрт план т.е. двостепен увид на пошироката јавност. Законските решенија воведоа урбанистички проект за кој не постои никаква стручна и демократска контрола и со кој на не транспарентен и конспиративен процес пред управните органи надлежни за работите на урбанизмот, се издаваат услови за градба спротивно на плановите или на планскиот резон.

Маргинализацијата на планирањето и воопшто на потребата од планирање се изведе и со демонтирање на институциите кои се занимаваа со планирање и со уништување на малубројниот кадар способен и стручен за таа работа. Ваков потег беше расформирањето на Јавното претпријатие за просторно и урбанистичко планирање кое сеуште егзистира, меѓутоа, за жал, без подружница.

Со законодавни интервенции укинати се инспекцискиот надзор на издадените услови за градба и одобрение за градба, како и кривичната одговорност за издавање

документи кои се во спротивност со планот и прописите. Во секој случај примери за злоупотреби има многу повеќе, но верувам доволно е очигледна потребата да се преземе нешто во оваа свера.

Што сакаме сега и кои се можните решенија?

Сакаме да имаме еден конзистентен закон кој ќе може да одговори на главните предизвици кои се поставуваат во оваа свера и за кои досега зборував, во кој процедурите ќе станат транспарентни и со стандарди и нормативи да се воведат владеење на правото.

За организацијата на ресорот од најголема важност е воспоставување на нова шема на концентрирање на ресорот во кој просторното планирање, урбанистичкото планирање, градежништвото, станбената дејност, комуналната дејност т.е. јавните работи, да бидат во едно министерство кое ќе го обедини ресорот и ќе врши продукција на законски и подзаконски акти, координација и ефикасна контрола. Најсоодветно е сегашното Министерство за животна средина и просторно планирање да прерасне во Министерство за јавни работи и животна средина, по примерот на Грција; Министерство за просторно уредување и животна средина по примерот на Хрватска; или Министерство за простор и животна средина по примерот на Словенија.

За процесот на изготвување и донесување на плановите, потребно е корегирање на законите во транспарентни процедури со познати стандарди и нормативи, прилагодени на европските стандарди, наместо постојните кои се менуваат во изминатите години, за потребите на секоја конкретна злоупотреба на теренот.

За процесот на реализација на урбанистичките планови, неопходно е донесување на нова законска регулатива, која постапките за издавање на услови на градба и одобрение за градба ќе ги направи побрзи, транспарентни и со подобра контрола на повеќе нивоа. Потребно е враќање на законските решенија за кривична одговорност на сите нивоа од вршење на работите на легализација на урбанистичкиот план, инспекцискиот надзор и санкционирање дивоградби.

За областа на премерот на земјиштето, катастарот и регулацијата, неопходно е да се отворат можности за нови технолошки пристапи во обезбедување на широко и квалитетно обезбедување или употреба на просторниот податок со осовременување, модернизирање и дигитализирање на регистарот на земјиште и на згради.

За децентрализацијата на надлежностите, треба да се направи систем во кој локалната самоуправа ќе издаде услови за градба и ќе врши инспектирање за и над сите објекти на нејзината територија, додека постапките за добивање на услови за градба на објекти од државно значење, ќе отпочнат во локалната самоуправа, а ќе завршат во Министерството, а Републичкиот инспекторат ќе врши надзор на издавањето акти на локалната самоуправа и работењето на локалната инспекција за сите објекти.

А сега за самиот предлог за донесување на закон, најнапред генерално, а потоа по глави. Во предлогот се прави обид за обезбедување поголема правна сигурност со воведување на решение за услови за градба, како за субјектите кои на било кој начин ќе трпат одделни влијанија во претстојните градежни зафати на просторот, така и за потенцијалните инвеститори чија правна сигурност до сега беше загромена и прераснуваше во објективна бариера за привлекување на странски инвестиции. Но решението за услови за градба мора целосно да претставува извод од урбанистичкиот план, а не само графички прилог кој остава простор за толкување од страна на извршниот орган, арбитража, па дури и корупција.

Отфрлањето на вакво решение со аргументација да се забрза постапката за добивање на одобрение на градба е нереална, затоа што практиката покажа наместо да ја зголеми ефикасноста на надлежните органи, стана потенцијален генератор за издавање на одобрение на градба со случајно намерно или ненамерно погрешно и нецелосно утврдени релевантни факти и докази, без претходно воспоставен целосен систем на снимена состојба на подземна и надземна инфраструктура, фактичка состојба на лице место и сопственичка структура на земјиштето.

Промената на сопственичката структура на градежното земјиште, исто така предизвикува бројни проблеми во доказната постапка во определувањето на својството на странки и инвеститор, како и во поглед на соседските права загарантирани со новиот закон за сопственост и други стварни права. Но факт е дека и Законот за општа управна постапка треба да се менува во интерес на забрзување на постапките по теркот на европските.

Сугестиите што произлегуваат од праксата на општините за потребата да се определи пофлексибилен критериум за пристапување кон измени по урбанистичките планови, што воопшто ќе го стимулира и процесот на самофинансирање претставува основа локалната самоуправа да претставува сериозен креатор во

натамошните развојни компоненти, како во планирањето, така и во уредувањето на просторот.

Од аспект на нормативно правно определување на институтот урбанистички проект, измената се состои во тоа што од неформален инструмент за спроведување на урбанистичките планови, урбанистичкиот проект добива правна рамка на општ акт.

Определувањето на урбанистичкиот проект како општ акт го надополнува и недостатокот на јавност, во постапката за определување на одделните микролокалитети и овозможува контрола во фаза пред издавање било каква документација на инвеститорите, со што се јакне правната сигурност во натамошните постапки пред надлежните органи на работите на уредување на просторот.

Спроведувањето на обврската од Законот за локална самоуправа за пренесување на надлежностите од државата на општините од областа на урбанистичкото планирање и уредување на просторот е изведено во повеќе членови. Наместо да се пренесат надлежностите на локално ниво, низ поделбите на објектите, на оние од државно значење и на оние од локално значење, се задржуваат надлежностите од уредувањето на просторот на државно ниво во сите управни нивоа, министерство, подрачни единици и органи за надзор и инспекции. Можно е ваквото решение да произведе хаос во областа која законот ја уредува, поради тоа што со задржување на дуализмот во надлежностите се создаваат дупли органи на централно и локално ниво чиј антагонизам е извесен, со што се зголемува значително сложеноста на администрацијата и со што се оневозможува координацијата и мониторингот на просторниот развој и уредувањето на просторот. Се дели територијата на општините и градовите на градежни парцели со различни надлежности по вертикала, како што вели еден мој пријател по принципот на леопардово крзно и се дезинтегрира просторот предмет на законот. Се воведува принцип на поделба на надлежности кој е неспроведлив по дефиниција. Наведените објекти од државно значење се во голем број објекти од локално значење или се и од локално и од државно значење. Потоа не се овозможува државна контрола и инспекција на целата територија на Републиката и обратно, не се овозможува одговорност на интегралната територија на општината во областа на контролата и во инспекцијата на локално ниво.

Во главата 1 Општи одредби треба да се избегнува декларативноста, неправно дејство и спроведливост и да се дополни со изрази кои се употребуваат во законот, а некои од дефинираните треба да се прецизираат.

Во главата 2 Планирање на просторот, како што кажав и претходно, некои поими треба да се дефинираат или прецизираат и треба да се дефинираат прецизно подлогите на кои се цртаат плановите на кои се презентираат и на кои се спроведуваат, што е денес предмет и на судски расправи.

Мислам дека неспроведливо е уредено вградувањето на објектите од значење за државата, како и финансирањето на урбанистичките планови. Комисијата за овластување на просторно и урбанистичко планирање треба да премине во надлежност на Комората која е предложено да се основа со Законот за изградба. Исто така треба да се уреди корпусот на прашања од доменот на стручната ревизија, последователната на листата, вградувањето или невградувањето на забелешките и уште голем број примери.

Во главата 3 Услови за градба и урбанистички проекти треба да се дефинира важењето на решението за услови за градба и кои се консеквенции од престанокот на неговото важење. Урбанистичкиот проект треба да го изготвува, лиценцирано правно лице, бидејќи ако за детален урбанистички план важи лиценцата, тогаш не гледам причина и за овој акт да не се бара, како и да се утврдат обврските и консеквенците во врска со елаборатот, правото на странките, времето на изработката, жлба, корекции, спроведување и сл.

Објектите кои се наведени во оваа глава, а кои се од значење за државата треба да се редуцираат и прецизираат и крајно овој член по мое мислење треба да биде во законот за изградба на објекти.

Во главата 4 Надзор, освен спомнатото системско делење на надлежности по територија, односно парцели и објекти за кои претходно го кажав мојот став, во законот не е корегирана постојната легислативна поставеност на органи, надлежности, обврски и санкции на начин кој предвидливо ќе ја зголеми ефикасноста во надзорот и контролата на градбата.

Инспекциските служби треба да се независни и за својата работа да одговараат на Владата на Република Македонија.

Во главата 5 Казнени одредби нема атрибуција на кривичното дело неправна градба и таа е непрецизно дефинирана како градење спротивно на росторен и урбанистички план. Оваа формулација во постојниот закон произведе масовна

злоупотреба и бесправна градба без документи, но во согласност со план, или бесправна градба која врши притисок ретроактивно да се вклопи во планот. Формулацијата би требало да гласи без одобрение за градба и спротивно на урбанистички план и на одредбите на овој закон и законот за изградба на објекти. Текстот на законот не ги препознава скорешните негативни искуства и појави и не нуди ново решение за нивно сузбивање. Казнените одредби треба да се протегаат на сите учесници во бесправната градба: инвеститорот, изведувачот, проектантот, непосредниот извршител, органите кои издаде одобрение за градба спротивно на урбанистичкиот план, и инспекторите кои не постапиле според законот, урбанистичката полиција која не постапила веднаш по решението за уривање, одговорни извршители од јавни и други претпријатија што вршеле работи за приклучување на комуналната инфраструктура на бесправно градените објекти и друго.

Во главата 6 Преодни и завршни одредби и покрај најдобрите намери да се застане на пат на бесправната градба, напротив со формулацијата во еден член се охрабрува и се стимулира дивата градба, што се подразбира не е цел на законот. Но ова е и добар повод да прозбориме и за феноменот на бесправната градба кој што беше инициран од колешката Елеонора Петрова.

Со оглед дека во изминатиот период од 1964 година па наваму во процесот на урбанизација на државата се јавија безброј аномалии, како во процесот на изготвување на плановите, така и во постапките за нивно донесување, ако и на премолчен начин се прифаќаат од општинските и државните органи, денес слободно може да се каже дека во поголеми размери територијата на државата е покриена со бесправна градба. Бесправната изградба сеуште е доста голема особено во секторот на станбената изградба како резултат на неефикасно и нефлексибилно планирање, подготовка и промена на плановите, несоодветното обезбедување на терени за изградба и релативно високите општински комунални трошоци. Бесправната станбена изградба е особено проблематична во зелениот појас околу поголемите градови што го ограничува урбаниот развој и го прави поскап поради спонтаниот развој и сиромашната општинска инфраструктура. Приближно околу 50 илјади станбени градби се остварени спротивно од плановите. Просечната густина во областите на бесправна градба е три до четири пати под густината потребна за ефикасно функционирање на главната инфраструктура, особено на системите за водоснабдување и канализација. Сопствениците на бесправно изградените објекти,

исто така не плаќаат надоместоци за комунална инфраструктура која претставува приближно од 10 до 30% од вредноста на зградата. Од друга страна претпоставените трошоци за инфраструктура на областите со бесправна изградба достигнуваат и до 5% од бруто домашниот производ. Недостатокот на соодветно градежно земјиште додатно ја стимулира и бесправната изградба. Исто така планирањето и контролата на процесот на самостојна изградба на станови и уредување на просторот е многу покомплексно и предизвикува додатни трошоци за локалната самоуправа, а го забавува процесот на планирање.

Предочените негативности кои се причина за појавата на зголемен број дивоградби, како и работата на инспекциските служби воглавно, се резултат на неадекватната законска регулатива која треба да се измени. Бесправно започнатите или веќе изградени објекти можат да се категоризираат во четири категории според белези кои ја карактеризираат бесправната градба и тоа: класични бесправно изградени објекти, бесправно изградени објекти кои поседуваат техничка документација, а бесправниот елемент се однесува на отстаување при градба од издадената техничка документација, комунално бесправно изградени објекти, затоа што не платиле надоместок за уредување на градежното земјиште и бесправно изградени објекти во зони надвор од генералните и деталните урбанистички планови. Со оглед дека работата не завршува само со дефинирање на бесправната градба во државата, треба да биде припремен и посебен законски текст за легализација на бесправните градби под одредени критериуми, со кои ќе дадеме придонес за ставање во рамка на оваа појава која во последните години не само што се толерира, туку и за жал се практикува.

Драги колеги, светот и нашето општество со него стануваат свесни за огромните промени кои со несогледлива брзина ја менуваат средината на нашето живеење. Веќе одамна е воочен фактот дека брзиот и стихиен развој на општеството неизбежно донесува неурамнотеженост по просторот и деформации во развојот. Во 1800 година од вкупна една ипол милијарда жители во светот само 2% живееле во градовите. Во 1900 година само 9%. Во 1950 година од 2,6 милијарди жители во градовите живееле 20% од популацијата. Во 2000 година над 50% живеат во градовите. На познатите облици на загаденост на водата, воздухот, земјиштето се придружаат уште и убиствениот облик на загаденост, таканаречената ментална загаденост. Неадаптираноста на градскиот живот, вревата, продолженото работно време со долги возења до работно место и назад, насилството на моторните возила

врз пешаците само се некои причинители на ова. Новите болести на срцето и нервите претежнаа над старите болести. Со светот владеат нови епидемии. Станува несомнено дека се повеќе се потенцира противречноста на човекот и светот кој тој самиот го гради. Баш смислата на просторното и урбанистичкото планирање предвидуваќи се обидува да ги корегира противречностите на просторниот развој и нашите градови и населени места да се прилагодат на техничките, економските и социјалните услови на модерниот слој. Тоа е императив на времето во кое живееме.

И да заклучам почитувани пратеници, неоспорна е неопходноста од донесување на закон за просторно и урбанистичко планирање. Понудениот текст и покрај забелешките кои ги имаме и потребата од доработка во извесни делови и одредби сепак е добра основа за изготвување на еден ваков сериозен закон. Притоа апелирам максимално да се вклучат научни и стручни лица, како и струковите друшва и асоцијации. Врз основа на се досега изнесеното во име на пратеничката група на СДСМ го поддржуваме донесувањето на овој закон. Ви благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Тромбев.

Повелете господине Жерновски, а потоа нека се подготви пратеникот Лилјана Ивановска.

АНДРЕЈ ЖЕРНОВСКИ:

Почитуван претседателе и почитувани дами и господа пратеници, почитувани претставници на министерството, односно министерствата.

Потребата од донесување на еден ваков закон е повеќе од очигледна и доволна е само да се погледне состојбата, не само во главниот град на Република Македонија туку и во другитре градови низ Македонија за да се увиди дека е навистина крајно време за да се средат состојбите во областа на просторното и урбанистичкото планирање а со тоа секако и во градителството. Затоа пратеничката група на Либерално-демократската партија ја поздравува оваа иницијатива на Владата преку Министерството за транспорт и врски и Министерството за животна средина и просторно планирање. Но, да бидам сосема отворен, понуден е еден текст на закон кој во себе содржи извесен број на грешки и пропусти и бидејќи сме, како што е познато во фаза на предлог, потребно е истите да се констатираат. Нотираните цели кои се наведени во овој текст на закон во некои принципи се неостварливи. Нема да навлегувам во текстот на законот, односно нема да ги

коментирам сите членови на законот, освен оние кои се поважни затоа што овој текст на закон треба да претрпи драстични промени според мене. Интересна работа е што законот кој ја третира оваа област и кој е сега на сила, како што впрочем и се гледа од преодните и од завршните одредби кои што ни се понудени бил изменуван буквално секоја година од 1996 година до 2002, освен 2000 година и денеска добивме текст на закон кој изгледа сака да се продолжи со таа пракса.

Го прочитав и мислењето и забелешките кои што беа доставени до Комисијата за градежништво на Собранието на Република Македонија од страна на стручни лица, а кои се однесуваат на овој текст на закон и можам да кажам дека во добар дел се согласувам со нив и апелирам до министерствата да бидат тие имплементирани во самиот закон.

Но пред да почнам сакам прво да објаснам нешто. Имено, ние може да имаме идеален закон за просторно и урбанистичко планирање но повторно да имаме хаос во урбанизмот, како што е денеска за жал, бидејќи она што детално ги дефинира правилата за планирање, посебно на деталните урбанистички планови, тоа е како што е познато Правилникот за стандарди и нормативи, за уредување на просторот а ако законот е менуван како што реков скоро секоја година овој правилник е менуван за жал уште почесто. Денеска како реперкусија на тие чести промени на правилниците, има случаи да за еден урбанистички план важи стариот Правилник, а за друг новиот. Така да ако се работи за две слични или во многу случаи соседни парцели, во одреден временски дијапазон создадени се различни услови за градба само поради промените на овој правилник. Па така некој добил а некој изгубил и тоа без никакво стручно и логично објаснување за причините поради кои што сето тоа се случило.

Чест е случајот некој да купил парцела сметајќи дека ќе може да гради на одредена квадратура, за што платил се разбира многу поскапо, меѓутоа, одеднаш има промена на Правилникот и сега имаме можност за помала квадратура. Кој ќе ја надомести штетата? Има безброј вакви примери и ние упорно и упорно се прашуваме зошто не избегнуваат странските инвеститори.

Како што можевме да прочитаваме деновиве и во печатените медиуми има реакција од засегнати граѓани, особено за новиот урбанистички план на Дебар мало - 2, каде сега поради промена на прописите и стандардите за урбанистичко планирање рапидно се намалени катноста и површините за новопланираените

објекти, повтроно се поставува прашањето кој и како сега ќе им објасни зошто сето тоа е направено.

Според мене, мошне искрено, потполно е неразбирливо што се предлага легализирање на сите дивоградби, а во исто време поради тие дивоградби се намалува можноста за легална градба. Значи, всушност, се казнуваат оние кои не почнале градба а се наградуваат оние што граделе на диво.

Мојот предлог е, или начинот на донесување на овој стандард да се утврди со закон со задолжително учество на стружни лица кои имаат позитивно искуство во оваа сфера, или пак овој правник да стане дел од овој закон. На овој начин ќе се овозможат исти правила за сите учесници во градбата а од друга страна ќе се оневозможи честата промена на овој Правилник и ќе се вклучат стручни лица при дефинирање на овој правилник. Ако остане вака како што е сега, за жал, не сум многу сигурен дека ќе имаме решавање на постојниот хаос во оваа сфера.

И друго прашање: како е можно истите стандарди и правила за уредување на просторот да важат буквално за целата територија на Република Македонија, а бидејќи се оди на децентрализација, зошто не се размисли за варијантата овој правилник да го донесува локалната самоуправа која секако најдобро го познава просторот и потребите на граѓаните од самата општина. Потенцирам не ми е јасно како може и за строгиот центар на Скопје, и на пример за некои периферен дел во некој помал град да важи истиот правилник а да се работи за потполно различни услови на градбени процеси и се разбира за различни урбанистички целини. Ако може така, тогаш да ги препишеме правилниците и стандардите и за Рим и за Париз, па да се надеваме дека еден ден цела Македонија ќе изгледа и како Рим и како Париз. Но се разбира, просторот во Македонија не личи на овие два града, исто така ни просторот во Центарот на Скопје, не е ист со некој простор на општините во Мариово и за тоа не знам како може да има ист стандард за целата територија на Република Македонија. Најпосле, овој правилник треба да се дефинира со големо учество на стручните лица, за да не се менува секоја година. Тешко е да им се објасни на странските инвеститори дека можноста за градба на една парцела важи само додека на некој не му текне да го смени правилникот и притоа, како што реков, без да даде никакво објаснување.

Да продолжам. Со овој текст, државата задржува во надлежност голем број на објекти, а формулациите од типот - деловни, административно деловни, со кота на венец над 10 метри висина и бруто површина во основа над 1000 м², кои се дел од

член 34, според мене, треба да се преработат. Што е на пример со објект кој во основа има 999 м², а кота на венец на пример 19 м²? Начинот на издавање на условите за градба мора да биде детално дефиниран со рокови, но и со предвидени казни за одговорните лица во локалната и државната управа, ако не ги почитуваат истите. Сето ова, се со намера да се средат состојбите кои за жал сега во Република Македонија се нормална појава.

Што се однесува до лиценците, целокупниот процес на лиценцирање треба јасно да биде дефиниран токму со овој закон. Зошто се остава тоа да се дефинира со подзаконски акти, се поставува тука прашање. се бараат лиценци за изработувачите и ревидентите на плановите, а за инспекторите кои би требало сето тоа да го контролираат, не е потребна никаква лиценца.

Членот 51 овозможува легализација скоро на сите изградени дивоградби кои се изградени или ќе бидат изградени до стапувањето на сила на овој закон, што во суштина претставува повик за дивоградба се додека не стапи на сила овој закон. Според мене, ова треба да се преработи. Се разбира, не сум против легализација на објекти кои граѓаните ги изградиле или во своите домови и за задоволување на егзистенцијалните потреби, и кои повеќе или помалку можеме да констатираме дека никому не пречат, но да се легализираат објекти од кои инвеститорите заработиле илјадници и илјадници евра, и притоа едноставно го задушиле едноставно целото маало, а со тоа го намалиле и валитетот на живеење во тој простор, без за тоа да платат соодветни високи казни, за мене е недозволиво.

Членовите кои се однесуваат на рушење на објектите непосредно се наоѓат тука и според мене тој процес би требало да го регулира законот за изградба на објекти или можеби, ако Министерството милува така, и со посебен закон за градежна и урбана инспекција. Казнените одредби како што реков треба повторно да се преработат, и според мене да се заостри да бидат многу поостри, како што беше и констатацијата на претходниот дискутант, посебно со дефинирање на кривичната одговорност, за одговорните лица кои учествуваат во издавањето на условите за градба и за правните и физичките лица кои ќе почнат нелегална градба, се разбира со соодветни, зошто да не, и затворски казни.

На крајот би кажал дека кога се изработува закон, тој треба да биде секогаш усогласен и со други релевантни закони, а одредени области кои го третираат еден закон не би требало да се контрадикторни едни со други. Повеќе од очигледна е потребата да се оформи или факултет или може би насока која ќе едуцира кадри за

оваа област со посебен осврт на урбаниот менаџмент, кој ќе продуцира дипломирани и обучени урбанисти. Се разбира, потребата од сето тоа е повеќе од очигледна, бидејќи таков вид на кадри се потребни посебно сега кога ни претстои процесот на децентрализација.

Да завршам, се наоѓаме пред еден мошне битен процес на децентрализација, значи пред процес кој ни овозможува решавање на процесите на потполно нова основа. Не би требало да ги пренесуваме хипотеките и негативните појави на минатото во сегашноста. Министерствата кои се надлежни за оваа област, повторно ќе кажам, нека ги вкучат сите стружни лица со позитивно искуство. Институциите, фирмите, кои во голема мера можат да придонесат за подобрување на квалитетот на законите токму од оваа област. Немојте квалитетот на законите да се базира само на знаењето или можеби на незнаењето на дел од луѓето од министерствата, затоа што негативностите од сегашните закони многу јасно и детално може да ви ги образложи секој кој што сака да гради, секој кој се судрил со понекогаш и нерешливи проблеми, кои за жал и сигурно не се по негова вина.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам, г-дине Жерновски.

Има збор пратеникот Лилјана Ивановска.

ЛИЛЈАНА ИВАНОВСКА:

Благодарам претседателе,

Почитуван претседателе, колеги и колешки пратеници, претставници на Владата,

На почетокот на моето излагање сакам да го изразам моето жалење за повлекување на Просторниот план од страна на Владата и законот за негово спроведување. Истовремено, апелирам до Владата во најбрз можен рок да се завршат корекциите и усогласувањата на просторниот план, кои не би требало да бидат од голем обем, бидејќи подготовките и изработката на просторниот план се започнати од 1996 година, содржат низа претходни анализи и истражувања. Исто така, сакам да го потенцирам огромното значење на просторниот план како стратески документ за сеопфатниот развој на Република Македонија, особено, од аспект на регионално инфраструктурно поврзување и реализација на тие проекти од витално значење за развојот на Република Македонија.

Предлогот на законот за просторно и урбанистичко планирање и Законот за изградба на објекти предизвикаа голем интерес кај широката јавност, што се покажа

и на седницата на Комисијата за транспорт и врски, со присуството на Асоцијацијата на архитекти на Македонија, Сојузот на градежни инженери на Република Македонија, претставници на Архитектонскиот и градежниот факултет и други, кои ги искажаа своите ставови, мислења и забелешки по двата закони. Активното вклучување на претставници на асоцијациите во работните групи на надлежните министерства во оваа фаза на законот, како заклучок на Комисијата го препорачувам и на Владата во наредниот период.

Искуството во праксата и точните дефиниции на колегите кои секојдневно се судрдуваат со проблемите е не само добредојдено, туку и неопходно за донесување на добар закон. Што подразбира под добар закон? Применлив закон. Џабе ни е добар закон само на хартија, закон кој ги предвидува скоро сите ситуации и околности, закон кој овозможува конкуренција, транспарентност, закон кој државата ја ослободува од непотребни надлежности, закон во кој нема двосмислени недоволно јасни формулаици и да не набројувам уште елементи кој го чинат законот добар или едноставно брзо остварување на барањата на граѓаните, со точно дефинирани обврски и одговорности на граѓаните и на државните институции.

Во последно време, многу често употребуван збор е урбана мафија, без да се дефинира значењето на тој грд збор. Но факт е дивеењето во просторот и злоупотреба на просторот, особено во големите градови, а особено во Скопје, и тоа речиси во сите зони. Но, најизразено е дивеењето во централните градски подрачја каде локациите се најатрактивни и носат најмногу профит на инвеститорот и сето тоа на сметка на просторот, изгледот на градовите, а во крајна линија и на сметка на државата со губење на огромни средства. Причините за ваквите состојби се повеќе и се познати за познавачите на оваа област, почнувајќи од бавноста на воспоставувањето на геоинформативниот систем, нормирањето на областа со правилници и уредби, за кое колегата Жерновски доста опширно се искажа, неприлагодувањето кон пазарните услови, високиот степен на корупција во службите на министерството за транспорт и врски и инспекциските служби - овде морам однапред да им се извинам на колегите кои чесно си ја работаат работата. Вината не е помала ни на локалната самоуправа, во злоупотребите во изготвувањето на носењето на деталните урбанистички планови и поставување на маркици преку ноќ на атрактивна локација, без да се води сметка за нормативите за зачувувањето на просторот од сите аспекти.

Трката за профит е нормална и прифатлива, но начинот на кој се остварува е неприфатлив за граѓаните и државата. Ќе се вратам на предлог законот за просторно и урбанистичко планирање, кој ги уредува условите и начинот на просторното и урбанистичко планирање и уредувањето на просторот, видовите, содржината, изработувањето и постапката на донесувањето на плановите, утврдувањето на условите за градба и други прашања. Обезбедувањето на одржлив просторен развој и хумано живеење се приоритети кои секогаш треба да се земаат предвид. Доколку просторот е максимално дефиниран и во тек со потребите на граѓаните дотолку се помали пропустите и злоупотребите на просторот.

Во мојата натамошна дискусија ќе се осврнам на повеќе точки на предлог законот кои лично ги земам за важни.

Во Глава ИИ Планирање на просторот, точка 2 - Постапка за изработување и донесување на плановите, во членот 15 е дефинирана дејноста на јавното претпријатие за изработка на палнови, основано од Владата. Заради обезбедување на конкурентност и ослободување на државата од гломазен државен апарат, нелојална конкуренција, дејноста на ова јавно претпријатие треба да се ограничи само на просторни планови и ревизија на просторни урбанистички планови. Ќе ги споменам искуствата на Словенија и Хрватска, по тоа прашање. Во Словенија постои национална канцеларија за просторно планирање во состав на Министерството за животна средина и просторно планирање и се занимава исклучиво со просторни планови, како и со детални планови на инфраструктурни објекти од национално и регионално значење, користење и намена на земјиштето го води просторниот информатички систем, врши ревизија на изработката на урбанистички планови и оваа дејност е дотука. Постојат испостави на национални канцеларии во региони.

Во Хрватска постои завод за просторно планирање, кој изработува и го следи спроведувањето на стратегијата и програмата за просторно уредување, кои ги донесува Собранието, изготвува извештаи зза спроведување на стратегијата. Кај нас тоа е просторниот план на Република Македонија, кои очекуваме наскоро да биде донесен.

Во делот на законот за овластување на изработка на урбанистички планови, стручна ревизија и инспекциски надзор, мое мислење е дека лиценцирањето треба да го врши инжењерска комора, а условите за стекнување на лиценца ги

пропишува надлежното министерство, а пожелно би било степенување на лиценците, одговорен проектант, проектант, привидент, виш инспектор и инспектор.

Во член 20 е девалвирана стручната ревизија на плановите која ја врши Комисија формирана од министерот или градоначалникот во зависност од надлежноста, иако стручна Комисијата треба да биде составена од лицитирани ревиденти.

Во член 26 став 3 стандардите и нормативите се изработка на плановите ги донесува министерот. Надлежен за работите е сосема погрешно решение. И ставот остава простор за несоодветно нормирање со трајни последици.

Стандардите и нормативите и во овој закон и во Законот за изградба на објекти треба да се дефинираат со посебен закон.

Враќањето на решението за услуги за градба, како правен акт е за поздравување од причини што нивното свесно или несвесно укинување со цел забрзување на постапката доведе до огромен број на злоупотреби на просторот и заобиколување на деталните урбанистички планови. Воведувањето на решението за услови за градба како правен акт ја овозможува залбената постапка исто како во ова решение на законот.

Во член 32 е дефиниран урбанистички проект кој е оправдан исклучиво за простори кои нема детални урбанистички планови. И отвора простор за изигрување и предлагам член 32 да се преработи и точно прецизира, а доколку се предвидува во урбанизирани места, урбанистичкиот проект да се изготвува исклучиво врз база на иден проект.

Во член 34 е дадена категоризација на објекти од значење за државата која е поврзана со предложениот закон за изградба на објекти. Сметам дека категоризацијата треба да се прочисти, појасни, и прецизира и ослободи од непотребни на пример од член 20 точка 24 и 26 кои се чисто комерцијални објекти. На пример хотел административна зграда над 1000 м2 тек ќе се усогласите дека тоа и овој вид на објекти имаат строго комерцијален карактер.

Член 36 не предвидува рокови и жалбена постапка за елаборатот кој геодетски податоци да се размисли околу ова решение.

Во делот на надзорот Глава ИВ од Законот во член 41 во став 2 треба да стои и соодветна лиценца. Освен стручната спрема и најмалку 5 години работно искуство наместо предложените 3 години во Законот лично сметам дека за над 3 години се премалку за вршење на стручен и квалитетен надзор.

Законот во делот на надзорот да се усогласи со Законот за државен инспекторот. Во овој дел треба да се предвиди некаков механизам на контрола над инспекторатот кој во досегашната пракса воопшто не постоеше, а тоа би можело да биде инжењерската комора со строго пропишани услови едно од можните решенија.

Укажените одредби не се предвидени казни за неизвршување на инспекциски надзор многу важно прашање, и неопходно е да се промени и последниот став. Казната од 2000 до 5000 денари ќе се зголеми од 30 илјади до 50 илјади денари усогласено со член 73 од Законот за изградба на објекти.

На крајот од мојата дискусија ќе истакнам дека подрачните единици за транспорт и врски до денес не се технички опремени, ниту доволно едуцирани за електронска обработка на податоци, ниту пак е создадена база на податоци, ниту пак е заокружен процесот на воспоставување на информатички систем. Зголемувањето на транспарентноста на постапката пред дозволата за градење е од посебна важност за граѓаните и правната сигурност на потенцијалните инвеститори особено странските инвеститори.

Во светската позитивна пракса докажано е дека планирањето и подготовката на целокупната документација за еден објект треба да траат двојно повеќе од самата изградба на објектот, со што се добива квалитетна, точна, прецизна документација, сигурност на инвеститорот, транспарентност за сите засегнати страни и во крајна линија сигурни и солидно изведени објекти и пријатни амбиенти за живеење што е и наша цел што сакаме да ја достигнеме.

Пристојно место за живеење.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам госпоѓа Ивановска, збор има пратеникот Љупчо Балковски, а нека се подготвки пратеникот Спиро Мавровски.

ЉУПЧО БАЛКОВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани претставници на Министерството за транспорт и врски и Министерството за просторно планирање, почитувани пратеници,

Навистина овие два закона , Законот за просторно и урбанистичко планирање и Законот за изградба на објекти предизвикуваат големо внимание и со нетрпение се очекуваат како од граѓаните за кои се наменети, меѓутоа и од стручњаците, од професионалците кои се во водите на градителството.

Сакам да кажам неколку работи затоа што е прва фаза Предлог закон и мислам дека во втората фаза навистина како Собрание ќе донесеме еден добар закон кој ќе биде прво почитуван од самите професионалци, меѓутоа, почитуван и од граѓаните, за кои е наменет.

На почетокот да искажам задоволство од начинот како беше подготвена и работеше Комисијата за транспорт и врски по предлог на овие два закони и мислам дека само на тој начин може да се донесе добар закон кој ќе биде во примена и во употреба.

Меѓутоа, што можеме на прв поглед да видиме од овој Предлог закон за просторно и урбанистичко планирање. Јас ќе почнам од Програмата на Владата за 2003 година каде Владата имаше дефинирано дека Законот за просторно и урбанистичко планирање ќе се донесе првата фаза во април 2003 година, а конечниот закон ќе биде донесен во октомври 2003 година и гледаме дека едноставно овој закон и со Законот за изградба на објекти Владата доцни веќе една година од донесување на овие два исклучително важни закони како што сите дискусанти кажаа и еве јас се придружувам на таа дискусија.

Од друга страна освен што се доцни една година, мислам дека Владата поготово Министерството за транспорт и врски и Министерството за екологија и просторно планирање, овде сакам да напоменам дека требаше во работата на Комисијата за транспорт и екологија да учествуваат и двајцата министри, меѓутоа, немавме можност да ги видиме нивните размислувања иако од претседателот на Комисијата беа уредно поканети, еве пак двајцата министри не се тука за овој предлог закон, прва фаза е, па да се надеваме дека ќе бидат присутни при донесување на овие закони од едноставна причина за да Собранието знае, но и сите други субјекти дали Министерството за транспорт и врски едноставно почнува да се

укинува и да му се одземаат ингеренциите во поглед на тоа што е во функција на негова работа.

Зошто го кажувам ова?

Затоа што уште во самата Програма на Владата за 2003 година во образложението се кажува дека Министерството за животна средина и просторно планирање едноставно треба да има ингеренции во урбанистичкото планирање и на таков начин да се заокружи целината на работата на самото Министерство. Кога беше расправата за Предлог буџетот уште за 2003 година и сега за Предлог буџетот за 2004 година и со поранешниот министер г. Петар Гошев и со сегашниот министер Никола Поповски на некој начин им дадов до знаење дека премолчено почнува да се укинува Министерството за транспорт и врски и тоа во делот на работа за инфраструктура каде што поглем број на средства се определуваат во Министерството за економија, во Министерството за финансии во функција на држава и во Министерството за екологија и животна средина. Ако е тоа договорена работа во Владата, тоа треба да се каже. Ако е премолчена работа во самата коалиција помеѓу СДСМ и ДУИ за да во некоја рамка сите тие коалициски усогласувања помеѓу СДСМ и ДУИ и влијанието на партиите во министерствата кој и која партија ќе го има Министерството и која партија ќе има влијание во Министерството и во финансиите и во изградбата и во инфраструктурата, пак треба да се каже. На ваков начин работата помеѓу коалициите СДСМ и ДУИ едноставно трпи Република Македонија затоа што прво не се носат добро пргорамите, но и не се изведува работата како што треба. Имам доказ за тоа, а тоа е видете колку во 2003 година се извршени работи во Министерството за транспорт и врски од страна на самата држава, од другите министерства, ќе видите дека тие работи, тие средства да биеа во Министерството за транспорт и врски тие работи ќе се извршеа. Таму има стручни екипи, има стручни лица _ професионалци, тие се обучени да ја водат работата. Со сета почит кон другите министерства, но неможе Министерството за локална самоуправа, неможе Министерството за економија или Министерството за финансии дури и Министерството за животна средина да водат работа бидејќи не се обучени и самите вработени кои работат во тие министерства. Направете анализа во министерствата, направете анализа и во Владата, имате економска Комисија во Владата, ќе видите дека една од основните причини, не вела единствена, меѓутоа, една од основните причини е дека сигурно овие средства и овие програми што требаше да се донесат за функција на државата, требаше да ги

направи Министерството за транспорт и врски. Можеби името на Министерството не одговара, бидејќи не е содржано и градежништвото, но тоа не значи да му се одземат ингеренции што ги има според законот на органи на управата. Сега гледаме со овој Закон, ова е можеби најважното од самиот закон што се носи, ова е прва фаза, веднаш да напоменам дека ние како пратеничка група на ВМРО-ДПМНЕ ќе гласаме за овој Предлог на закон, се надеваме дека во втората фаза многу забелешки кои беа изнесени на Комисијата за транспорт и екологија ќе бидат вметнати во овој закон, меѓутоа, сепак треба да се знае јасно, овде се двајцата заменици министри, можеби ако знаат треба да ни се каже дали конечно ингеренциите во планирањето, ингеренциите во урбанистичкото планирање се одземаат од Министерството за транспорт и врски и одат во Министерството за екологија и просторно планирање. Ова е суштествена одлика и значење за функционирање и работа на двете министерства, но ќе кажам дека е од суштествено значење и за функционирање на локалната самоуправа затоа што од една страна кажуваме дека овој закон го носиме, бидејќи ќе се делат ингеренциите на локална самоуправа, а кои ќе бидат ингеренции на државата. Координација и комуникација мора да постои помеѓу тие две страни, тие не треба да бидат одделени во никој случај, но треба да се знае кое министерство ќе ја има таа функција во комуникација помеѓу локалната самоуправа и државата односно двете министерства што ги спомнав.

Ако е тоа, премолчено на тоа се работи, ако е тоа на Министерството за животна средина треба да се каже и тоа треба да го пишува во законот, не може во законот да се каже Министерство надлежно за уредување на просторот и Министерство надлежно за просторно планирање. Утре, дали ќе се договорот СДСМ и ДУИ или нема да се договорот едноставно недостасува законот за органи за управа надлежности од уредување на просторот преминуваат во надлежности на Министерството за екологија и тогаш едноставно ќе дојде, не велам до неработа, пак ќе се извршуваат функциите, меѓутоа, како и за колку време тие ќе бидат извршени, тоа ќе треба да го каже Владата, а тие ќе бидат за многу подолго време затоа што функцијата на министерствата неможе веднаш да се префрлат од едно на друго министерство.

Што се однесува до самиот закон уште во членот 1 можеме да прочитаеме дека тоа е закон за просторно и урбанистичко планирање и навистина треба да се размисли во втората фаза на законот дали нас како држава односон како Собрание

и Влада дали не ни фали донесување на два закони, закон за просторно планирање и втор закон, закон за урбанистичко планирање. Ова го кажувам ако постојат со истите ингеренции Министерството за транспорт и Министерството за екологија и ако постојат тие две министерства со овие ингеренции, треба да се донесат два различни закони каде децидно ќе се изработи законот за просторно планирање и децидно ќе се изработи закон за урбанистичко планирање. Вака имаме мешање.

Ако е така треба да се донесат два закона, ако не е така треба да се каже сега во оваа фаза дека ингеренциите од Министерството за транспорт се одземаат и се ставаат во ингеренциите на Министерството за екологија и просторно планирање, за да може да функционира законот, инаку ќе има проблем и на некој начин ќе има двојство односно тројство на функции затоа што ќе имаме прво Министерството за транспорт и врски, Министерство за животна средина на државно ниво и потоа ќе имаме локална самоуправа и ингеренции на локална самоуправа и тука буквално ќе се испомешаат сите ингеренции и нема да се знае кој е одговорен за државните функции затоа што ќе имаме две министерства, а кој ќе биде одговорен за локалните работи во самата локална самоуправа.

Понатаму, тоа треба да се разграничи во првата фаза сега во овој меѓупростор помеѓу првата и втората фаза дали треба да се има два закони или еден со одредени јасни ингеренции меѓу министерствата.

Во членот 5 каде се набројуваат кои се просторни планови кои се урбанистички планови ќе видите има еден термин просторен план на регион. Тука треба навистина да се запрашаме како пратеници и како стручни служби во самите министерства на каков начин ќе го решаваме овој регион. Македонија не е поделена на региони, па да имаме просторен план на регион. Од каде тоа во просторниот план што не е донесен, а на истата седница ни се објаснуваше дека основниот план многу брзо ќе биде донесен и треба да го донесеме законот за извршување на просторниот план дека тоа ќе биде за недела две, но поминаа два месеци, но просторниот план сепак не е донесен, не е доставен до Комисијата и Собранието, а тој претставува основа за овој закон. Како што рече и пратеничката просторниот план треба да претставува основа за донесување и на законот за просторно и законот за урбанистичко планирање затоа што јас мислам дека овој закон треба да се подели на два закона.

Значи, во членот 5, да се навратам имаме просторен план на регион кој не треба воопшто да постои. Додека во член 7 односно во член 9 имаме објаснување

што претставува регион и тоа е многу страшно затоа што имаме децидно кажано дека регион претставува економска, функционална и географска целина. Ако е така значи и Македонија треба да ја поделиме на региони. Прашајте се сите што следува понатаму.

Значи, и член 7 и член 9 на некој начин секаде каде постојат, ова го кажувам децидно, затоа што во втората фаза ќе разговараме децидно за амандмани и во подготовката ќе кажуваме за одреден број забелешки кои ни престојат и затоа несакам децидно и длабински да одиме во одредување на членовите, меѓутоа, ова е од исклучително значење не само за просторното и урбанистичкото планирање, туку и на некој начин и за уредувањето на целокупниот простор во Република Македонија дали ќе има региони, дали Македонија ќе ја поделиме на региони или нема да ја поделиме затоа што веднаш по просторниот план на региони ќе имаме просторен план на исклучителни организациони места од исклучително значење. Тука можат да спаднат регионите, регионите не треба да се спомнуваат како функционална, економска и географска целина. Во член 5 да се навратам и каде што кажувам дека на некој начин се превземаат ингеренциите од Министерството за транспорт и врски е кажано повторното планирање, што значи повторното планирање, каде што се ностат односно планирање на просторот, се кажува просторното планирање и носење на просторни планови и носење на урбанистичките планирања. Значи автоматски се одземаат ингеренциите. Потоа следува подолните да кажам редови на објаснување ставови м во тој член 5 како и што е уредување на просторот, меѓутоа, овде децидно се кажува дека урбанистичките планови одат во Министерството за животна средина и просторно планирање.

Во член 15 кога се дефинира јавното претпријатие за просторни и урбанистички планови на некој начин треба децидно да се дефинира всушност на јавното претпријатие. Јас немам ништо против работа на јавното претпријатие меѓутоа, од една страна треба да се разговара во Владата, значи треба да се донеси став, дали јавните претпријатија ќе опстојуваат и на каков начин ќе опстојуваат затоа што од една страна од ингеренциите од Министерството за транспорт и врски ако се навратиме кажуваме ЈП Македонски железници треба да оди во трансформација, ЈП Македонија пат оди во трансформација, ЈП за стопанисување со стамбен и деловен простор едноставно ќе се укинува, а овде дури даваме некои ингеренции на јавното претпријатие за просторните и

урбанистичките планови, а потоа во член 16 и 17 кажуваме дека можат и со лиценци, странски лица да прават урбанистички планови врз основа на што пропишува и на кои закони, на кои нормативи ги пропишува министерот надлежен, пак ќе кажам не децидно, туку надлежен за уредување на просторот и просторното планирање на каков начин се добиваат тие лиценци, а од друга страна кажуваме дека јавното претпријатие треба да изготвува просторни планови и одделно урбанистички планови. Што правиме сега? Јавното претпријатие ќе го формираме и пак ќе му дадеме конкуренција. Треба да дефинираме кои ќе бидат задачите на јавното претпријатие или дали јавно претпријатие, дали агенција во служба на државата односно во состав на Министерството за екологија, дали некоја посебна институција која ќе се бави само со просторното планирање. Урбанистичкото планирање може да оди во конкуренција и да се отвора тендер, меѓутоа, просторното планирање е многу важна работа, затоа носиме просторен план на Република Македонија.

Тоа беше член 15, треба да се дефинира точно и стриктно кои ќе бидат надлежностите и должностите на ЈП за просторни и урбанистички планови или ќе биде ЈП за просторни планови, ако постои како јавно претпријатие.

Во член 26 мислам дека кога се зборува за нормативи и стандарди кои треба да ги донесе министерот надлежен за уредување на просторот и просторното планирање едноставно сите тие нормативи, сите стандарди, за тоа стана збор и на Комисијата за транспорт, треба да се види дали постои можност тие нормативи да влезат во закон.

Да немаме закон од една страна, од друга страна нормативи, стандарди и сега некои работи што не се содржани во законот, врз основа на нормативот и стандардот ќе може едноставно да се гради односно да се планира и проектира во просторниот план и урбанистичкото проектирање. Значи тоа е како можност. Треба да видиме какво е искуството во другите земји и на некој начин што е подобро за функционирање и за исполнување на овој закон. Исто така кога веќе разговараме за просторните и урбанистичките планови, мислам дека во член 18 се дефинира нацрт план и предлог. Нацрт планот, предлог планот и деталниот урбанистички план и деталниот урбанистички план го носи Советот на општината. Таму се советници. Тие врз основа на техничките служби што ги прават тие планови, врз основа на координацијата, комуникацијата, соработката со Министерството за транспорт и врски, соработката со Министерството за екологија, на некој начин и изведувачот на планот, значи се носи овој план. Зошто, самата општина да се оптоварува сега и со

Нацрт план. Ако веќе се оптоварува и со Предлог план, се донесуваат забелешки и сите тие работи кои одат со постапката за донесување на урбанистичките планови, зошто сега да имаме плус уште едно донесување на нацрт план кој е чисто технички аспект. Тука треба да се видат пак ќе речам јас, во понатамошните членови да се разработи тоа, да се види какво е искуството во другите земји. Значи не треба да одиме со нешто што ќе биде понатаму во членовите, не треба да се оди само со проблематизирање на работата па да кажеме дека тој е многу стручно направен. Не треба да носиме проблеми, ако не сакаме да бидат тие работи. Еве член 31 и 32 каде се дефинираат решенија за услови за градба и урбанистички проекти. Се кажа и во образложението дека решенија за услови за градба повторно се внесуваат во законот за просторно и урбанистичко планирање затоа што имало некои недостатоци во изминатиот период. Дајте да видиме кои се тие недостатоци. Немојте да зборувате дека има недостаток, има нетранспарентност и затоа враќаме назад. Немојте да враќате назад. Видете како е во другите држави. Земете ги законите на пример и во ЕУ, меѓутоа и во земјите кои сега се кандидати за ЕУ. Зошто едно решение што се укинало во 1999 година, тоа е решение за услови за градба, сега повторно, 2004 година, да го враќаме. Значи 5 години не функционираше, сега повторно да го враќаме. Дајте нешто ново. Јас се согласувам, еве, услови за градба како што се сега во овој момент и не бидат така, меѓутоа дајте начин, како тие недостатоци и недоследности да се искоренат односно да се избришат. Не со враќање назад. Со тоа нема да постигнеме голем ефект во привлекување, како што сите рекоа и како што сит етежнееме, во привлекување на странски инвестиции овде. Истото се работи и за урбанистички проекти. Зошто и решение за услови за градба и донесување на урбанистички проект, на некој начин се стеснува рамката, се стеснува можноста и кажуваат дека тоа е заради недоследности или заради некои други работи што се правеле криминали, корупции, во дејноста на Министерството за транспорт и врски и во дејноста на локалната самоуправа. Сега локалната самоуправа ќе ги има тие ингеренции. Еве, Министерството за транспорт и врски ќе ги нема од локално ниво, ќе ги има локалната самоуправа. Ќе видите како ќе функционира таа. Донесување на урбанистички проект, во член 32, прочитајте ги тие работи. Видете кои работи треба да се донесат за изготвување на детален урбанистички план. Тое е едно сито. Подобрo избришете го цел урбанистички проект и донесете нов детален урбанистички план. Ако треба урбанистички проект да се работи, според сите работи

што се напишани во член 32, подобро да се донесе детален урбаистички план. На каков начин сега, кога имаме управен акт, решение за услови за градба, кога имаме донесување, со голема процедура на урбанистички преокт, од друга страна зборуваме дека државата ќе направи поволни услови за привлечување на странски инвестиции. Тука веднаш морам да кажам дека со привлечување на странските инвестиции, решението за услови за градба, досега се издава на секој што сака да знае што е предвидено на таа локација. Секој може да оди и да види, на локацијата кај Стара Железничка станица, според деталниот урбанистички план дека е предвидена изградба на трговски центар со инвеститор, 30 милиони евра, односно долари. Тука кога веќе го спомнав трговското центар, сакам да напоменам дека вложувањето на странски инвестиции, посебно во изградба јас секогаш ќе го подржувам и на некој начин ќе ја давам подршката за ште поголем број за донесување на странски инвестиции во градежништвото. Меѓутоа, тука треба да се води една посебна грижа за големите градежни компании затоа што таа инвестиција, тие 30 милиони долари што ќе се донесат овде во изградба на трговскиот центар кај стара Железничка станица треба да ги работат наши македонски фирми. Еве апелирам до Владата и до Министерството за транспорт и врски, ако сте во можност, кога се потпиша овој договор со непосредна спогодаба за давање на земјиштето на странската компанија, ако сте во можност, во тој понатамошен договор направете некои клаузули македонски фирми да работат на изведување на тој проект. Ние ја даваме и како ВМРО-ДПМНЕ, ја даваме целосната подршка, не сакаме да настапиме како поранешната опозиција во минатие години кога за секоја странска инвестиција, буквално за секоја странска инвестиција се напаѓаше власта, се напаѓаше Владата и се кажуваше дека тоа е на некој начин сигурно има некои недозволени средства, штом доаѓа тој странски инвеститор. Не. Јас еве овдека ја давам подршката и ВМРО-ДПМНЕ ја дава подршката и за уште поголем број и влез на странски инвестиции во Република Македонија. Нема да напаѓаме ни една странска инвестиција затоа што во интерес е на Македонија и во интерес на градежните компании, меѓутоа ќе кажам уште еднаш треба да се избориме ние како Парламент, меѓутоа и вие како Министерство за транспорт и како Влада, тие пари што се наменети за без разлика која странска инвестиција да останат овдека во македонските градежни компании.

Исто така, да се навратам сега пакмалку на законот за просторно и урбанистичко планирање. Значи треба да се размисли за решението за солидна

градба, немора да биде услови за градба како што е сега, меѓутоа да се изнајде друг начин, зошто да го враќате тоа решение повторно назад од 1999 година и да се размисли на кој начин, на поедноставен начин, значи да се донесе урбаистички проект. Ако се донесе на овој начин подобро укинете го урбанистичкиот проект да се донесе детален урбанистички план.

Во член 34, каде што се кажуваат децидно, односно каде што се кажува кои ќе бидат ингеренции, односно кои ќе бидат објекти од државно значење, а кои ќе бидат објекти од локално значење, се надгледуваат само објектите кои ќе бидат од државно значење, и се кажува дека, а за се друго останато се од локално значење. И тука ќе има проблем. Ако во овој период во оваа фаза на разработка на овој предлог план, едноставно децидно не се наведат кои точно објекти ќе бидат во ингеренции на државата. Затоа што може да се доведе до навистина голем проблем во однос дали овој објект припаѓа на државата, или е во ингеренции на локалната самоуправа, затоа што не може во закон или во набројување точно, овој закон се носи и една од да кажам од образложението да кажам зошто се носи овој закон е и децидно поставување на кои се ингеренции на државата, а кои се ингеренции на локалната самоуправа. И ако веќе во тој член 34 само еден член тоа го определува, дајте бидете до крај прецизни. Не може во член каде што се определуваат ингеренции на државата да пишува мотели, хотели и друго. Што друго? Дали тоа друго ќе биде во ингеренции на државата или тоа друго што незнаеме што е тоа друго, ќе биде во ингеренции на локалната самоуправа. Или имаме , исто се спомна и тој пример 1000 метри квадратни. Не може со бројка 1000 метри квадратни, ако бидат бидат 990 метри квадратни, ќе биде под локална. Ако бидат 1100 ќе бидат под држава. Функцијата и значењето на објектите, не бројката колкав ќе биде тој објект. Од друга страна имаме тука деловно и деловно станбени објекти, деловни и административно деловни објекти ќе бидат во ингеренции на државата. Ќе се изгради објектот. Инвеститорот ќе побара пренамена. Проблем е тука. Ќе го изгради административно, ќе бара пренамена за административно станбен објект и едноставно тоа ќе биде во надлежност сега на локалната самоуправа. Значи тие работи, сакам да кажам, децидно набројување, меѓутоа врз основа на што, врз основа на критериум, врз основа на стандард, врз основа на значење за државата треба да се определат државните објекти, каде што државата ќе има влијание и ќе има ингеренции во изградбата и во давањето на одобрение за градба. Другото нека бидат и тие набројани. Не може се што не е наброено овдека, се локални објекти, а

потоа замислите нешто да не е набројано во нив ќе излезе дека е од поголем значај за државата. Тоа е останатото, друго што пишува, набројани објекти и друго. Друго може да се , што делува на секаков начин, дали е тоа во интерес на државата или е во интерес на локалната самоуправа.

Исто се работи и во членовите веќе од 41 и 42 и за надзорот, каде што треба да се види на кој начин да се дефинира работата на инспекторатите, посебно во државата, државната управа и посебно во локалната самоуправа и треба да се определат точно и децидно надлежностите. Не може за некој објект да биде одговорна локалната самоуправа, а да не биде одговорен инспекторатот на државата. Треба да се направи навистина една добра можност, и затоа викам консултација и со другите закони да се види како тоа функционира на две нивоа, значи на државно ниво и локално ниво.

Тоа е тоа, за законот за просторно и урбанистичко, значи како основен предлог, кажувам дека Владата треба да излезе со став и да каже дали ингеренциите од Министерството за транспорт се укинуваат и одат во Министерството за животна средина и просторно планирање. Треба да се размисли овој закон да се подели на закон за просторно планирање и закон за урбанистичко планирање и едноставно јас навистина уште еднаш ќе го изразам задоволството од Комисијата за транспорт и врски како што беше подготвена, меѓутоа давам и предлог. Во втората фаза, значи двете министерства, еве сега не знаеме кое министерство е одговорно затоа давам предлог двете министерства заедно со сите стручни асоцијации, Асоцијацијата на архитектите, Сојузот на архитектите на Град Скопје, Стопанската комора во делот на градежништвото, сите други невладини здруженија за архитектурата, сите големи компании за градежништо, Комисијата за транспорт и врски, да се викне не на комисија како што беше сега затоа што многу кратко беше времето, меѓутоа да се викнат за да навистина, навистина се донесе еден добар предлог закон кој што ќе биде во употреба. Значи, не е сега ние да донесеме предлог закон кој што не може да функционира. На ваков начин може да се донесе предлог закон, кој што ќе функционира и кој што ќе биде во интерес на градителството во Република Македонија , а од друга страна се разбира и во интерес на самите граѓани кои што сакаат да градат и кои што сакаат да знаат како Република Македонија ќе се развива и во просторен и во урбанистички смисол.

Ви благодарам.

ЉИЉАНА ПОПОВСКА:

Ви благодарам.

Збор има господинот Спирос Мавровски, повелете.

СПИРО МАВРОВСКИ:

Благодарам, госпоѓо потпретседателке,

Имав чест да присуствувам на Комисијата за сообраќај и врски и екологија каде што г-динот претседател, г-динот Томе Тромбев имаше повикано доста стручни луѓе кои што ги искажаа своите видувања за овој закон и предлог на закон кој што беше доставен пред нас пратениците, и слушнавме многу забелешки. Со голем дел од забелешките кои што ги изнесоа моите колеги денес во денешната расправа, сигурно дека се сложувам и немам намера да ги повторувам. Имавме среќа тука да слушнема двајца екс министри кои на еден свој начин ги видоа работите и проблематиките точно во овие два закони, и како што кажаа тие 6 саати поминати во дискусија, каде што имаше многу повеќе забелешки отколку нешто што треба да се подржи. Мислам дека министерствата и за урбанизам и Министерството за екологија ќе донесат свои ставови, ќе ги вградат овие забелешки во законот, така да во една јавна расправа која што мислам дека ќе следи ќе имаме можност многу по детално да се запознаеме, и овој закон и идниот, мислам наредниот после него за градба да доживеат доста промени кои што ќе бидат во интерес на граѓаните на Република Македонија.

Јас би сакал сега да доставам некои забелешки во однос на одредени членови од законот, кој што мислам дека господата од министерствата ќе ги имаат во предвид. Би почнал со тоа што, како што кажа еден од колегите од позицијата, целата комисија требаше да почне да го разгледува просторниот план, за кој што просторен план како што кажав беше повлечен. Но каков таков што ни беше презентираан мислам дека треба да претрпи многу повеќе измени, затоа што има многу недоследности и многу недоречености во истиот. Мислам дека е стар повеќе од 20 години, ако некој каже дека од 1996 се работи на истиот, и би замолил да не доаѓа повторно во оваа форма како што беше сега доставен, да помине многу комисиски расправи и јавни расправи од стручни лица кои што може да ни помогнат и како пратеници да добиеме една прочистена верзија на која што ќе можеме да поставиме забелешки.

Затоа, би кажал чисто за законот за просторно и урбанистичко планирање, посебно членот 7 и 9. Просторен план на подрчје од посебен интерес. Тука беше наведено национален парк, заштитено природно наследство, треба да се изработи но како компонента од план на интегрално управување на национален парк. Начинот на изработка треба да се регулира со закон за посебно природно богатство. Значи, законот за заштита на биодиверзитетот и не треба да биде предмет за регулирање на овој закон.

За туристичките и рекреативните подрачја, а ова особено е однесува на подрачјето на Охрид и Охридското Езеро, на Ресе и Преспанското Езеро и Стар Дојран и Дојранското Езеро. Начинот на изготвување на просторниот план треба да се регулира по пат на донесување специјални закони за секое подрачје поодделно. Видовме дека сите тие имаат посебности и начини на кои што Министерството за екологија треба да интервенира. И во овој случај просторниот план е само компотента од интегралниот план за управување со туристичко-рекреативното подрчје од посебно значење.

Во членовите 7 и членот 12 за урбанистичка документација на населено место, бидејќи се однесува на место од селски карактер, треба да се замени како термин со терминот просторен план на рурална населба. Просторниот план на руралната населба треба задолжително да содржи елаборат за заштита на животната средина. во Европската унија во моментот се користи методологија на заштита на природата по пат на интегрирано, одржливо планирање на руралните населби. Во случајот сега со ова што следи, децентрализацијата, повеќе наши рурални подрачја доаѓаат во ваква ситуација, каде што едноставно можат да бидат заборавени или исклучени од оваа територијална поделба, така да го загубат својот идентитет.

Во член 16 давањето на лиценци, наместо како што е предвидено да го дава тоа министерот, треба да е целосно теполитизиран процес, во кој критериумите и постапките треба да ги изготват, донесат и спроведат репрезентативни претставници на стручната јавност. Тоа би било Архитектонскиот факултет при Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” во соработка на асоцијацијата на архитекти на Република Македонија. Оттаму, со овој закон истите треба да се задолжат за изготвување, донесување и спроведување на соодветна постапка за здобивање со лиценци.

Во член 17 странско, правно и физичко лице може да земе учество во изработување на плановите но само како дел од корзонциум во кој лидер е правно лице од Република Македонија. Ова е начин да се заштат нашите субјекти на пазарот на консултански услуги и не е новина во земјите на Европската унија. Да не забораваме дека нашите архитекти во странство се соочуваат со проблем на нострификација и други облици на признавање на сопствените дипломи. Во овие држави стручни испити за лиценца полагаат државјани, а не странци според ад хок потреба, како што ние предлагаме во Законот во членот 17.

Во член 19 учеството на јавноста не само стручната, во процесот на донесување на одлуки на локално ниво, треба да се регулира со специјален закон, кој освен партиципацијата во одлучувањето, ќе го регулира и пристапот до информациите, како и пристапот до правдата за прашања поврзани со работата на органите на локалната самоуправа. Значи, ние имавме дефинирано работи кои што ќе бидат презентирани пред јавноста, но тука сега треба сето тоа законски да се одреди, на начин како што беше најавен како дел од пакетот закони во процесот на децентрализација. Впрочем, Собранието на Република Македонија ја ратификуваше Конфекцијата од Архус, која треба да се транспонира во соодветна законска регулатива. Учеството на јавноста во процесот на планирање се регулира и со специјален закон за стратешка оценка на влијание врз животната средина. За истото постои директива од Европската унија.

Членот 34 кој беше спорен за сите пратеници, во кој што треба да се дефинираат кои се тие објекти кои што треба да се отфрлат од државата и да станат територијални или локални. Тука мислам сес наброени и треба да испаднат овие индустриски објекти и многу забелешки имаше во однос на како тие, но мислам функционалноста треба да биде таа што ќе определи дали е државен или од локален интерес. Исто така, тука би ги наброил спортските објекти кои што се дел од таа локална самоуправа и се изградени точно врз базата на локалниот самодопринос. Начинот на кој сега функционира јавното претпријатие со спортските објекти мислам дека ги донесе овие објекти во катастрофална состојба и мора да се најде начин како овие понатаму да опстојуваат. Исто така тука се и индустриски објекти од помал капацитет, училиштата, објектите од културата, здравствените објекти, исто и хотелите, кога јавните претпријатија се одрекуваат од хотелите, неznam кој е државниот интерес, одредени хотели или некои други работи да се задржат како средства кои што биле од поголем интерес за државата.

Впрочем, во овој контекст битно е да се стимулира развојот на единиците на локалната самоуправа, а особено економскиот развој, инвестициите по пат на поедноставени процедури и постапки, реализирани на локално ниво. Видовме дека, кога ќе се појави таа двојност во раководењето, во надзорот, во издавањето на сите овие документи, ќе имаме многу поголеми проблеми отколку што ги имаме во моментот.

И, би се задржал уште на член 39. При Министерството за животна средина и просторно планирање треба да се оформи посебен државен инспекторат за простор. Едноставна споредба на овој предлог закон со Законот за уредување на просторот на Република Словенија, кој што е донесен на 8 јануари 2003 година, помага во извлекувањето на заклучокот за квалитетот на она што ни е понудено, наспроти нашиот закон кој има нецели 17 страници за една ваква мултидисциплинарна и извонредно комплексна област, Словенечкиот закон истата ја обработува на крајно детален начин, усогласен со Европската унија и нивните директиви на повеќе од 65 страници. Дефинициите, терминологијата, категоризациите и процедурите во Словенечкиот закон се усогласени со оние на Европската унија, вклучувајќи го и самиот наслов на законот - Закон за уредување на просторот.

Искрена и добронамерна препорака е да се направи еден дополнителен напор и законските решенија понудени во Словенечкиот закон да се земат предвид, како пример на добра пракса, од држава слична по големина на Република Македонија, која станува и ќе стане членка на Европската унија, но и држава која има слична традиција со Република Македонија во областа на просторното и урбанистичко планирање и истите закони кои што важеа и во Република Македонија.

Мислам дека со овие мои забелешки до министерствата ќе бидат земени во предвид и во наредната јавна расправа и комисииските расправи кои следат, мислам дека ќе донесеме еден многу поквалитетен закон и во оваа прва фаза, како ВМРО-ДПМНЕ сигурно дека ќе го подржиме законот.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Мавровски.

Дали некој друг бара збор?

Бидејќи никој не бара збор, пред да му го предложам заклучокот на Собранието како што треба да го изгласаме, ги молам пратениците да влезат во салата.

Службите нека го утврдат бројот на присутните.

(Службите вршат пребројување на пратениците)

(По пребројувањето)

Уште еднаш бројот да се утврди.

(По второто пребројување)

Во салата се присутни 62 пратеника.

Значи, на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

Собранието на Република Македонија го усвојува предлогот за донесување на закон за просторно и урбанистичко планирање.

Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието ќе му достави Нацрт на закон, при што ќе ги има во предвид забелешките, мислењата и предлозите содржани во извештаите на работните тела и од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија.

Овој заклучок, заедно со извештаите на работните тела и стенографските белешки од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија, да се достави до Владата на Република Македонија, Министерството за животна средина и просторно планирање и Министерството за транспорт и врски.

Предложениот заклучок го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

Вкупно гласале 63 пратеника, сите гласале за овој заклучок, нема воздржани, нема против.

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Четврта точка.

Предлог за донесување на закон за изградба на објекти.

Предлогот за донесување на законот и извештаите на работните тела на Собранието ви се доставени, односно поделени.

Отворам претрес.

Дали некој бара збор?

Значи, за збор прво се јави господинот Зоран Шапуриќ, а нека се подготви пратеникот Каме Петров.

Повелете господине Шапуриќ.

ЗОРАН ШАПУРИЌ:

Благодарам господине претседателе.

Со овој закон продолжува процесот на децентрализацијата на власта и тоа продолжува во една сфера која што можеби е најважна за локалната самоуправа, а тоа е сферата на урбанизмот на издавање на градежни дозволи и воопшто просторното планирање што беше и со претходниот закон. Така, со овој закон ќе се обезбеди еден навистина висок степен на децентрализацијата на власта, односно пренесувањето на надлежностите од централната на локалната власт. Тоа, како што кажав, онаа сфера која доста е важна не само заради општините, туку е важна и заради самите граѓани, бидејќи се решава за нивните судбини. Меѓутоа, општините, според моето мислење, ќе можат многу подобро да ја вршат оваа надлежност, отколку централните органи, односно нивните подрачни единици, порано за Министерството за урбанизам, а сега подрачните единици на Министерството за транспорт и врски. Бидејќи тие подрачни единици како страни тела во локалните заедници во општините, навистина не можеа да имаат оној слух, бидејќи не одговараа пред граѓаните, пред оние кои ги избираат, како што е со органите на локалната власт, туку одговараат се разбира хиерархиски на Министерството и на централната власт.

Оттаму, од овој закон очекувам значително да ја подобри состојбата, да ја лицира одговорноста помеѓу централната и локалната власт, бидејќи сега за низа неповолните состојби за кои дискутираа колегите по претходниот закон во урбанизмот и просторното планирање, постои меѓусебно обвинување помеѓу централната и локалната власт. Овој закон, бидејќи предвидува да сите оние градежни дозволи, освен оние кои се од државно, централно значење, ги издаваат органите на локалната самоуправа, односно општинските органи, кои што се очекува, ќе бидат многу пофлексибилни и ќе ги разбираат потребите и интересите на граѓаните.

Оттаму, предвидувајќи со овој закон висок степен на децентрализација, мислам дека ќе се доближиме до европските стандарди, воопшто во децентрализацијата, а и во оваа сфера, бидејќи почитувани колеги пратеници современа Европа е децентрализирана Европа и се разбира и Република Македонија мора да тргне по овој пат.

Што се однесува до самата одговорност, мислам дека органите на општината ќе бидат многу природно поодговорни отколку органите на централната власт, односно подрачните единици, бидејќи тие се избираат директно од граѓаните и им одговараат на граѓаните. Но, би сакал да кажам дека преземајќи една ваква нова надлежност во сферата на урбанизмот, односно издавање на градежни дозволи на сите објекти, освен оние кои се разбира од државно пошироко значење, локалната самоуправа, односно општините преземаат и значително голема одговорност за обавување на многу значајна и важна општествена јавна функција. Оттаму, сметам дека законот, иако го предвидува надзорот, дека централната власт треба да има инструменти за позаслен надзор над локалната власт, односно преземање на надлежности од страна на централната власт. Значи, самиот закон треба да предвиди механизмите и да ги разработи на субституција многу поконкретно што е сега, во смисла на тоа да централната власт ги презема овие надлежности, доколку локалната власт, односно општините не ги извршува, или пак неквалитетно ги извршува, со цел да не се претвори законот од една крајност во друга, односно едно, условно да кажам, недоразбирање помеѓу централната и локалната власт и меѓусебно препукување кој е навистина одговорен. Јасно да се лоцира одговорноста на правата, но и одговорноста на локалната власт, но и самиот надзор, односно контролата на централната власт, мислам дека законот во втора фаза може многу поексплицитно да ги наведе овие случаи на контрола, да не го остават тоа евентуално на некои подзаконски акти.

Од овој закон, исто така очекувам да се легализираат голем број на таканаречени дивоградби и бесправно изградени објекти, проблем кој што не е од вчера, кој е веќе 30 - 40 години присутен во Република Македонија.

Според одредени податоци од Министерството јас не знам дали се нови или стари, меѓутоа во Република Македонија има околу 70.000 објекти кои се бесправно изградени, се разбира во периодот од 30 - 40 години, кои сеуште не се легализирани. Оттаму, сметам дека законот ќе овозможи легализација на одредени објекти, се разбира на кои е можно да се вклопат во просторните планови кои што ќе можат, кои нема да влијаат на стандардите урбанистички и квалитетот на урбаното живеење, за што нема многу да зборувам, бидејќи во дискусијата по претходната точка, а овие две точки се разбира се доста поврзани. Веќе моите колеги дискутираа и мислам дека овој закон ќе треба да го реши, да даде и практични цели, освен оние цели за кои кажав околу децентрализацијата.

Исто така сметам дека во втората фаза, во смисла на подобрувањето на текстот на законот, е неопходно да се предвидат, освен оние санкции од законот, предвидува санкции, предвидува кривични дела за одредени непочитувања односно одредени непостапувања согласно утврдените начела во овој закон, односно утврдените норми. На пример, некои решенија кои се присутни во Словенија или пак во Германија и во Австрија, во смисла на тоа доколку некој изгради бесправно објект, а постои можност да биде легализиран, дополнително со урбанистичките, односно просторните планови, или пак како што кажав, нема да го наруши квалитетот на живеењето и стандардите да биде легализиран, под услов да плати надомест за изградба, односно таканаречени комуналии, три до четири пати повисоки од оние што се предвидени. Во случај да не го стори тоа, да може државата или локалната власт зависи за кој објект се работи и на кое земјиште е изграден, да државата фактички го конфискува тој бесправен објект, а потоа да одлучи што ќе прави, бидејќи гледаме во праксата дека навистина одредени објекти едноставно треба да се рушат, постои налог, не постојат средства. Доколку оваа санкција би се зголемила и од таму би можело таканареченото уривање на бесправните објекти поефикасно да се извршува, бидејќи секојдневно сме сведоци дека одредени активности на Министерството и на инспекцијата, меѓутоа и на други органи не можат да се извршуваат од едноставна причина, бидејќи не постојат доволно средства. Оттаму, не делуваат доволно дестимулирачки, за овие бесправно изградени објекти, па оттаму законот, неговата основна цел покрај овие други цели треба да биде и да ја дестимулира бесправната градба, а во смисла на тоа добро да се проверат и компаративните решенија од другите земји.

Исто така, таканареченото уривање да се врши уште во самата иницијална фаза што ќе биде од општа општествена корист, бидејќи нема да се уриваат некои објекти кои се веќе изградени, со што, а комбинирано со оние претходни мерки кои што кажав, настанува општа штета, односно неповолност во државата. Се разбира, кон таа санкција треба да се пристапува, меѓутоа во почетна фаза и примена на другите комбинирани мерки, а тоа да биде крајна мерка.

Исто така, сметам дека некои решенија во законот може да се подобрат, бидејќи е предвидено, на пример, оној кој ќе инвестира, инвеститорот е должен да ја започне градбата во рок од шест месеци, сметам дека може да постојат низа објективни пречки, дека во втората фаза треба да се размисли како за овој рок, така

и за другите рокови да бидат доста пофлексибилни, со цел да не бидат изложени на бирократски малтретирања во случај на објективни задоцнувања.

Исто така, сметам дека овој закон, а не некои подзаконски акти, треба да го реши статусот на оние објекти кои што се започнати пред влегување, односно стапување на сила на овој закон.

Во таа смисла, да се обезбеди еден правен континуитет, да се обезбеди една правна сигурност, така што овој закон треба да предвиди за сите оние објекти кои биле започнати според стариот важечки закон, старите важечки прописи да бидат довршени по оние прописи по кои биле започнати, а не автоматски да важи, фактички да се прави еден пресек. Значи, да не биде временски врзан период, туку за сите оние објекти за кои е издадена дозвола или кои се започнати независно од кое решение, да се применуваат решенијата од претходно важечките норми, се со цел да не настане некој правен дисконтинуитет или некоја натамошна бирократска процедура. Оттаму, сметам дека има простор, покрај тоа што овој закон нуди доста квалитетни решенија, да се надогради во повеќе сегменти и сметам дека Министерството за транспорт и врски моите забелешки, а се разбира и од комисииските расправи и од другите колеги во расправите кои ќе уследат, ќе има слух да ги прифати овие забелешки и законот навистина да биде во интерес на оној за кој се донесува, во интерес на граѓаните, бидејќи државата и јавната власт, без оглед дали е централна или локална власт, треба да биде во функција на граѓаните, односно да биде сервис на граѓанинот.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Шапуриќ.

Повелете господине Петров, а по него нека се подготви пратеникот Петар Апостолов.

КАМЕ ПЕТРОВ:

Почитуван господине претседателе, почитувани претставници на Владата, колешки и колеги пратеници,

Мислам дека една од позначајните интервенции во овој мандат на Собранието на Република Македонија е донесувањето на сосема нов пропис во областа на изградбата на објекти. Донесувањето на овој закон, според мене, не само што е потребно туку истовремено и неопходно од неколку побитни причини.

Прво, постојниот основен текст на законот од 1990 година, со измените и дополнувањата од 1994 и 1999 година, не ги покрива или ако сакате не ги уредува

доволно и целосно сите односи во инвестиционата изградба, односно тој не само што содржи мал број на одредби, туку истовремено има и бројни законски празнини кои можат да се толкуваат на различен и главно на екстензивен начин.

Второ, нашата држава во изминатиот период, независно од сегашната општествено економска состојба, се карактеризира со интензивна градба, со примери на импровизации и волонтаризам во градбата, така што без прецизно уредување на односите и обврските и без квалитативно подигање на односите сврзани со изградбата односно со стручноста и квалитетот на градбата на објектите, постои опасност во новото време да се соочиме со опасностите присутни во некои други држави, каде постои градба, но градба да не речам на кули од карти.

Затоа, ја поддржувам потребата од донесување на овој закон, особено тоа што тој ќе се донесе во две фази, дотолку повеќе што станува збор според мене за сложен и обемен закон, со кој се уредуваат односите во изградбата на објектите за градба, инвеститорството, изведувањето на објектите, делот за квалитетот на материјалите и исполнувањето на техничките услови, стандарди и нормативи. Кон тоа и улогата на надзорот од страна на државата, а посебно надлежноста на инспекциските органи.

Зошто ова го истакнувам?

Во нашата држава имаме навистина реномирани и докажани изведувачи. Градежните фирми во името на “Маврово”, “Бетон”, “Пелагонија” и секако “Гранит” нешто значат не само за нашиот туку и за поширокиот светски градежен пазар. Овие друштва во своето градежно потфолио имаат изградено толку сложени градежни зафати кои независно од нивниот моментален материјален статус, претставуваат жив доказ и ако сакате споменик за една квалитетна одговорна и стручна изградба на објекти.

Според тоа, сакам да кажам дека донесувањето на овој закон се совпаѓа со интересите на реномираните и докажаните градежни друштва во практиката во кои со децении се оспособувани високостручни кадри, кадри од останатите градежни профили и занаети, кои сите заедно претставуваат солиден градежно-стручен еснаф. Познато е дека пазарната економија донесе продукција на нови инвеститори, на нови проектанти, нови ревиденти, изведувачи и друго. Овој процес беше и очекуван но и е добар, бидејќи во областа на градежништвото се зголеми конкуренцијата, бората за опстанок, а со тоа би требало и зголемувањето на борбата за квалитетот. Врз таа основа новиот предлог за донесување на закон за

градба на објекти, мислам дека треба да се свати како битка за квалитет и битка на државата, во тој дел и на Владата како да се дојде до тој квалитет, со какви односи меѓу учесниците на изградбата, со кој меѓусебни обврски и така натаму. Значи конкуренцијата е добредојдена, но не на штета на квалитетот, не на штета на безбедноста на градбите, на нивната функционалност и употреба. Се разбира, јас не само што верувам туку и знам дека и меѓу новосоздадените фирми, значи не само во традиционалните акционерски друштва да ги кажеме, постои солиден стручен потенцијал, зашто и во нив се ангажирани стручни луѓе, во најголем број од градежните друштва, некои од стечај или од ликвидираниите градежни друштва кои исто така имале значаен удел во градежништвото во Република Македонија.

Меѓутоа, почитувани колешки и колеги, јас сите овие работи ги истакнав не да го акцентирам градежниот дел, туку напротив правниот аспект на Предлогот за донесувањето на законот. За разлика од досегашниот или сегашниот закон за изградба на инвестициони објекти кој претставуваше само рамка, да не речам ограничена рамка во уредувањето на вкупните односи во изградбата на инвестиционите објекти, овој пат со новиот закон се оди со значајни чекори напред во уредувањето на односите во градежната сфера, во односите меѓу инвеститорите и изведувачите, во односите со проектантите и ревидентите и така натаму. Или, уште попрецизно во него доста широко и јасно се уредуваат правата, но и обврските на субјектите на изградбата, што верувајте претставува значајно олеснување за правниците во оваа сфера. Зашто досега од индивидуалната способност, знаење и креативност зависеше како ќе бидат уредени односите меѓу инвеститорот од една и изведувачите од друга страна. Тоа претставува огромна одговорност, зашто сето ова што денес е предвидено во Предлогот за донесувањето на законот мораше во најголем дел да се предвидува и уредува во договорите за изградба на поедини објекти чија вредност достигнуваше и до над 50 милиони евра. Работата е дотолку посериозна, што дел од договорите се и со меѓународен елемент, на градба, изработка на опрема со земји што имаат долготрајна традиција во изработката на предметот на работата, во договарањето и слично, што претставува потреба од максимални знаења, консултирања и слично што претставува потреба од максимални знаења, консултирања, ако сакате и вградување на одредби во договорите кои не ќе бидат штетни за било која страна од договорот.

Затоа можам да оценам дека новиот предлог за донесување на закон претставува широка основа за уредување на овие односи. Самиот закон ги уредува

сите основни работи за изградбата на објектите и затоа договорите за градба на објектите во наредниот период претпоставувам дека ќе бидат далеку поконцизни, попрецизни и пооперативни. Од овие причини реков дека законот навистина е потребен, тој треба да се поддржи. Но сето ова што го кажав не значи дека немам никакви забелешки, напротив некои мои согледувања се надевам дека ќе наидат на соодветен третман во подготовките на Предлогот на законот за изградба на објекти. Меѓу посначајните ги сметам и следните.

Мислам дека во член 2 од Предлогот за донесување на законот треба подобро да се прецизира категоријата изведбен проект. Изведената дефиниција е нецелосна.

Во член 3 став 1 се вели дека основните цели на законот за постигнување повисок, повторувам повисок квалитет на објектите мислам дека целта на законот може да биде само висок квалитет или доволно е квалитет. Во законот не треба да се признава таканаречен повисок квалитет, или сегашниот низок квалитет на што амплицира ваквата одредба од законот.

Во истиот член 3, во точка 3 под б се вели: "Деформации од неприфатлив степен". Оваа категорија треба да се преиспита во смисла што претставува категоријата неприфатлив степен.

Во член 6 став 1 треба да се додаде според мене нова во случајот деветта алинеја, а тоа значи дека во обврските на изведувачот треба да се предвиди дека на почетокот на градба тој е должен да го осигура објектот кај осигурителна компанија. Тоа подразбира незначително поскапување на објектите меѓутоа во услови на виша сила и непредвидливи околности тие средства повеќекратно се враќаат.

На крајот, мислам дека треба да се размисли и за императивноста на проектантскиот надзор. Овде претставниците на Министерството секако дека нема потреба посебно да образложувам што би значело негово постојано учество во изградбата, во ажурирањето на промените во главниот проект и конечно во олеснувањето на техничкиот преглед и прием на објектот. Секако на вага треба да се стави и ако не, економскиот аспект во сети тоа.

Еве, тоа е накратко што сакав да кажам, а за што сметам дека треба да се поддржи законот во целост.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Му благодарам на господинот Петров.

Збор има пратеникот Петар Апостолов, а нека се подготви пратеникот Силавана Бонева.

ПЕТАР АПОСТОЛОВ:

Благодарам.

Господине претседател, господа претставници на Владата, колеги пратеници, Целта на овој предлог за донесување на закон, а покасно во втората фаза и на самиот закон е поквалитетно регулирање на оваа област од причина што не се добро воспоставени правилата за обврските на сите учесници во изградбата на објекти.

Со овој закон практично ќе се воспостават правилата и стандардите од кои физичките и правни лица ќе бидат учесници во изградбата на објекти, но сигурно придржувајќи се кон правата и обврските. Практично со овој предлог за донесување на закон се отвараат можности и странски лица да проектираат и градат објекти за кои и не обврзува правилата на светската трговска организација. Законската регулатива може да биде добра, но ако не може добро да се применува или не сакаме доследно да ја применуваме, а посебно ако се косат со други закони, тогаш тоа што денес го дискутираме и предлагаме одредени субјекти се со цел да го подобриме самиот закон, нема да ја дадат саканата цел. Но за ова нешто покасно.

Како што пред малку кажав, законската регулатива може да е добра, но ако доследно не се применува тогаш и донесените закони немаат никаков ефект во секојдневната пракса.

Ќе искажам некои официјални податоци од Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам, односно Одделението за инспекциски работи на регион Исток во Гевгелија. Беспрвната градба во подрачјето на општината во период од 2000 година до денес, градежно урбанистичката инспекција во својот извештај ги даде следните податоци.

Донесени се 101 решение за уривање. Предадени решенија на урбана полиција 84. Извршени решенија од урбана полиција само 2. Извршени решенија од инвеститорите 10 и легализирани објекти 11. Сметам дека состојбата во поголемите градови е уште полоша. И во самиот извештај се сака нешто да се легализира, па макар тие градби да се во простор каде со генералниот урбанистички план е предвидено зеленило. Не е оправдание дека нема средства за уривање, бидејќи член 63 став 5 е сосема јасен, односно цитирам: “по донесеното решение за уривање, носителот за правото на градба е должен до определен рок да го урне

објектот или делови од објектот, да го отстрани градежниот шут од локалитетот и да го врати теренот во првобитната состојба, а во спротивно истото ќе се изврши по присилен пат на трошок на инвеститорот". Се е јасно, само треба соодветните служби да си ја вршат работата се во согласност со законот.

Самиот предлог за донесување на закон за изградба на објекти кои за мене во целина е доста квалитетно направен, кој предвидува и за подготвителните работи за изградба на објекти, да се изведуваат со одобрение за градење на тој објект или врз основа на посебно одобрение за изведување на тие работи, односно член 39 а камо ли за самата градба. Значи, дивоградбата како појава уште во стартот сака да се елиминира, а не како што е во праксата да се види дали е во склоп на генералниот урбанистички план и ако е вклопен да се бара решение преку деталниот урбанистички план да се легализира. Сосема погрешна концепција, бидејќи во нашата држава тоа стана пракса да дивоизградените објекти ги легализираме, а тоа носи далекусежни и непоправливи последици во квалитетот на живеењето и стопанисувањето за цели населби или град во целина. Еден такво карактеристичен случај со последици е следниот.

Пред некој месец околу 700 куќи во Гевгелија беа поплавени, со огромна материјална штета, некаде од 70 до 80% од тие куќи пред неколку години беа дивоградби и сочинуваа една цела населба. Накнадно беа вклопени во деталниот урбанистички план, но сеуште нема изградено атмосферска и фекална канализација, или сосема малку е изградена, а да не зборуваме дали водотеците се адекватно третираны. Комисијата за проценка на штети излезе на терен и ако се утврди голема штета и се прогласи за елементарна непогода, тогаш државата мора да плати и оштета за нешто кое во старт би можело да се спречи. Сега би се задржал и на самиот текст.

Во член 32 став 6, сметам дека жалбата против одобрението за градење не треба да биде доставена до министерот, туку министерот надлежен за работите на уредување на просторот да формира комисија од 3 члена заради објективност и транспарентност.

Во член 33, сметам дека во алинеја 2, треба да стои само доказ за сопственост на земјиштето и доказ за сопственост на објектот за доградба, надградба и реконструкција на постоен објект а не и договор за долгорочен закуп или договор за концесија на земјиштето за градење на објекти, бидејќи тој е увод за

проблеми кои ќе се јават покасно и е увертира за покасно непринципиелната легализација.

Член 36, малку е конфузен и треба да се допрецизира дека за изведување на работи за тековно и инвестиционо одржување инвеститорот на 8 дена пред почнувањето на работите да го извести надлежниот орган.

Член 41 став 1. Техничкиот преглед да важи за објекти од локално значење и објекти од значењето за државата, односно да стои само член 23 од овој закон, а не и како што стои член 23 став 1.

Член 54 во ставот 2, каде дел од станбен објект се пренаменува во деловен простор, зошто да не би можело и обратно, деловен простор да се пренамени во станбен, а со тоа би се зголемил и станбениот фонд.

На крај би се задржал на член 121, но не од овој закон, од друг закон, односно од Законот за сопственост и други стварни права затоа што доаѓа до колизија меѓу двата закона. Имено, со овој закон член 63 е многу прецизен во однос на донесување на решенија за урување на објектот или делови од објектот да не ги набројувам во кои случаеви. Исто така и во член 67 се пропишани строги казнени одредби дури и затвор во траење од 6 месеци. Затоа, ако со член 121 од Законот за сопственост и други стварни права, градежниот објект без одобрение ужива судска заштита тогаш и смислата на овој закон се губи во однос на заштитата на дивоградбата. Затоа сметам дека баш член 121 од горесцитираниот закон еден од генераторите за градби без одобрение за градба.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Апостолов.

Збор има пратеникот Силвана Бонева, а нека се подготви пратеникот Лилјана Поповска.

Повелете госпоѓо Бонева.

СИЛВАНА БОНЕВА:

Благодарам господине претседателе,

Новото правно регулирање на областа која што ја третира овој закон, произлегува од новите надлежности на општините утврдени со Законот за локална самоуправа и од претстојната децентрализација.

Јас ќе се задржам сосема накратко и поконкретно на некои од понудените решенија во овој закон, за кој што ќе го искажам сопственото мислење меѓутоа и

мислењето на повеќе стручни лица од оваа област кои што ги консултирав во врска со новите измени и дополнувања на овој закон.

Би започнала со членот 8, во кој што се содржат одредби кои што дефинираат што е тоа проектант и внатре се зборува дека проектант е лице кое што изработува проектна документација за проекти, кој може да биде проектант, значи кои услови да ги исполнува и меѓу другото е кажано дека проектантот треба да има и лиценца за проектирање и мојата забелешка се однесува на ставот 3 од овој член 8, во кој што се зборува, и ставот 4 во кој што се вели дека лиценцата се добива врз основа на положен стручен испит, а пак стручниот испит се полага пред комисија која што ја образува министерот надлежен за работите за уредување на просторот и оваа комисија е составена од 5 члена од редот вели, на стручни лица од соодветната област.

Јас не знам кои се тие стручни лица, вака како што е дефинирано во овој член, кои се тие стручни лица кои се покомпетентни од универзитетските професори кај кои полагале стручни испити овие инженери, понатаму овие универзитетски професори како резултат на положените испити издале диплома, зарем не се стручни овие лица кои дипломирале и кои работеле во областа и дали оваа Комисија не се става во функција на верификатор на дипломите кои ги стекнале овие лица на Универзитетот во Државата и надвор од неа.

Мое мислење и мислење на овие стручни лица кои ги консултирав е дека, доколку се полага некаков испит, неговата содржина односно програмата треба да биде јасно дефинирана и да се состои исклучиво од полагање на законска регулатива од областа на градежништвото и урбанизмот и да не содржи полагање на стружни испити кои веќе инжењерите успешно ги положиле на соодветните факултети.

Понатаму во членот 11 каде се зборува за ревидентите односно кои се тие лица кои можат да вршат ревизија на проектната документација и внатре се вели дека лица кои имаат висока стручна подготовка од техничка струка со најмалку 5 години работно искуство во струката и положен стручен испит за добивање на лиценца значи може да биде ревидент. Мое мислење е дека содржината на овој стручен испит е иста со онаа на испитот за проектант и би било сосема доволно проектантот со лиценца и 5 години работно искуство да добие лиценца за ревидент без полагање на стручен испит.

Понатаму ставот 5 од овој член вели дека може и без полагање на стручен испит да се издаде лиценца на лице со високо образование од соодветната струка ако има 15 години работно искуство во струката. Значи, овде се предвидува без полагање на испит со 15 години работно искуство да се одбие лиценца за ревидент. Ова е апсурд, бидејќи законот не предвидува да се добие лиценца за проектант само со работно искуство, туку мора да се полага стручен испит, а ревидентот што по функција е повисоко рангиран од проектантот, оваа лиценца ја добива само со работно искуство. Доколку овој предлог остане во законот, тогаш во членот 8 треба да се додаде нов став дека без полагање на стручен испит, со 5 години работно искуство, може да се добие лиценца за проектант. Значи, аналогно на ова решение што се предлага.

Понатаму во членот 13 се зборува за изведувачи на градба кои се физички и правни лица кои можат да изведуваат градба и дека треба да имаат вработено барем едно лице со лиценца за изведување на градба. Во ставот 2 од овој член се вели дека лиценцата се добива врз основа на положен стручен испит. Овде испуштено да се нагласи, се зборува за стручен испит, а не се зборува за степенот на образование. Значи, овие членови треба да се усогласат.

Понатаму, во членот 16 се зборува за стручен надзор на градењето, кој е тој што може да изведува стручен надзор и повторно се зборува дека стручен надзор може да врши лице со лиценца за вршење стручен надзор над градењето во ставот 3 и во ставот 4 се вели дека лиценцата може да ја добие лице со високо стручно образование од техничка струка со најмалку 5 години работно искуство во струката и положен стручен испит.

Овде се јавува истата грешка како и кај ревидентот, ако може да се добие лиценца за надзор без полагање на испит само со 15 години, а по техничка струка треба да се наведе од кои технички струки, од кои факултети да се прецизира, а исто во овој член повторно се зборува за 15 години работно искуство може да биде ревидент, може да врши стручен надзор исто како кај ревидентите и ако може да се добие лиценца за надзор без полагање на испит само со 15 години работно искуство, тогаш во членот 13 треба да се додаде нов став дека изведувач на градба се станува со 5 години работно искуство и без полагање на стручен испит.

Значи, во овој дел од законот можам да заклучам дека е потребно место предвидените 4 стручни испити чија што содржина од текстот на законот не може да се утврди каква ќе биде, да се полага еден испит од областа на законската

регулатива, на техничките стандарди и нормативи, бидејќи повторното полагање на стручни испити пред комисија составена од колеги е всушност негирање на легитимно добиените универзитетски дипломи.

Понатаму ќе се задржам на членот 31 од Законот во кој се зборува за ревизија на проектната документација. Сметам дека по ставот 4 треба да се додаде нов став 5 кој би гласел “проектантот задолжително да дава извештај за постапувањето по забелешките на стручната ревизија до органот надлежен за издавање на одобрение за градба”.

Понатаму во членот 47 од овој закон се зборува за здружувањето во Инженерска комора, зборовите во став 4 од членот 47 каде се зборува дека членови на Комората се инженери од архитектонска, градежна, машинска, електротехничка, сообраќајна струка и инженери од друга техничка струка, сметам дека и овде треба да се заменат овие работи и на крајот на реченицата точно да се нагласи на која техничка струка се мисли, бидејќи овде треба да има само инженери кои се вклучени во процесот на градење на објекти, а не и хемиски и други инженери од слични струки.

Тоа што недостасува овде, мое мислење е дека во законот Инженерската комора никаде не е задолжена да врши едукација на своите членови, да организира семинари на кои ќе ги информира за новите технологии, за законските регулативи, за промените на стандардите и слично, туку Комората само собира членарина и издава лиценци, а нема никакви повратни обврски спрема членството.

На крајот, во преодните и завршните одредби ќе се задржам на членот 75 за кој некои од колегите кажаа свое мислење. Вака како што е даден овој член со кој ан блок се легализираат сите дивоградби и без оглед на тоа тие кои се опфатени со детален урбанистички план, а кои не се вклопуваат во стандардите и нормативите за уредување на просторот во членот 75 се вели дека може да им се издаде одобрение за градење и за отстапениот дел на објектот, значи за отстапената површина под услов ако инвеститорот плати надоместок за отстапување од стандардите и нормативите за уредување на просторот.

Овој член вака дефиниран сметам дека треба да се избрише, бидејќи ваквото дозволување на легализација на сите дивоградби изградени во една урбанизирана средина без оглед на тоа дали со тоа се загрозува нечие право на урбано живеење, вака како што е даден овој член сметам дека не треба така да постои, бидејќи тука спаѓаат сите објекти што се изградени со поголема катност од дозволената во

одобрението за градење како и сите објекти кои отстапуваат од градежните линии, доколку се легализира отстапениот дел кај овие објекти ќе се поттикне градењето надвор од дозволените услови за градба, а многу легално изградени објекти ќе останат без директна сончева светлина со видик кон ѕидовите на дивоградбите до нив без место за паркирање, без детски игралишта, зелени површини. Навистина вака како што е даден овој член се прашувам дали интенцијата на законодавецот со ваквото решение само државата да собере пари во буџетот, а не да се грижи за почитување на стандардите и нормативите за уредување на просторот, а со тоа се засега и во правата на корисниците на објекти кои легално си ги изградиле објектите, а сега некој со дивоградбата им ја одзема на пример директната светлина, немаат приод до објектот или немаат место за паркиралиште.

Затоа е неопходно потребно постудиозно да се пристапи кон тој проблем и да се понуди поквалитетно решение кое нема да ги загрози основните стандарди за урбано живеење на сите граѓани, а не само на тие кои си дозволиле да изградат објекти како дивоградби.

Се надевам дека овие забелешки ќе бидат земени во предвид при изготвувањето на текстот на законот во наредната фаза.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам госпоѓо Бонева.

Повелете госпоѓо Поповска имате збор, а нека се подготви пратеникот Лилјана Ивановска.

ЛИЛЈАНА ПОПОВСКА:

Благодарам господине претседателе, почитувани колеги пратеници, почитувани претставници на Владата,

Ја поздравувам иницијатива на Владата за носење на овој закон. Според мене ова е значаен закон, во една значајна свера и недоволно уредена до сега.

Исто така го поздравувам и начинот што е избран за носење на овој закон во повеќе фази низ широки јавни расправи и дебати. Очекувам дека тој значително ќе се подобри низ овој процес на носење.

Јасно е дека овој закон има за цел да се воспостават правила и стандарди под кои физичките и правните лица ќе можат да бидат учесници во изградбата на објекти со цел во крајна линија да им се обезбедат конкурентски услови на пазарот, а исто така квалитетно извршување на работите во областа на градењето на објектите.

Нам ни се потребни јасни и прецизни критериуми за градба се со цел да се спречат незаконитостите при градбата и воопшто во оваа поширока свера. Особено важно за мене е и да се регулира прецизно градежната инспекција, нејзината улога, нејзината ефикасност се со цел да може поефикасно да ги извршува своите обврски по можност уште на почетната состојба на градба за да се намалат трошоците на граѓаните и на државата.

Консултирав стручњаци од оваа област посебно инспектори кои теренски се занимаваат со спречување на незаконитостите во градбата и заедно подготвивме одреден список на сугестии за измена на овој предлог за донесување на закон.

Меѓутоа, за среќа, моите колеги кои претходно дискутираа во добар дел кажаа дел од тие забелешки и сугестии, јас ќе ги кажам само оние кои мислам дека не беа изрично спомнати. Освен едната забелешка која се однесува на Втората глава за изведувач на градбата, другите се однесуваат за Глава ИЦ каде е опфатен надзорот.

Што се однесува до Втората глава како што реков изведувачот на градбата имам сугестија за дополнување на членот 15 каде вели дека “изведувачот на градбата е должен да го загради и обезбеди градилиштето, да преземе други мерки со кои се обезбедува градилиштето” итн и мојата сугестија би била да се дополни овој член со следниот текст: “дека изведувачот на градбата е должен на видно место да постави табла со податоци за објектот и изведувачот, инвеститорот, бројот на одобрението и почетокот и завршетокот на градбата”. Верувам дека на ваков начин ќе се овозможи една поедноставна контрола каде и граѓаните кои живеат таму ќе можат во голема мерка да и помогнат на инспекцијата.

Кажав дека настанатите забелешки се однесуваат на Глава ИЦ што се однесува за надзорот поточно за улогата на Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам и инспекторите на локалната самоуправа.

Моите сугестии се однесуваат на неколку члена:

Прво, во членот 62 предлагам дополнување на втората точка каде се предвидува инспекторот да донесе решение за запирање на градба во повеќе

случаи и моите сугестии се да се дополни покрај неколкуте алинеи и со една нова алинеја “во случај ако нема одобрение за градба”. Ова е едноставна формулација, но не е предвидена.

Понатаму моја сугестија е да се направи измена во членот 63 во првата точка каде се предвидува градежниот инспектор да донесе решение за уривање на објектот или делови од објектот во следните случаи. Набројани се повеќе случаи и тука имам две сугестии.

Првата се однесува на втората алинеја да се дополни “делови на објектот или целиот објект се гради спротивно на главниот проект односно спротивно на издаденото одобрение за градење”, моето дополнение би било “ако тој претставува посебно конструктивна целина од објектот”. Ова е една финеса која инспекторите ја разбираат доколку не се спомне постои можност да има дупка во законот која после може да се злоупотреби.

Понатаму, во членот 63 точка 1 да се дополни со уште една нова алинеја дека градежните инспектори можат да донесат решение за уривање на објектот или делови од објектот и во случај ако целиот објект се гради спротивно на главниот проект односно спротивно на издаденото одобрение за градење и конструктивно е неделив од објектот.

Ова би биле моите сугестии, се разбира ги поддржувам најголем дел од забелешките на претходните колеги затоа што тие се зафатија во суштински делови посебно суштински е начинот и обемот на легализација на дивоградбите. Мислам дека е тоа многу сериозно прашање и треба да му се пријде со една крајна сериозност.

За крај би спомнала уште еден момент имено, ми беше укажано од стручните лица од оваа фела дека во голема мерка ефикасноста на градежната инспекција е ограничена со одредени рокови кои се предвидени со Законот за општа управна постапка. Со оглед на тоа дека се работи за системски закон, за сложен закон, обемен закон, не е едноставно тој да се менува, тоа ми е сосема јасно, меѓутоа, имајќи предвид дека функционирањето на судството и во многу други области не само во градежништвото се посочува дека е ограничено поради одредени недоречености или не добри решенија во овој закон за општа управна постапка, па уште еднаш ја користам говорницата да сугерирам до Министерството за правда да го разгледа овој закон и да ги направи неопходните поправки се со цел да имаме поефикасно судство кое на сите ни е неопходно.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам госпоѓо Поповска.

Почитувани колеги имаме уште двајца пратеници пријавени за дискусија тоа е госпоѓа Ивановска и господинот Тромбев.

Госпоѓо Ивановска вие ја имавте таа среќа или несреќа да бидете и пред пауза последен дискутант и сега при крај на работното време. Имам уште десетина минути, па дали тие десетина минути се доволни да се искажете или да одложиме за утре во 11,00 часот. Точно во 18,00 часот ќе прекинеме, затоа ве молам.

Тогаш повелете за десетина минути да го искажете ставот.

ЛИЛЈАНА ИВАНОВСКА:

Благодарам претседателе.

Мислам дека многу работи можат и во 10, 15, максимум 20 минути можат многу работи да се кажат, ова пред се го упатувам до опозицијата.

Почитуван претседателе, почитувани колеги пратеници, почитувани претставници на Владата.

Законот за просторно и урбанистичко планирање што претходно го донесовме го уредуваше проектирањето и уредувањето на просторот, пред физички да изникне објектот. Овој закон ја уредува материјата за она што останува трајно и за сите поколенија, тоа е објектот кој никнал на тој простор. Затоа одговорноста е на сите учесници во тој процес.

Законот за изградба на објекти е исклучително важен закон и за граѓаните и за државата и го опфаќа процесот од проектирање до употреба на објектот и ќе ги потенцирам сигурноста, рационалноста и економичноста во целиот тој процес.

Апсурдно е што постојниот Закон за изградба на објекти почива на договор на економија и досега, свесно или несвесно не е донесен нов закон за изградба на објекти.

Заради важноста, чувствителноста и големиот број на учесници во изградбата, предлагачот треба да ја вклучи стручната јавност директно во втората фаза на изработка на текстот. Тука пред се ќе ги посочам асоцијацијата на архитекти, Сојузот на градежни инженери на Македонија, Архитектонскиот и

Градежниот факултет, преку нивни претставници во работните групи при Владата и широката јавност, преку дебати и трибини.

Градежништвото е стопанска гранка која покренува и други гранки, со што е јасен интересот на државата со донесување на овој закон.

Во делот на имплементирањето на директивите на Советот на Европа, треба да постојат одредби во законот при користење на производи во градежните работи, нивното атестирање, овластени лаборатории, издавање на сертификати, европско техничко одобрување на одредени производи.

Во основните одредби од законот во член 2 каде се дефинираат изразите, поимот објект треба да се пречисти и категоризира, да се додаде изразот градилиште по поимот “отстранување на објект”. Освен во член 2 организацијата на градилиште и документација на градилиштето треба посебно да се разработат во посебно поглавје од законот. Ова е посебно важно затоа што видовме во минатото како се организираат градилишта. Имаме купишта песок, смет и тн., околу тие градилишта.

За инвеститорот една од поважните работи е чувањето на техничката документација што е посебно важно и од аспект на одржување на објектот и од идни интервенции на идниот купец на објектот, затоа што објектот не е само сопственост на тој што го изградил затоа што влегува во прометот на имот во државата.

Овде ќе се осврнам на поглавјето Проектант. Ќе го нагласам мојот став дека со проектирање може да се занимаваат овластени стручни лица, исклучиво како примарна дејност, а никако како дополнителна дејност. Истото важи и за изведувачи на објекти и надзори, а особено за резиденти кои освен лиценцата треба да имаат подолго работно искуство во проектирањето. На стручната јавност ова мислам дека им е посебно јасно.

Овде сакам да го потенцирам искуството во Хрватскиот закон за градење. Овластениот ревидент е со најмалку 10 години работно искуство во проектирање и не може да учествува во ревизија на проект во кој учествува како проектант, изработен во проектантска фирма која го изготвува проектот. Овде конфликтот на интереси е многу јасен.

Проектантот треба да биде домашно и странско лице, физичко и правно овластено од ... лица, со најмалку пет години работно искуство во соодветната институција.

Без полагање на стручен испит да се издава овластување на лице со високо образование, од соодветната струка и 15 години работно искуство.

Став 7 од член 8 од Предлог-законот, не треба да стои бидејќи остава простор за непочитување на претходните седум става.

Сега ќе се осврнам на проектната документација.

Проектната документација треба да биде комплетна со опфатени сите фази. Во пракса, со измена на законот ќе овозможи проектите да ги содржат само фазите архитектура и статика, без електрични инсталации, водовод и канализација и греење. На тој начин во пракса инвеститорите често пати импровизираат и доведуваат до непрописно изведени инсталации, додатни рушења и исправки во текот на градбата.

Стандардите и нормативите за проектирање на објекти, ги утврдуваат основните параметри при проектирање на соодветни објекти. И овде ќе потенцирам дека со посебен закон треба да се утврдат стандарди и нормативи за изградба на објекти во кои ќе се имплементираат директивите на ЕУ, што се однесуваат на квалитетот, на доверливоста на објектот.

Ознаките на проектната документација ќе треба да бидат точно дефинирани. Овде посебно во проектната документација треба додефинирање. Во оваа глава недостасуваат одредби во однос на чувањето на техничката документација и тука сметам дека треба да се искористат следниве предлози: идејниот проект трајно да го чува инвеститорот, односно неговиот правен наследник, главниот проект заедно со одобрението за градба трајно да го чува надлежниот орган кој го издал одобрението, како и инвеститорот односно неговиот правен наследник. Проектот за изведена состојба треба трајно да го чува инвеститорот како негова трајна обврска.

Во глава 5 е дефинирано одобрението за градење каде што, моја препорака е дека треба да се додадат нови две алинеи, а тоа е доказ за регулирање надоместоци за доизработка на проектната документација што ќе стави крај на хаосот на нелојалната конкуренција во тој дел и доказ за обезбедени начини на финансирање во кој ќе се скрати долготрајно градење и незавршени објекти по улиците, а на тој начин ќе се избегне сивата економија и прикривање на даноци и ќе се избегне долготрајното градење.

Член 34 треба целосно да се преработи и имплементира, шалтерскиот систем, со тоа што сите согласности ќе се прибавуваат по службена должност а инвеститорот на еден шалтер поднесува барање и ќе си ги скрати маките по

бирокарските процедури. ЛДП одамна се залага за едношалтерски систем во јавната администрација и зазема важно место во политичката платформа на ЛДП.

Рокот од седум дена за издавање на одобрение е прекин за сите согласности, но и да се спроведе постапка за известување на јавноста.

Во поглавје 7 дефинирано е здружение на инженерска комифра која претставува чекор за зајакнување на граѓанското општество и ослободување безброј обврски на државата и подигнување на струката на повисоко професионално ниво.

Овде нема да се повторувам со повеќе дискутантите кои го истакнаа член 75 како доста дискутабилен и кој треба да се преработи во делот на дивоградбите каде што треба многу внимателно да се поработи на оваа тема.

Во делот на искуството од Хрватскиот закон ќе ги потенцирам работите кои се многу позитивно решени, а тоа е дефинирањето на градилиште, отстранување на објекти, нострификација на странски проекти, странски архитекти и инженери кои треба да влезат исто така во овој простор, стручните испити, градење без одобрение за градба, на пример за помошни објекти, за земјоделски патишта, експропријација на шуми, детски игралишта и тн.

Ќе кажам дека со донесувањето на овој закон се очекува да се поправат значително состојбите, но работите само со овие два закони не можат да се променат, доколку не се донесат и други закони и извршат усогласувања на пример со Законот за стандарди и нормативи, изградба и проектирање, Закон за комунални дејности ако не се донесат мерки за нивна примена.

Овде ќе ја нагласам лошата пракса, пресметката и наплатата на комуналниот надоместок.

Начинот на пресметка на комуналниот надоместок е една од причините за изградба на дивоградби, измена на објекти во тек на изградба, доградби и надградби. Комуналниот надоместок е економска категорија и се плаќа со обезбедување пристап до локацијата и приклучок на инфраструктурата. По таа логика надоместокот треба да се плаќа спрема локацијата, а не спрема изградената површина, или нејзината намена. Разликите во површините треба да се регулираат со градска рента со која се создава фонд за одржување на инфраструктурата, а со тоа и се поттикнува завршувањето на објектите и уредувањето на просторот. Со измената на начинот на пресметката и наплатата на комуналниот надоместок, ќе се отстрани притисокот на проектантите и урбанистите кои често пати се соучесници во разните надмудрувања помеѓу инвеститорите и општините за плаќање на

комуналиите. Од друга страна се создаваат услови за изградба на објекти, комплетно според техничката документација.

Овој закон има одлична рамка да биде добар. Потребно е да се дополни, пречисти од непотребни формулации за да биде доволно јасен и недвосмислен.

На крај повторно ќе го нагласам неопходното вклучување на еснафот во оваа фаза на подготовка на законот.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

И благодарам на госпоѓа Ивановска.

Овде ја прекинувам денешната седница и продолжуваме утре во 11,00 часот.
(Седницата прекина со работа во 18,00 часот)